

**TÜRKİ CUMHURİYETLERDEN GELEN ÖĞRENCİLERİN
ÜNİVERSİTEYE UYUM SÜRECİNİN İNCELENMESİ: ESKİŞEHİR
ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Royala KAZIMOVA

Eskişehir 2025

**TÜRKİ CUMHURİYETLERDEN GELEN ÖĞRENCİLERİN
ÜNİVERSİTEYE UYUM SÜRECİNİN İNCELENMESİ: ESKİŞEHİR
ÖRNEĞİ**

Royala KAZIMOVA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Yönetimi Programı

Danışman: Doç. Dr. Yücel ŞİMŞEK

**Anadolu Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Haziran 2025
Eskişehir**

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Royala KAZIMOVA’ın “Türki Cumhuriyetlerden Gelen Öğrencilerin Üniversiteye Uyum Sürecinin İncelenmesi: Eskişehir Örneği” başlıklı tezi 24 Haziran 2025 tarihinde, aşağıdaki juri tarafından Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi programında, yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı)	: Doç. Dr. Yücel ŞİMŞEK
Üye	: Prof. Dr. Esmahan AĞAOĞLU
Üye	: Dr. Öğr. Üy. Beyza HİMMETOĞLU

Prof. Dr. Nafiz Öncü CAN
Anadolu Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ÖZET

TÜRKİ CUMHURİYETLERDEN GELEN ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTEYE UYUM SÜRECİNİN İNCELENMESİ; ESKİŞEHİR ÖRNEĞİ

Royala KAZIMOVA

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Haziran 2025

Danışman: Doç. Dr. Yücel ŞİMŞEK

Bu çalışmada Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin üniversiteye uyum sürecinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nicel araştırma yöntemlerinden olan tarama modeline istinaden araştırılmıştır. Örneklem yöntemi olarak basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu Türkiye'nin Eskişehir ilinde bulunan 3 üniversitede: Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen 379 öğrenciden oluşturmaktadır. Veriler Tuhanoğlu (2017) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış “Üniversite Uyum Ölçeği” ile toplanılmıştır. Verilerin cinsiyet, yaş, öğrenim gördüğü üniversite, eğitim gördüğü bölüm, okuduğu sınıf, uyruk, burs alma durumu, eğitim düzeyi, yaşadığı yer, anne-baba eğitim düzeyi, Eskişehir'de yaşam süresi gibi değişkenlere yönelik analizi için SPSS 30.0 paket programı, betimsel istatistikler, Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis H testleri kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyum açısından uyum düzeylerinin “genel olarak uyum sağlıyorum” düzeyinde olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin cinsiyet, yaş, okuduğu sınıf, uyruk, eğitim düzeyi, Eskişehir'de yaşam süresi gibi değişkenler açısından uyum düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrenim gördüğü üniversite, eğitim gördüğü bölüm, burs alma durumu, yaşadığı yer, anne-baba eğitim düzeyi değişkenleri açısından anlamlı farklılık olmadığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Uyum, Üniversiteye uyum, Akademik uyum, Kişisel-duygusal uyum, Sosyal uyum, Kurumsal uyum.

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE UNIVERSITY ADAPTING PROCESS OF STUDENTS FROM TURKIC REPUBLICS; THE EXAMPLE OF ESKİŞEHİR

Royala KAZIMOVA

Department of Educational Administration

Anadolu University, Graduate Education Institute, June, 2025

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Yücel ŞİMŞEK

This study aimed to examine the adaptation process of students from Turkic Republics to university. The study was conducted using the screening model, which is one of the quantitative research methods. The sampling method used was simple random sampling. The sample group of the study consisted of 379 students from Turkic Republics studying at 3 universities in Eskişehir province of Turkey: Eskişehir Anadolu University, Eskişehir Osmangazi University, and Eskişehir Technical University. The data were collected using the “University Adaptation Scale”, the validity and reliability studies of which were conducted by Tuhanoğlu (2017). SPSS 30.0 package program, descriptive statistics, Kolmogorov-Smirnov and Shapiro-Wilk normality, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis H tests were used to analyze the data for variables such as gender, age, university, department, class, nationality, scholarship status, level of education, place of residence, level of education of parents, and duration of residence in Eskişehir. According to the research results, it was observed that the adaptation levels of students from Turkic Republics in terms of academic, social, personal-emotional and institutional adaptation were at the level of "generally adapting". It was revealed that there were significant differences in the adaptation levels of students in terms of variables such as gender, age, grade, nationality, level of education, and duration of living in Eskişehir. It was observed that there were no significant differences in terms of variables such as university, department, scholarship status, place of residence, and level of education of parents.

Keywords: Adaptation, University adaptation, Academic adaptation, Personal-emotional adaptation, Social adaptation, Institutional adaptation.

TEŞEKKÜR

Bu yolculukta ilk teşekkürüm en büyük emeği veren, yorulsa da pes etmeyen, motivasyonunu kaybetse de yeniden toparlanan, büyük sabır ve özveriyle çalışan, bazen yorgun, bazen yalnız ama hep kararlı olan kendimedir.

Araştırma sürecimde kendi seçtiğim ve ilgi duyduğum konuyu çalışmamda vermiş olduğu destek ve her zaman anlayışlı olmasından dolayı değerli tez danışmanım Doç. Dr. Yücel ŞİMŞEK'e katkılarından dolayı teşekkür ediyorum.

Tez savunmamda beni büyük özveri ve dikkatle dinleyen aynı zamanda önerileri ile tezime katkıda bulundukları için değerli juri üyelerim olan Prof. Dr. Esmahan AĞAOĞLU ve Dr. Öğr. Üyesi Beyza HİMMETOĞLU hocalarıma çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca bu araştırmanın gerçekleşmesinde anketimi sabırlı bir şekilde dolduran tüm Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilere teşekkür ediyorum.

Son olarak bu aşamalara gelmemde en büyük emeği olan aileme- annem Rasima MAMMADOVA'ya, babam Kamran KAZIMOV'a ve maddi, manevi her zaman destekçim abim Cavidan KAZIMOV'a, uzakta da olsalar beni her zaman yanlarında hissettiren, sabırlı bir şekilde sorularımı yanıtlayan arkadaşlarıma kısacası tüm sevdiklerime teşekkür ediyorum. Yaxşı ki, həyatımdasınız, yaxşı ki varsınız.

Royala KAZIMOVA

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Royala KAZIMOVA

ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ KULLANIM BEYANI

Bu tezi hazırlarken (ChatGPT) üretken yapay zekâ programlarından destek aldığımı beyan ederim. Tezin hazırlığı aşamasında üretken yapay zekâ programlarından (örneğin çeviri, bilimsel makale vb.) desteği aldım. Üretken yapay zekâ programlarından aldığım bilgilerin doğruluğunu kontrol ettiğimi bildiririm. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Royala KAZIMOVA

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1.1 YÖK 2024-2025 akademik yılı Eskişehir’de öğrenim gören Türkiye Cumhuriyetlerinden olan uluslararası öğrenci sayısı

Tablo 3.1 Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde kullanılan değerler.

Tablo 3.2 Katılımcı öğrencilerin demografik değişkenler açısından yüzde dağılımları

Tablo 3.3 Uyumun boyutları ve bu alt boyutlarla ilgili madde numaraları

Tablo 3.4 AFA sonucu Maddeler, Faktör Yükleri, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

Tablo 3.5 DFA sonucu uyum indeks değerleri ve kabule edilebilir aralıkları

Tablo 3.6 Araştırmadan toplanan verilere göre ölçek ve alt boyutlarının iç tutarlık katsayıları

Tablo 3.7 Doğrulamalı faktör analizi sonucunda çıkan faktör yükleri/lambda değerleri

Tablo 3.8 Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi sonuçları

Tablo 3.9 Ölçeğin toplam ve alt boyutlarına göre çarpıklık ve basıklık katsayıları

Tablo 3.10 Likert yapıda ölçeğin uyum düzeylerinin ortalaması ve yorumu

Tablo 3.11 Etki büyüklüğü formülü (r) değer aralığı ve yorumu

Tablo 4.1 Ölçek verilerinin alt boyutlarıyla çözümlenmesi

Tablo 4.2 Cinsiyet değişkenine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.3 Yaş değişkenine ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Tablo 4.4 I ve II yaş grubu arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.5 I ve III yaş grubu arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.6 II ve III yaş grubu arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.7 Öğrenim gördüğü üniversite değişkenine ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Tablo 4.8 Eğitim gördüğü üniversite değişkenine ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Tablo 4.9 Okuduğu sınıf grubu değişkenine ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Tablo 4.10 Tömer ve Bilimsel hazırlık sınıf grubu ile I ve II sınıf grubu arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.11 Tömer ve Bilimsel hazırlık sınıf grubu ile III ve IV sınıf grubu arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.12 I ve II sınıf grubu ile III ve IV sınıf grubu arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.13 Uyruk değişkenine ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Tablo 4.14 Azerbaycanlı ve Özbekistanlı öğrenciler arasında akademik uyum boyutunda çıkan farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.15 Azerbaycanlı ve Kırgızistanlı öğrenciler arasında akademik uyum boyutunda çıkan farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.16 Azerbaycanlı ve KKTC öğrenciler arasında akademik uyum boyutunda çıkan farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.17 Burs alma durumu değişkenine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.18 Eğitim düzeyi değişkenine ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Tablo 4.19 Lisans ve Yüksek Lisans öğrencilerinin akademik ve kurumsal uyum boyutlarının farklılığına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.20 Yüksek Lisans ve Doktora öğrencilerinin akademik ve kurumsal uyum boyutlarının farklılığına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.21 Lisans ve Doktora öğrencilerinin akademik ve kurumsal uyum boyutlarının farklılığına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.22 Yaşadığı yer değişkenine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.23 Anne-baba eğitim düzeyi değişkenine ilişkin Kruskal-Wallis H sonuçları

Tablo 4.24 Eskişehir’de yaşam süresine ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Tablo 4.25 Eskişehir’de 0-6 ay kalan grupla ile 6-12 ay kalan gruplar arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.26 Eskişehir’de 0-6 ay kalan grupla ile 1-3 yıl kalan gruplar arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.27 Eskişehir’de 0-6 ay kalan grupla ile 3+ yıl kalan gruplar arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.28 Eskişehir’de 6-12 ay kalan grupla ile 1-3 yıl kalan gruplar arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.29 Eskişehir’de 6-12 ay kalan grupla ile 3+ yıl kalan gruplar arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.30 Eskişehir’de 1-3 yıl kalan grupla ile 3+ yıl kalan gruplar arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil.2.1 Tinto “Üniversiteye Entegrasyon Modeli”

Şekil 2.2 Bean ve Eaton “Üniversiteye Psikolojik Uyum Modeli”

Şekil 3.1 DFA sonucu faktörlerle alakalı Path diagramı

İÇİNDEKİLER

BAŞLIK SAYFASI.....	
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vi
ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ KULLANIM BEYANI.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
1 Giriş.....	1
1. Problem Durumu.....	2
1.2 Araştırmanın Amacı.....	5
1.3 Araştırmanın Önemi.....	7
1.4 Araştırmanın Varsayımları.....	8
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	8
1.6 Araştırmada Kullanılan Tanımlar.....	9
2 ALAN YAZIN.....	10
2.1 İlgili Araştırmalar.....	10
2.1.1 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	10
2.1.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	15
2.2 Uyum Kavramı.....	18
2.3 Uyum Modelleri.....	20
2.3.1 Tinto “Üniversiteye Entegrasyon” Modeli (1975)	20
2.3.2 Astin “Öğrenci Katılım” Modeli (1984)	22
2.3.3 Chickering&Reisser “Yedi Vektör” Modeli (1993)	23
2.3.4. Bean&Eaton “Üniversiteye Psikolojik Uyum” Modeli (2000)	25
2.4 Üniversiteye Uyum.....	26
2.5 Uyumun Boyutları.....	28
2.5.1 Akademik Uyum.....	29
2.5.2 Kişisel-Duygusal Uyum.....	32
2.5.3 Sosyal Uyum.....	35
2.5.4 Kurumsal Uyum.....	37

3 YÖNTEM.....	40
3.1 Araştırma Modeli.....	40
3.2 Evren ve Örneklem.....	40
3.3 Veri Toplama Araçları	44
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu.....	44
3.3.2 “Üniversiteye Uyum Ölçeği”	45
3.3.3 Tühanioglu, (2017) geliştirdiği “ÜUÖ” Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışmaları.....	46
3.4 ÜUÖ’nin Bu Çalışma Kapsamında Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışmaları.....	47
3.4.1 Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) Sonuçları.....	47
3.4.2 Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Sonuçları.....	49
3.5 Verilerin Toplanması.....	52
3.6 Verilerin Analizi.....	52
4 BULGULAR VE YORUM.....	56
4.1 Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin üniversiteye uyumuna genel bakış üzerinden analiz sonuçları.....	56
4.2 Çeşitli değişkenler açısından öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları.....	56
4.2.1 Cinsiyet değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları.....	57
4.2.2 Yaş değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları.....	58
4.2.3 Öğrenim gördüğü üniversite değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları.....	61
4.2.4 Eğitim gördüğü bölüm değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları.....	62

4.2.5 Okuduğu sınıf grubu değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları.....	64
4.2.6 Uyrak değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları.....	66
4.2.7 Burs değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları.....	71
4.2.8 Eğitim düzeyi değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları.....	72
4.2.9 Yaşadığı yer değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları.....	75
4.2.10 Anne-baba eğitim düzeyi değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları.....	76
4.2.11 Eskişehir’de yaşam süresi değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları.....	78
5 SONUÇ, TARTIşMA VE ÖNERİLER.....	82
5.1 Sonuç ve Tartışma.....	82
5.2 Öneriler.....	87
5.2.1 Araştırmacılara Öneriler.....	87
5.2.2 Uygulayıcılara Önerileri.....	88
KAYNAKÇA.....	90
EKLER	
ÖZGEÇMİş	

1 GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde; giriş, problem durumu, amaç, önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar başlıkları yer almaktadır. Bu bölümde çalışmayla ilgili genel bilgiler verilmiştir.

Üniversite okumak her gencin hayali olan heyecanlı bir dönemdir. Üniversiteli olmak kendisiyle birlikte hem güzel akademik hayat hem de bir takım farklı duygu durumları getirebilir. Kişisel gelişimlerinin en önemli dönüm noktalarını yaşayabilecekleri üniversite hayatı öğrenciler için yeni fırsatların doğacağı, sosyal çevre bakımından çeşitli arkadaşlıklar edinebileceği, aynı zamanda da profesyonel olarak akademik alanda ilerleyebilecekleri bir yaşam alanı olabilir. Tabi bu alanda ilerlemek isteyen öğrenciler konu üniversite seçimine geldiğinde eğitim fırsatlarını daha farklı ülkede, daha farklı şartlarda almak isteyebilir. Karşılarına çıkan şartları kendilerine uygun seviyede belirleyen öğrenciler bu yüzden başka ülkelere veya şehirlere giderek eğitimlerini orada devam ettirebilir.

Günümüzde birçok genç eğitim alanında kendilerini daha çok geliştirmek adına başka ülkelere gitme gereksinimi duyuyor. Bu tür eylemler öğrenci göçü (student migration) olarak nitelendiriliyor. Bu süreç genelde bireyin kendi isteğiyle başlayan bir süreç olarak biliniyor. Daha nitelikli eğitim alma niyetiyle başlayan bu göç, süreç bittikten sonra aynı ülkede kalıp çalışma niyetiyle kalıcı olarak devam edebiliyor.

İnsanlık tarihinin en eski zamanlarından şimdiye kadar günümüzde de yaygınlaşan göç kavramı, birtakım farklı sebeplerden dolayı yaşanan yer değişikliği olarak nitelendirilmektedir. Bu sebepler arasında yaşam kalitesinin düşmesi, iç çatışmalar, işsizlik, savaş, doğal afetler, insan haklarının ihlali, siyasi konjonktürün değişmesi, açlık vesaire gibi etmenler gösterilebilir. Kavramsal olarak bakıldığında Türk Dil Kurumu'na göre göç, birtakım birey ve toplumların çeşitli sebeplerden dolayı farklı toplumlara veya bir yerden başka bir yere gitmesine ya da taşınmasına denir (TDK, 2020).

Göç yapan birey veya grupların konumlandıkları yerin hakim topluluğu üzerinde birtakım değişimlere yön verdiği de söylenmektedir. Göç eden birey daha iyi eğitim fırsatları yakalamak, yeni iş imkanları bulmak, yeni kültürel değerlerle

tanışmak amacıyla gider. Karşılığında göç alan ülkeler ekonomik olarak fırsatlar yakalar, kültürel çeşitlilik ve iş gücü artar.

Göç alan ülkelerde kültürel çeşitliliğe yol açan bu akım bireylere ve topluma yeni kültürel değerler katmaktadır. Göker (2015), toplumda çok kültürlülük olgusunun ortaya çıkmasını da bu şekilde anlatmıştır. Kültürlerarası iletişimin en önemli etkenlerinden sayılan göçmenlerin gittikleri yerde farklı kültürlerle ayak uyduran aynı zamanda da kültürel özdeğerlerini kendilerinde tutan insan topluluğu olduğu kanaatine varmıştır.

Bu yüzden göç ve uyum birbiriyle yakından ilişkili olan kavramlardır. Göç kavramı birey veya toplumların yer değişimi olarak bilinmektedir. Uyum ise bu birey ve toplulukların gittikleri yerlerde yeni bir sisteme ayak uydurması veya uyum sağlaması olarak nitelendirilmektedir. Şeker, Sirkeci ve Yüceşahin (2015)'e göre uyum öyle bir değişim sürecidir ki, burada göç yapan ve göç alan toplumların sosyokültürel ve politik yapıları ile ulus üstü yapıların beklentileri birlikte değerlendirilmektedir.

Herhangi bir kültüre mensup bireyin oradan çıkıp başka ülkeye gittiğinde yeni kültürle karşılaştığı zaman zorluklarla baş etme durumu biraz farklı olabilir. Güvenç (1996)'e göre insanların yeni bir kültürün içine düştüğü zaman yaşadıkları ve kendilerine garip gelen durumlarda verdikleri ilk tepki “kültür şoku” olarak adlandırılmaktadır.

Bu “kültür şoku” nu atlatmada bireylerin almış oldukları sosyal destek, kendilerine olan özgüvenleri, psikolojik olarak bu duruma önceden hazırlıklı oluşları, hayata dair bakış açıları ve diğer önemli etkenler yardımcı olabilir. Gün ve Bayraktar (2008) bu durumu böyle özetliyor ki, bir insan bakış açısı olarak kendi yaşamı ile birlikte başka bir hayatın da var olabileceğine karşı ne kadar pozitif yönde olursa onun yeni kültüre adapte olma süreci bir o kadar kolay bir şekilde ilerler.

1.1 Problem durumu

Dünyada olan küreselleşmeden en fazla etkilenen alanlardan biri de eğitimidir. İster ekonomik ister sosyokültürel değerlerde değişime neden olan bu küreselleşme eğitime etki ederek uluslararası öğrenci hareketliliğinin artmasına sebep olmuştur. Levent ve Karaevli (2014)'e göre eğitim amacıyla başka yerlere göç eden öğrenci topluluğunun tercih ettiği ülkelere bakıldığında bu ülkelerin

ekonomik açıdan uluslararası öğrencilerden önemli gelirler elde ettiği bilinmektedir.

Eğitim, bir uyum aracı olarak var olan bu sistemde toplumları kendi isteklerine uygun bir hale getirme yöntemidir. Yani açıklamak gerekirse eğitimin amacı kişiyi yaşadığı topluma, bu toplumun kültürüne, özelliklerine, sistemine uyumlu olmasını sağlamaktır (Sarı ve Önköl, 2007).

“Yabancı öğrenci” olarak tanımlanan uluslararası öğrenciler çeşitli uluslararası kurumlar tarafından farklı şekilde adlandırılmaktadır. OECD (2013) yayınına göre uluslararası öğrenci ile yabancı öğrenci farklı olarak tanımlanmaktadır. Bu kavramlar arasındaki ayrım şu şekilde yapılıyor ki, uluslararası öğrenci eğitim almak maksadıyla başka ülkelere giderken, yabancı öğrenci yine aynı sebeple gittiği ülkede uzun süreli ikamet iznine sahip olan öğrencidir.

Buradan yola çıkarak denilebilir ki, Türkiye eğitim konusunda da birçok yabancı uyruklu öğrencinin tercih ettiği ülkeler sırasındadır. Türkiye’den başka ülkelere eğitim alma amacıyla öğrenci gittiği gibi aynı şekilde başka ülkelerden de Türkiye’ye gelen yabancı öğrenciler vardır (Can, 1996). Türkiye’de “yabancı uyruklu öğrenci” kavramı ise ilk kez 1985 yılının Nisan ayının 30’unda Türkiye’de Eğitim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Yönetmelik tarafından kullanılmıştır. Yönetmeliğe göre “her derece ve daldaki eğitim kurumlarında öğrenim gören veya Türkçe kurslarına katılan T. C. Uyuşunda bulunmayan kişi” statü olarak uluslararası öğrenci olarak adlandırılmaktadır (T.C Kalkınma Bakanlığı, 2015).

Yayınlanan uluslararası raporlarda uluslararası öğrenci hareketliliği ile ilgili veriler oldukça dikkat çekicidir. Uluslararası hareketliliği artırmak amacıyla birçok ülke buna uygun politikalar ve stratejiler geliştirmektedir. Türkiye’de de birçok kurum ve kuruluşlar yükseköğrenimin uluslararasılaşması konusunda çalışmalar yapmaya devam etmektedir. Bu kurum ve kuruluşlar Yükseköğretim Kurulu ve Üniversiteler olmak üzere, Milli Eğitim Bakanlığı Yükseköğretim ve Yurtdışı Eğitim Genel Müdürlüğü Yükseköğretim Daire Başkanlığı, Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Daire Başkanlığı (YTB), Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), Yunus Emre Kültür Merkezleri, Dışişleri Bakanlığı Yurtdışı Tanıtım ve Kültür

İşleri Daire Başkanlığı ve İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğüdür. Onlar uluslararasılaşmanın farklı alanlarında işlemler görerek, kapsamlı raporlar hazırlayarak bu konuya birçok katkıda bulunmaktadır.

Bu çalışmaları dikkate alarak eğitimini Türkiye'de devam ettirme kararı alan, lisans, yüksek lisans, doktora gibi derecelere yükselmek isteyen uluslararası öğrenciler arasında genellikle Türki Cumhuriyetlerden gelenler çoğunluk teşkil etmektedir denilebilir. Yüksek Öğretim Kurulunun 2024-2025 akademik eğitim-öğretim yılı raporuna istinaden Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrenci sayısı tüm Türkiye'de kadın öğrenci 46595, erkek öğrenci 59019, toplam ise 105614 olarak görülmektedir. Bu araştırma sadece Eskişehir ilinde yapılacağı için güncel 2024-2025 akademik eğitim-öğretim yılı YÖK raporuna bakıldığında Eskişehir'de öğrenim gören Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrenci sayısı aşağıdaki Tablo 1.1 de verilmiştir.

Tablo 1.1 *YÖK 2024-2025 akademik yılı Eskişehir'de öğrenim gören Türki Cumhuriyetlerden olan uluslararası öğrenci sayısı*

Üniversite Adı	Üniversite Türü	İl Adı	Uyruk	Erkek	Kadın	Toplam
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	AZERBAYCAN CUMHURİYETİ	701	415	1116
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ	209	475	684
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	KIRGIZ CUMHURİYETİ	38	64	102
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ	48	91	139
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ	189	127	316
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	TÜRKMENİSTAN	242	387	629
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	AZERBAYCAN CUMHURİYETİ	425	189	614
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ	61	144	205
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	KIRGIZ CUMHURİYETİ	6	16	22
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ	2	2	4
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ	12	17	29
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	TÜRKMENİSTAN	50	54	104
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	AZERBAYCAN CUMHURİYETİ	30	22	52
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ	3	4	7
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	KIRGIZ CUMHURİYETİ	0	3	3
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ	5	1	6
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ	5	0	5
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	DEVLET	ESKİŞEHİR	TÜRKMENİSTAN	8	2	10
TOPLAM				2034	2013	4047

Buradan yola çıkarak eğitimini üst kademelere ilerletmek isteği ile başlayan böyle bir göç sürecinde Türki Cumhuriyetlerden gelen yabancı uyruklu öğrencilerin geldikleri toplumda uyum sürecini nasıl geçirdiklerini öğrenmek, bu uyum sürecini belirleyen faktörlerin katkılarını saptamak ve bu süreçte karşıya çıkan sorunlarla nasıl başa çıktıklarını belirlemek bir problem durumu olarak ortaya çıkmaktadır.

1.2 Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın genel amacı Türkiye'nin Eskişehir ilinde bulunan 3 üniversitede (Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi) eğitim gören, Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin uyum sürecini etkileyen faktörleri belirleyerek, karşılaştıkları zorluklara yönelik görüşleri ve bunlar için en uygun çözüm önerilerini ortaya koymaktır. Bu genel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıtlar aranacaktır:

1. Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin üniversiteye uyumu genel olarak ne düzeydedir?

Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin:

2. Cinsiyete değişkenine göre uyum boyutları nasıl etkilenmektedir?

- A) Kadın öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?
- B) Erkek öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

2. Yaş değişkenine göre uyumun boyutları nasıl etkilenmektedir?

- A) 17-22 yaş aralığı grubuna göre nasıl etkilenmektedir?
- B) 23-27 yaş aralığı grubuna göre nasıl etkilenmektedir?
- C) 28+ yaş grubuna göre nasıl etkilenmektedir?

3. Öğrenim gördüğü üniversite değişkenine göre uyumun boyutları nasıl etkilenmektedir?

- A) Eskişehir Anadolu Üniversitesi öğrencileri açısından nasıl etkilenmektedir?
- B) Eskişehir Osmangazi Üniversitesi öğrencileri açısından nasıl etkilenmektedir?
- C) Eskişehir Teknik Üniversitesi öğrencileri açısından nasıl etkilenmektedir?

4. Eğitim gördüğü bölüm değişkenine göre uyumun boyutları nasıl etkilenmektedir?

- A) Sosyal Bilimler öğrencileri açısından nasıl etkilenmektedir?
- B) Uygulamalı Bilimler öğrencileri açısından nasıl etkilenmektedir?
- C) Doğa Bilimleri öğrencileri açısından nasıl etkilenmektedir?

D) Diğer (belirtmeyen) nasıl etkilenmektedir?

5) Okuduğu sınıf grubu değişkenine ilişkin uyumun boyutları nasıl etkilenmektedir?

A) Hazırlık sınıf (Tömer, Bilimsel) öğrencileri açısından nasıl etkilenmektedir?

B) I-II sınıf öğrencileri açısından nasıl etkilenmektedir?

C) III-IV sınıflar öğrencileri açısından nasıl etkilenmektedir?

6) Uyruk değişkenine ilişkin uyumun boyutları nasıl etkilenmektedir?

A) Azerbaycanlı öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

B) Kazakistanlı öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

C) Türkmenistanlı öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

D) Özbekistanlı öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

E) Kırgızistanlı öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

F) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti- KKTC öğrencileri açısından nasıl etkilenmektedir?

7) Burs değişkenine ilişkin uyumun boyutları nasıl etkilenmektedir?

A) Burs alan öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

B) Burs almayan öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

8) Eğitim düzeyi değişkenine ilişkin uyumun boyutları nasıl etkilenmektedir?

A) Lisans öğrencileri açısından nasıl etkilenmektedir?

B) Yüksek Lisans öğrencileri açısından nasıl etkilenmektedir?

C) Doktora öğrencileri açısından nasıl etkilenmektedir?

9) Yaşadığı yer değişkenine ilişkin uyumun boyutları nasıl etkilenmektedir?

A) Evde yaşayan öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

B) Yurt veya apartta yaşayan öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

10) Anne-baba eğitim düzeyi değişkenine ilişkin uyumun boyutları uyumu nasıl etkilenmektedir?

A) anne-babası ortaokul mezunu olan öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

B) anne-babası lise mezunu olan öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

C) anne-babası üniversite mezunu olan öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

11) Eskişehir’de yaşama süresi değişkenine ilişkin uyumun boyutları nasıl etkilenmektedir?

A) 0-6 ay süre olan öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

B) 6-12 ay süre olan öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

C) 1-3 yıl süre olan öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

D) 3+ yıl süre olan öğrenciler açısından nasıl etkilenmektedir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın önemi Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin üniversiteye uyum sürecinde uluslararasılaşma, kültürel açıdan entegrasyon, eğitim politikaları gibi alanlara katkı sağlayacağını düşünülmesidir. Alınacak sonuçlar üzerine öğrencilerin üniversiteye uyum sürecini etkileyen değişkenler incelenecek ve eğitim politikalarına, uluslararası öğrenci yönetimine yönelik fikirler geliştirmesine yardımcı olacaktır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin verdikleri cevaplardan elde edilen bulguların onlara yönelik geliştirilecek programların temelini oluşturmalarına yardımcı olacaktır. Öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal ve kurumsal anlamda daha etkin bir eğitim ortamı sağlamasına fırsat sunacaktır.

Öğrenci-öğretmen ilişkisinde eğitim görevlilerinin öğrencilerin akademik, duygusal ihtiyaçlarına göre kullandıkları yöntemlerin daha verimli hale gelmesine teşvik edecektir ve öğrencileri hem akademik hem kişisel-duygusal anlamda üniversiteye uyum sağlayacak düzeyde ilerlemesine yardımcı olacaktır.

Yapılan bu araştırma üniversiteler açısından öğrenciler için hazırlanan politikalara katkı sağlayacaktır. Onlara kampüs içi uyumla ilgili destek programları, kültürel açıdan farkındalık etkinlikleri, psikolojik destek mekanizmaları ile alakalı yeni yönergeler hazırlayarak süreci daha rahat geçirmelerine yardımcı olacaktır.

Türk Eğitim Sistemi açısından bu çalışma onların bu öğrencilerin deneyimlerini derinlemesine inceleme fırsatı sunacak ve uyum sürecine yönelik hazırlayacakları politikaların daha eşit ve kapsayıcı hale gelmesine katkı

sağlayacaktır. Eğitim politikacıları için veri temelli karar alma sürecine yardımcı olacak olan bu çalışma onlar için hazırda var olan programları daha detaylı incelemelerine fırsat sunacaktır.

Uyumla ilgili literatürde birçok değişkenler açısından araştırma yapılmış olmasına rağmen tüm Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin uyumuna birlikte bakılan çalışma olmadığı için literatüre de katkı sağlayarak oradaki boşluğu doldurmasına yardımcı olacaktır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgu ve sonuçlar üniversitelerde eğitim gören Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin üniversiteye uyum sürecini etkileyen faktörleri ortaya çıkararak yaşanan sorunlara çözümler sunarak daha verimli ve etkin bir eğitim ortamı sağlayacaktır. Aynı zamanda tespit edilen sorunlar üzerinde çalışılarak ve detaylı incelenerek eğitimcilere birtakım fikirler sağlayacak, onlar için yol haritası olabilecektir. Bu araştırmada Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrenciler üniversiteye uyum süreçlerini kendileri ifade edecektir. Böylelikle elde edilecek veriler araştırmanın önemini arttıracaktır.

1.4 Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada yapılan anketlerde öğrencilerin hepsinin doğru ve içten cevapladığı varsayılmaktadır.

Ankette yer alan sorulara verilen cevaplar öğrencilerin görüş ve düşüncelerini yansıttığı varsayılmaktadır.

Öğrencilerin ölçekte yer alan soruların anlamını kavrayıp bu doğrultuda cevap verdiği varsayılmaktadır.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları dendiğinde araştırmacının ulaşmak istediği hedefleri bazı sebeplerden dolayı yapamaması durumunda kendine sınırlılık koyması ile başlar. Araştırmacının yapmak isteyip de vazgeçmek zorunda kaldığı durumlar çalışmanın sınırlılıklarını oluşturur (Karasar, 1998).

Bu araştırma Türkiye'nin Eskişehir ilinde bulunan 3 üniversitede- Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi ve Eskişehir Teknik Üniversitesinde eğitim alan Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen yabancı uyruklu öğrencilerle sınırlıdır.

1.6 Araştırmada Kullanılan Tanımlar

Yabancı uyruklu öğrenci- “Her derece ve daldaki eğitim kurumlarında öğrenim gören veya Türkçe kurslarına katılan T. C. Uyruğunda bulunmayan kişi” statü olarak uluslararası öğrenci şeklinde tanımlanmaktadır (T.C Kalkınma Bakanlığı, 2015).

Uyum- Uyum denilen kavram bireyin hem kendi çevresiyle hem de çevresindeki kişilerle etkileşimini kapsayan biyolojik kökenli bir kelime olarak tanımlanmaktadır (Erdoğan, Şanlı ve Bekir, 2005).

Üniversiteye Uyum- Öğrencinin üzerinde olan akademik sorumlulukları yerine getirmek, öğretim görevlileriyle sağlıklı iletişim kurmak, kampüs hayatına adapte olmak ve kurumsal olarak üniversiteyle bağ kurabilmek olarak tanımlanmaktadır (Baker ve Siryk, 1984).

Akademik uyum- Öğrencinin akademik olarak kendi potansiyelinin farkına varması, motivasyonunu koruyup akademik hedefler seçmesi ve bu hedeflere karşı başarılı olabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Baker ve Siryk, 1984).

Sosyal uyum- Üniversitede olan çeşitli aktivitelerde bulunma, öğrencinin kendi akran grubu ile sağlıklı iletişimde olması, üniversitenin sosyal çevresini oluşturan şeyleri kullanabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Baker ve Siryk, 1984).

Kişisel-duygusal uyum- Öğrencinin hem fiziksel hem psikolojik olarak kendini iyi hissetmesi, karşılaştığı zorluklarda sakin kalabilmesi, çeşitli stres anlarında duygularıyla başa çıkabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Baker ve Siryk, 1984).

Kurumsal uyum- Öğrencinin kendini bu ortama ait hissetmesi, kendisini bu üniversitenin bir parçası olarak görmesi ve akademik, sosyal, duygusal olarak burayla bütünleşecek gayreti kendisinde bulabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Baker ve Siryk, 1984).

2 ALAN YAZIN

Araştırmanın bu bölümünde çalışma konusu ile ilgili literatür taraması yapılmış ve konu başlıklarıyla birlikte kuramsal çerçeve yer almıştır. Çalışma konusu ile alakalı bilgiler ilgili literatür incelenerek verilmiştir.

2.1 İlgili Araştırmalar

Bu bölümde uyum konusuyla alakalı ilgili literatür incelenmiş, ulusal ve uluslararası yayında uyum konusuyla alakalı yapılan araştırmalar bağlamında bilgiler verilmiştir.

2.1.1 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Özgüven (1992) yapmış olduğu araştırmalarda öğrencilerin üniversiteye uyum sağlamada yaşadığı zorluklara baktığında bunları gelecek planlar, iş bulma kaygısı, üniversitede yaşam, sosyal hayat, derslerden geriye kalan boş vaktini değerlendirme, sağlık problemleri, insanlara iletişim farklılıkları, karşı cinsle yapılan etkileşim, din, ahlak, kültürle ilgili problemler vesaire şeklinde kategorize etmiştir.

Altun ve Murat (2022) araştırmasında Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin uyumu çeşitli değişkenler açısından incelenmiş ve sonuç olarak her iki grubun üniversiteye uyum dendiğinde ilk akla gelen faktörün sosyal uyum olduğunu belirtilmiştir. Aynı zamanda uyum sürecinde yabancı uyruklu öğrencilerin daha çok dil uyumuna, Türk öğrencilerin ise kişisel ve akademik uyuma önem verdiği görülmüştür.

Uyumu çeşitli faktörler açısından inceleyen Özkan ve Yılmaz (2010) öğrencilerin üniversite yaşamına uyum sağlama süreçlerini bireysel olarak ele almışlar ve yapılan araştırma sonucunda velileri okuryazar olmayan, okuyacakları bölümü seçemeyen, üniversite hayatını sevmeyen, arkadaşlık ilişkilerinde sorunlar yaşayan, kendisine sosyal çevre kuramayan, kültürel aktivitelere katılmayan öğrencilerin üniversiteye uyum sorunu yaşadıklarını belirtmişler.

Mercan ve Yıldız (2012) üniversiteye yeni başlayan birinci sınıf öğrencilerinin yeni yaşam tarzlarına nasıl uyum sağladıklarını belirlemek adına yaptıkları araştırmada öğrencilerin uyum sürecinde en çok hangi alanlarda sorun yaşadıkları sorusuna cevap aramışlar. Yapılan araştırma sonucunda öğrencilerin bu süreçte en çok sıkıntı yaşadıkları durum ekonomik sorunlar olmuştur. Devamında

ise kayıt işlemleri ve bürokratik işler uyumu etkileyen faktörler arasında ikinci sırada yerini tutmuştur. Aynı zamanda öğrencilerin akademik başarısının üniversite hayatına, sosyal çevresine uyum sağlama ile bağlantılı olduğu tespit edilmiştir.

Sevinç ve Gizir (2014) yaptıkları araştırmada üniversite birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumda karşılaştıkları zorlukları sınıflandırmaya ve bu zorluklarla nasıl başa çıkma stratejisi uyguladıklarına dair bir çalışma ortaya koymuşlar. Araştırmada öğrencilerin öğretim elemanlarıyla olan iletişimi, onların mesleki nitelikleri ile ne kadar uyumlu olduğu, sosyal açıdan kurdukları arkadaşlık ilişkileri, üniversite içi ve dışı katıldıkları aktiviteler, duygusal olarak memleket, aile özlemi, eleştirilme kaygısı, kurumsal olarak aidiyet duygusuna kapılamama korkusu gibi konular incelenmiştir. Ve sonuç olarak bu tür konuların üniversite yaşamında akademik, sosyal, kişisel-duygusal ve kurumsal olarak uyumu etkilediği ortaya çıkmıştır.

Birinci sınıf üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumlarını atılganlık düzeyleri ve denetim odağı üzerine araştıran Karahan ve diğerleri (2005) araştırmalarına aynı zamanda fakülte türü ve cinsiyet farkı faktörünü katarak incelemişler. Yapılan analizler sonucunda atılgan öğrencilerin üniversite yaşamına uyum düzeyi atılgan olmayan, çekingen öğrencilere göre daha yüksek seviyede olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer yandan denetim odağı faktörünü inceleyen araştırmacılar geldikleri sonuç ışığında dıştan denetimli öğrencilerin içten denetimli öğrencilere göre bireysel yaşamlarında sorumluluk almada zorluk yaşadıkları için üniversite hayatına daha zor uyum sağladıklarını bildirmişler. Diğer bir faktör olan fakülte türüne göre uyumu incelediklerinde ise Eğitim ve Mühendislik fakültelerinin öğrencilerinin Fen-Edebiyat, Ziraat ve İlahiyat fakültesine göre daha kolay şekilde uyum sağladıkları ortaya çıkmıştır. Cinsiyet farkını ortaya koyan araştırmacılar bu tür farkın uyumu etkilemediğini ve üniversiteye uyum sürecinden her iki kategorinin hemen-hemen aynı şekilde etkilendiklerini belirtmişler.

Sağınç (2011) yazdığı yüksek lisans tezinde araştırma amacı olarak üniversite öğrencilerinin üniversiteye uyum sürecini etkileyen gelişimsel ve kültürel faktörleri ortaya koymak ve bununla ilgili bir analiz yapmayı seçmiştir. Araştırmacı tezinde üniversiteye uyumu anne-babaya bağlanma düzeyinde araştırmış ve bireycilik-toplulukçuluk faktörlerini de hesaba katarak analiz etmiştir.

Araştırma örneklemini üniversiteye yeni başlayan ve ikinci dönem öğrencileri olarak ele alınmıştır. Yapılan araştırma sonucunda yeni başlayan öğrencilerin uyum kapasitesi ile ikinci dönem devam eden öğrencilerin uyumu arasında belirgin bir fark ortaya çıkmıştır. Zamanla öğrencilerin uyum süreçlerinin negatif etkilendiği, uyumun azaldığı görülmüştür. Ebeveyne bağlama düzeyi açısından uyumu inceleyen araştırmacı sonuç olarak babaya bağlanma düzeyinin uyumla ilişkili olmadığını ancak anneye bağlanmanın uyumla pozitif bir ilişki içinde olduğu ortaya koyulmuştur. Aynı zamanda bağlanma düzeyi ile bireycilik-toplulukçuluk arasında da uyumlu ilişki görülmüştür. Bağlanma düzeyi daha iyi olan öğrencilerin toplulukçuluk düzeylerinin de iyi şekilde etkilendiği kanaatine varılmıştır.

Usta, Sayın ve Güzelipek (2017)'in Karaman'da yapmış oldukları araştırmada amaç yabancı uyruklu öğrencilerin üniversitede ve kentte yaşamış oldukları zorlukları belirlemek ve buna uygun çözüm önerileri bulmak olmuştur. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesinde yapılan bu araştırmadan elde edilen verilere göre öğrenciler için Karaman'da trafik yoğunluğunun olmaması, konum olarak diğer büyük şehirlere yakın mesafede yerleşmesi, öğretim görevlileriyle öğrenci arasında daha yüksek iletişimin kurulması, uluslararası öğrenci programının daha iyi bir şekilde yönetilmesi avantaj olarak değerlendirilmiştir. Fakat şehirde havalimanının olmaması aynı zamanda sosyal aktivite olarak etkinliklerin az olması ve yabancı dil eğitimi veren ayrı bir kurumun olmaması dezavantaj olarak nitelendirilmiştir.

Üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin ebeveynlerine ve akranlarına güvenli bağlanma düzeyini araştıran Sevinç ve Şener-Kılıç (2018) araştırmaya bireycilik, toplulukçuluk gibi benlik düzeylerini katmış ve bu faktörlerin üniversiteye uyumla ne kadar ilişkili olduğunu analiz etmişler. Araştırma yapılırken cinsiyet, coğrafi konum, ebeveynle birlikte yaşama, velilerin eğitim durumu gibi farklılıklar da göz önünde bulundurulmuştur. Araştırma sonucunda anneye ve yaşlılarına güvenli bağlanma ile üniversiteye uyum arasında pozitif yönde kurulan bir ilişki tespit edilmiştir. Aynı zamanda araştırmada toplulukçuluk duygusu ile üniversiteye uyum arasında uyumlu bir ilişki ortaya çıktığı halde, bireycilik duygusu ile üniversite yaşamına uyum sağlama arasında bağlantı olmadığı görülmüştür. Ayrıca çalışmanın en önemli sonuçlarından biri olarak görünen bir faktör de şu şekilde öne çıkıyor: Annenin eğitim düzeyi anneye olan güvenli

bağlanma duygusuna hiçbir etki etmediği halde babanın eğitim düzeyi babaya olan bağlanma duygusunda önemli yer taşımaktadır.

Mert ve Çetiner (2018) öğrencilerin üniversiteye uyum düzeyini araştırırken bunu onların benlik ayrımlaşması üzerine analiz etmişler. İlişkisel tarama yöntemiyle yapılan bu çalışmada üniversiteye uyumun benlik ayrımlaşması ile cinsiyet faktörüne göre herhangi bir farklı bir sonuç göstermediği ortaya çıkmıştır. Ancak üniversiteye uyum ile benlik ayrımlaşması arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Yani özetlemek gerekirse benlik ayrımlaşma düzeyi (açıklamak gerekirse; kişinin ben merkezinin farkına varması, kendi kimliğinin farkında olması) yüksek olan ve artmakta devam eden öğrencilerin üniversite hayatına daha kolay uyum sağladığı görülmüş ve akademik, sosyal uyumu da pozitif yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

İkiz ve Otlu (2015) üniversitede öğrencilerin üniversite yaşamına uyumunu farklı değişkenler açısından incelerken onların bu süreçte yaşadığı sorunları ve bu sorunlarla başa çıkma yollarını ortaya koymaya çalışmışlar. Araştırmada öğrencilere üniversite hayatının onlara hangi katkılarda bulunduğu, bu süreçte yalnız hissettikleri zaman neler yaptıkları, gruplar arası uyumsuzluk yaşadığı zaman nasıl etkilendiği, alkol kullanım durumu, uyku ve beslenme bozukluğu veya başka psikolojik durumlarla nasıl başa çıktıkları sorulmuştur. Alınan cevaplar sonucunda gençlerin üniversite hayatına başladıktan sonra hayata karşı daha sorumluluk sahibi oldukları, içinde oldukları gruplarda uyumsuzluklar yaşadıkları, uyku ve yemek düzeninde de bozukluklar olduğu ortaya çıkmıştır.

Sürücü ve Bacanlı (2010) üniversiteye uyumu psikolojik dayanıklılık ve demografik değişkenler açısından incelerken ve öğrencilerin üniversiteye genel, sosyal, akademik uyumlarını araştırmışlar. Analizi yaparken çalışmaya öğrencilerin cinsiyeti, sınıfı ve üniversiteye gelmeden önceki yaşam şartları, yaşadıkları coğrafi konum gibi değişkenleri hesaba katmışlar. Yapılan araştırmalar sonucunda psikolojik dayanıklılık duygusu yüksek veya biraz daha orta düzeyde olan öğrencilerin üniversiteye uyumu akademik boyut açısından diğerlerinin aksine daha yüksek seviyede çıkmıştır. Erkek öğrencilerin üniversite yaşantısına uyumu kız öğrencilerin uyumuna nazaran daha iyi olduğu kanaatine varılmıştır. İlçede yaşayan öğrencilerin sosyal ve akademik uyumu büyük şehir ve küçük şehirde yaşayan öğrencilere göre daha yüksek çıktığı görülmüştür.

Tuhanioğlu ve Gizir (2019) yaptıkları çalışmada üniversiteye yeni başlayan birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyumunu hem bireysel etkenler hem de çevresel etkenler açısından incelemiş ve bu faktörlerin uyuma ne kadar etki ettiğini araştırmışlar. Araştırmada bireysel etkenler adı altında akademik ve sosyal yetkinlik, kendilik değeri ve arkadaşlarla kurulan iletişim birleştirilmiştir. Çevresel etkenler denildiğinde ise öğretim elemanı ile kurulan ilişki, akran desteği, izolasyon ve sınıf konforu baz alınmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular şu yöndedir: üniversiteye yeni başlayan birinci sınıf öğrencileri akademik olarak yeterli kaynağa ulaşma bildiklerinde, sosyal olarak kendilerine uygun arkadaşlık ilişkileri kura bildiklerinde, öğretim elemanlarıyla empatik ve desteğe yönelik iletişim sağlama bildiklerinde, kendi yaş gruplarıyla yani akranlarıyla yeterli ilişki oluşturma bildiklerinde üniversiteye daha kolaylıkla uyum sağlama bildikleri ortaya konulmuştur.

Akhunlar Turgut ve diğerleri (2020) stres ve aylık anksiyetesinin öğrencilerin üniversiteye uyumunda nasıl bir etki gösterdiğini ölçmek için yaptıkları araştırmada uyumu akademik, sosyal, duygusal, kişisel, karşı cinsle ilişkilerde, romantik ilişkilerde gibi boyutlarda incelemişler. Yapılan analizler sonucunda uyumun bu boyutlarında cinsiyete göre yüksek düzeyde fark görülmemiştir. Ayrılık anksiyetesinin üniversite yaşamına uyumu, akademik uyumu ve duygusal uyumu etkilediği sonucuna varıldığı halde sosyal ve kişisel uyumla bir bağlantısı olmadığı yönünde fikirler elde edilmiştir.

Üniversiteye başladıkları zamanın pandemi dönemine tesadüf etmesi veya ilk seneyi online eğitimle bitiren ikinci seneden itibaren üniversitede yüz yüze eğitime başlayan öğrencileri örneklem olarak araştırmasına katan Özyayın Özkara ve Özkara (2022) pandemi sürecinin üniversite uyumunun hangi boyutlara etki ettiğini analiz etmişler. Araştırma yapılırken öğrencilerin cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm farkı, üniversite zamanı ve üniversiteye başlamadan önce konum olarak yaşadıkları yer gibi faktörler de hesaba katılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda hem birinci hem ikinci yıl yüz yüze eğitime başlayan öğrenciler arasında üniversiteye uyumla alakalı anlamlı bir fark görülmediği ortaya çıkmıştır. Yani her iki grupta yer alan öğrencilerin üniversiteye uyum düzeyi yüksek seviyede görülmüştür. Bundan başka üniversite zamanı yaşadıkları yer durumuna göre ilçede yaşayan öğrencilerin büyükşehirde yaşayan öğrencilere kıyasla uyum düzeyleri

daha yüksek oranda olduğu görülmüştür. Araştırmanın geldiği bir başka sonuç da üniversitenin ilçede konumlanması nedeniyle buraya ilçede yaşayan öğrencilerin daha iyi şekilde uyum sağlaması, büyükşehirde yaşayan öğrencilerin bu duruma alışmakta biraz zorluk yaşamasıdır.

2.1.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Literatür tarandığında üniversiteye uyum konu olarak çok önemli görülmüş ve öğrencilerin nasıl uyum sağladığı çeşitli faktörler açısından incelenmiştir. Bunların arasında demografik özellikler (McDonald ve Vrana, 2007), başa çıkma yöntemleri (Jantzer, 2006), sosyal açıdan destek (Schneider ve Ward, 2003), öğrenci-veli ilişkisi (Hickman ve Andrews, 2003; Schultheiss ve Blustein, 1994) ve saire gibi faktörler yer almıştır.

Church (1982), Amerika Birleşik Devletleri'nde yaptığı araştırmasında uluslararası öğrencilerin üniversiteye kaydolduğu zaman birtakım sorunlar yaşadığını öne sürmüştür. Bunların genelde yeni bir eğitim sistemine uyum sağlamada zorluk, memleket hasreti, alışkın olduğu sosyal ortama uzaklık, yeni kültürü anlama ve buna ayak uydurma gibi sorunlar olduğunu belirtmiştir.

Kültürel uyumun yeni bir ülkeye, sosyal ortama, üniversiteye uyum sağlamada çok önemli olduğu yapılan araştırmalarda görülmüyor. Bu bağlamda bakıldığında yapılan çalışmalarda kültürlerarası uyumun sosyal endişeyi tetiklediğini ve yeteri kadar uyum sağlanamadığında sosyal ortamın bundan negatif yönde etkilendiği kanaatine varıldığı görülmüştür (Heikinheimo ve Shute, 1986; Kaczmarek, Matlock, Merta, Ames ve Ross, 1994).

Westwood ve Barker (1990), yaptıkları araştırmada akran programına katılan uluslararası öğrencilerin daha kolay şekilde üniversiteye uyum sağladığını gözlemlemişler. Aksine programa katılmayan öğrencilerin ise akademik olarak düşük sonuçlar gösterdiğini ve okul terk oranının yüksek olduğunu belirtmişler.

Sherry (1980), üniversiteye uyum sağlama sürecini öğrencilerin ebeveyn durumlarını analiz ederek araştırmıştır. Yapılan çalışmaya göre ebeveynleri travmatik (örneğin ölüm, boşanma) olarak ayrılan öğrencilerin yeni üniversiteye uyum sağlamada bu şekilde ayrılık yaşamayan öğrencilere göre daha zor olduğunu belirtmiştir.

Üniversiteye uyumun ayrılık-bireyleşme boyutunu inceleyen Lapsley ve diğerleri bu faktörün uyumu çok etkilediğini ancak bu konuyla alakalı çok araştırma yapılmadığını söylemiştir. Onlar ayrılmanın gerektirdiği normatif sürecin üniversiteye uyumla bağlantısı olmadığını ancak bu ayrılmaya verilen duygusal tepkinin uyumu çokça etkilediği kanaatine varmışlar (Rice, Cole ve Lapsley, 1990).

Öğrenci ve öğretim üyesi arasında olan ilişkinin akademik başarıyla alakasını inceleyen Delaney (2008) öğrenci ve öğretim üyesi arasında etkileşimin iyi olmasının üniversiteye uyumu olumlu etkilediğini, akademik başarı ve üniversite içindeki sosyal ortamı pozitif yönde etkilediğini ortaya koymuştur.

Friedlander, Reid, Shupak ve Cribbie (2007) üniversiteye uyumun sosyal destek, öz saygı ve stresle ne kadar ilişkili olduğunu test etmişler. Onlar Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek (MSPSS), Stres, Algılanan Stres (PSS) ölçeklerini kullanmış aynı zamanda Üniversiteye Uyum Anketi (SACQ) uygulayarak sosyal destek, öz saygı ve stresin üniversiteye uyumla arasında anlamlı bir korelasyon olduğunu ve bunun 43% oranında görüldüğünü belirtmişler.

Üniversitede alınan notların, yakalanan başarının öğrencinin eğitim geçmişi ile bağlantılı olduğunu yapılan araştırmalardan da görülebilir. Coyle ve Pillow (2008) öğrencilerin lise notları ve üniversiteye kabul zamanı topladıkları puanlar ile üniversitede olan akademik başarının ilişkili olduğunu söylemişler. Yani özetle lisede, orta okulda iyi başarı yakalayan öğrencilerin üniversiteye girdiklerinde onlardan talep edilen sorumlulukları rahatlıkla yapa bileceklerini ve bunların öğrencilerin üniversite hayatına uyumunda, akademik başarılarında iyi şekilde tezahür edeceğini ön görmüşlerdir.

Üniversiteye başlama ile birlikte akademik talepler, sosyal etkileşimler ve saire birtakım sorunlar kendileriyle birlikte geldiği bilinmektedir. Bu durumlarda öğrencinin öz yeterlilik algısını açık tutması, kontrol odağını doğru yerlere toplaması gerekmektedir. Üniversiteye uyum araştırıldığında bahsedilen öz yeterlilik, öz saygı gibi faktörleri etkileyen sebepler olduğu görülmektedir. Bunlara stres-kaygı yönetimi, kişisel sorumluluk, akademik başarı, sosyal uyum vesaire dahildir. Çalışmalara bakıldığında bu faktörlerin çoğunun üniversiteye uyumu etkilediği ve öz değerlendirmesi yüksek olan öğrencilerin uyum sürecini daha rahat bir şekilde atlattıkları anlaşılmaktadır (Mooney, Sherman, lo Presto, 1991).

Matthews (1998) yaptığı araştırmasında üniversiteye başlayan öğrencilerin ilk zamanlarda yaşadığı zorluklar ve bu zorluklarla nasıl başa çıktıklarını araştırmıştır. Öğrencilerin kendi yaşam tarzlarına göre başa çıkma stillerinin de farklı olduğu gözlemlenmiştir. Ve onların bu faktörlerle ilgili uyguladığı başa çıkma biçimlerinin üniversiteye uyum sağlamada da etkili olduğu görülmüştür.

Üniversiteye geçiş döneminde ebeveynlerle olan ilişkilerde farklı duygu durumları olabilir. Özellikle ebeveynlerinden ayrılıp başka şehirde, başka ülkede üniversiteye başlayanlar için. Bu zaman ebeveynlerle olan ilişki hem destekleyici hem de zorluk yaratıcı tavır alabilir. Ebeveynleri tarafından destek almış öğrencilerin bu sürede daha başarılı oldukları söylenebilir. Ancak ebeveynleri tarafından destek almamış öğrencilerin bu sürede zorlandıklarını hatta kararlarına karşı çıktığını, bazen de net olarak gidilmemesi yönünde karar verildiği de görülebilir haller arasındadır. Bu yüzden iletişim ne kadar açık tutulursa ve ne kadar kararlı olunduğu belirtilirse kişinin kendi kararlarını karşı tarafa o kadar net şekilde ifade edilmesi söz konusu olabilir.

Yapılan araştırmalara bakıldığında ise öğrenci ve ebeveyn arasında eğer güvenli ve karşılıklı bir ilişki kurulduysa bunun uyum sürecini daha kolay hale getirdiğini ve öğrencinin desteklenmesi durumunda onun bağımsız yaşamda güvenli bir hayat sürdürdüğü görülmektedir. (Schultheiss ve Blustein 1994; Hickman ve Andrews 2003).

Schultheiss ve Blustein, (1994) yaptıkları araştırmada psikolojik ayrılmanın ve ebeveyn bağlanmasının üniversite gelişimi ve üniversiteye uyumuyla ilgili olan bağlantısına bakmışlar. Yapılan çalışma sonucunda psikolojik ayrılmanın kadın öğrenciler için üniversitede gelişiminde önemli bir rol oynasa da üniversiteye uyum açısından pek önemli faktör olarak görülmemiştir. Sonuç olarak gelinen noktaya bakıldığında hem kadın grubu hem erkek grubu öğrencilerinin üniversitede gösterdikleri gelişimin onların bu üniversiteyle uyum sağlaması arasında pozitif bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Hertel (2002) çalışmasında ebeveynleri en az 1 yıl üniversite hayatı yaşamış olan ikinci nesil öğrencilerle ebeveynleri hiç üniversite hayatı yaşamamış birinci nesil öğrencilerin okula uyumları arasında farkları araştırmıştır. Yapılan araştırma sonucunda ikinci nesil öğrencilerin birinci nesil öğrencilerine kıyasla üniversiteye sosyal bakımdan daha iyi uyum sağladıkları görülmüştür.

İlgili başka bir araştırmaya bakıldığında ebeveynleri üniversite okumuş ikinci nesil öğrencilerin üniversite hakkında daha çok bilgiye sahip olabildiği görülmüştür. Ebeveynlerin desteği, aktardığı bilgi sayesinde öğrenciler sosyal, duygusal ve finansal açıdan herhangi bir eksiklik hissetmeden ve okul terk durumu ihtimalinin azaldığı anlaşılmıştır (York Anderson ve Bowman, 1991).

Mattanah, Hancock, Brand, (2004) yaptıkları araştırmada öğrencilerin ebeveynleriyle bağlanma ilişkilerinin üniversiteye uyumla ilgili ilişkisini incelemişler. Bu ilişki cinsiyet farklılığı göz önünde bulundurularak yapılmış ve uyumun sosyal, akademik ve duygusal boyutları ele alınmıştır. Çalışma sonucunda anne ve babalarıyla güvenli bağ kurmayı beceren erkek ve kadın öğrencilerin ayrışma-bireyleşme durumuyla birlikte üniversiteye sosyal, akademik ve duygusal anlamda kolay uyum sağladığı görülmüştür.

2.2 Uyum Kavramı

Yaşadığımız hayatta insanlar arasında belirli etkenler göz önünde bulundurularak bir düzen kurulmuştur. Bu kurulan düzende bir şekilde insanlarla olan iletişimi korumak ve düzene sokmak adına yapılması gereken belli başlı etkileşimler vardır. Ve bu yüzden her bir bireye bütünün bir parçası olarak bakılırsa bu parçaların orantılı bir şekilde birleşmesini sağlamaya çalışan düzene uyum denilebilir. Uyum bireyin yeni bir duruma veya kültüre hem fiziksel hem psikolojik olarak alışma sürecidir. Fiziksel uyum denildiğinde kişinin yeni iklime, yeni yaşam şartlarına, yeni beslenme düzenine ve standartlarına alışması anlaşıyor. Psikolojik uyum ise bireyin kendi yaşamından farklı olan yeni kültüre alışmasıdır. Bu öyle bir süreç ki, burada birey birçok şeyi aynı anda yapmak zorunda olabiliyor. Mesela hem dil öğrenmekle birlikte hem geldiği yeni kültüre alışmayı aynı zamanda yeni ortama kabul edilmeyi ve bu ortamı kendisinin de kabul etmesi gibi şeyler psikolojik olarak biraz zaman alabilir. Uyum bireyin sağlıklı yaşam tarzı sürmesi için en önemli etkenlerden biridir. Toplumsal olarak bir düzenin sağlanması için insanların bir arada uyum içerisinde yaşaması gerektiği söylenebilir.

Uyum kelimesi bir kavram olarak ele alınıp araştırmalara bakıldığında bazı çalışmalarda bu kelimenin bir U eğrisi olarak düşünüldüğü görülmüş ve bu uyum sürecinde olan yolcunun bu zaman dilimine nasıl ayak uydurduğu araştırılmıştır. Eğrinin ilk başlangıcında yolcunun yeni karşılaştığı kültürü coşkuyla karşılaması,

zamanla bu kültüre uyum sağlamada bir düşüş yaşaması ve bu süreci başarılı şekilde atlattıktan sonra tekrar yüksek kademelere doğru toparlanarak devam etmesi anlatılmaya çalışılmıştır (Church, 1982).

U eğrisi fikrini kabul etmeyen bazı araştırmacılar da olmuştur. Shelby ve Woods (1966) Stanford üniversitesinde yaptıkları bir araştırmada hem akademik hem sosyal uyumun U eğrisi şeklinde ilerlemediğini, bu sürecin işleyişinde akademik yılın kademelerinin önemli olduğunu vurgulamışlar.

Uyumu bir süreç olarak değerlendiren Gençöz (1988) bu sürecin insanın doğumuyla başlayıp ölene kadar sürdüğünü ve bu zaman aralığında da onun bir birey olarak günlük hayatta karşılaştığı olaylara karşı sergilediği davranış biçimi olarak gördüğünü dile getirir.

Sharma (2016)'a göre uyum öyle bir süreçtir ki, burada birey öncelikle kendinin biyolojik ve psikolojik sonra ise sosyal boyutta toplumun istek ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek konumda olmalı ve bunlarla aynı zamanda kendisi ile toplum arasında olan dengeyi de sağlamalıdır.

Uyum denilen kavram bireyin hem kendi çevresiyle hem de çevresindeki kişilerle etkileşimini kapsayan biyolojik kökenli bir kelimedir. (Erdoğan, Şanlı ve Bekir, 2005).

Başka yapılan araştırmalara bakıldığında uyum o zaman başarılı bir süreç olur ki, birey içinde yaşadığı toplumun bir parçası olduğunu kabul etsin, bu toplumun değerlerine uygun davranılmasının ve herhangi olası bir değişikliği kabul edebilecek seviyede olması gerektiğinin farkında olsun (Kızılçelik ve Erjem, 1994).

Literatür incelendiğinde uyum kavramı birçok bilimsel alanda organizmanın çevresiyle etkileşime girmesini anlatan bir kelime olarak kullanılmaktadır. Yapılan çalışmalardan görüldüğü gibi yeni bir işe başlayan veya yeni bir ortama giren kişinin vücudunda fizyolojik, biyolojik, psikolojik değişiklikler kendini gösterebilmektedir. Bunlara yeni bir iş ortamının ritmi, dinlenme, uyku, zihinsel olarak yapılan aktivite, fiziksel olarak bedenin zorlanması, metabolizma, kan basıncı, yeni duygusal durumlar, sinir veya stres seviyesi gibi faktörler gösterilmektedir. Kişinin çevresine, yeni yaşantısına uyum sağlaması onun geleceği için bir ön koşullardan biri olarak görülmektedir. Yani kişi yeni işinde ve ortamında etkili şekilde sosyal adaptasyon sağlarsa bir o kadar başarılı

olabilmektedir. Modern psikolojik literatürde uyum kavramı hem sosyolojik hem bireysel psikolojik kavram olarak da bilinmektedir (Gerasimova ve diğerleri, 2021).

2.3 Uyum modelleri

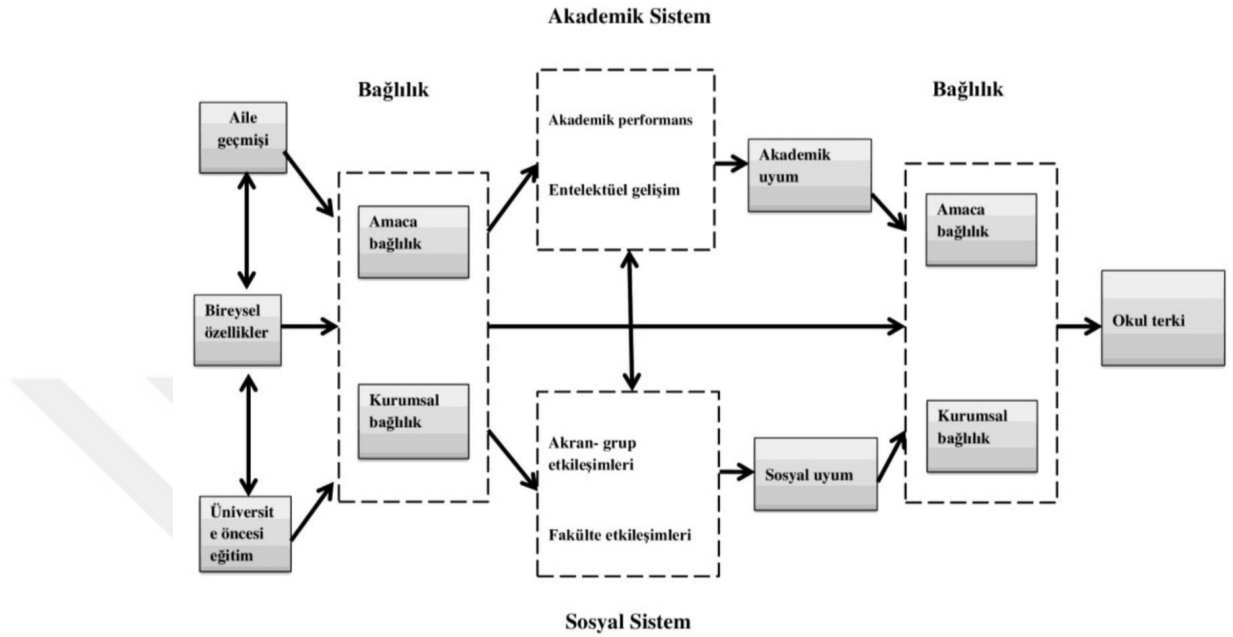
Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin üniversiteye uyum sürecini anlatan uyum modellerinin bazılarında bahsedilmiştir. Bu modellerden bahsedilmesinin sebebi ilgili literatür incelendiğinde uyum konusuyla alakalı en çok bu modellerin araştırıldığı görülmüştür. Uyum konusuna geniş perspektiflerden bakılan bu modellerde konuyla alakalı farklı bakış açıları verilmiştir. Bunlar Tinto (1975) Üniversiteye Entegrasyon Modeli, Astin Öğrenci Katılım Modeli (1984), Chickering&Reisser Yedi Vektör Modeli (1993), Bean ve Eaton (2000) Üniversiteye Psikolojik Uyum Modelleridir.

2.3.1 Tinto “Üniversiteye Entegrasyon Modeli” (1975)

Okuldan ayrılmanın nedenlerini araştıran Tinto (1975) bunun akademik başarısızlıktan mı yoksa, ayrılmayı gönüllü seçme ile alakalı olduğunu analiz etmeye çalışmıştır. Okul terkini doğru tanımlamanın bu konuda önemli husus olduğunu vurgulayan Tinto yapılan çalışmalardan şu noktaya gelmiştir: bireylerin farklı yetenek ve sosyal statüsünün değişikliği ile alakalı farkındalığının olması farklı, bu durumun üniversiteden ayrılmayla ilişkisi olduğunu düşünmek farklıdır. Bu özelliklerin farkındalığının olması ile bunların bireyin üniversiteden ayrılma sürecini nasıl etkilediğinin bilinmesi ile aynı anlama gelmez.

Tinto öğrencinin üniversiteye girdiği süreçte onun uyumunu etkileyecek birçok neden olabileceğini savunmuştur. Bireylerin üniversiteye girdiklerinde kendilerine özgü çeşitli niteliklerle girdiklerini söylemiştir. Bu nitelikler cinsiyet, yetenek, ırk, üniversite öncesi yaşantı, akademik başarı, eğitim geçmişi, sosyal ortamları, aile geçmişleri, sosyal statü, değer kavramları vesaire olabilir. Tinto bunların doğrudan veya dolaylı yollarla üniversitedeki akademik performans üzerindeki etkisi olabileceği kanaatine varmıştır. Özetlemek gerekirse kurumda bulunan zemin özelliklerle kişinin kendisinde var olan özellikler ortak bir noktada bulunduğu sürece bir uyum sürecinden bahsedilebilir. Uyum süreci olumlu olduğunda bireyin hedef/kurum bağlılığı artar. O zaman geline sonuça düşük hedef bağlılığı olan kişinin okulu bırakma eyleminin olması normal karşılanır.

Aksine bireyin beklentisi geldiği kurumda yani üniversitede olumlu şekilde olduğu takdirde onun buradaki performansı artar ve bu da onun birçok alanda ilerlemesi ile sonuçlanır.

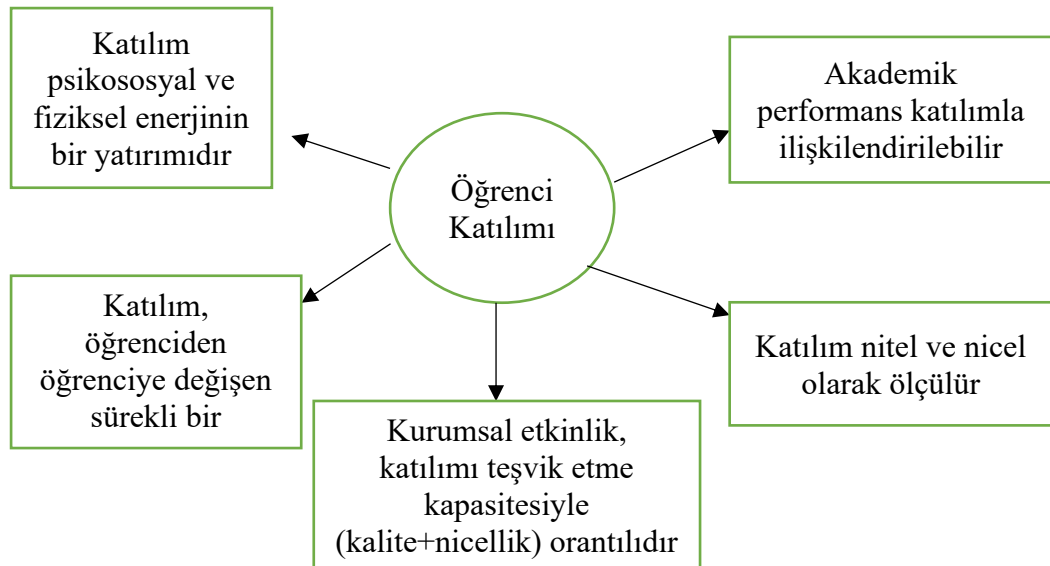
Şekil 2.1 Tinto “Üniversiteye Entegrasyon Modeli” (1975)

Tinto (1988) bireyin üniversiteye geçiş döneminde uygun davranış ve kuralları benimsemesi ile alakalı bu süreçte biraz değişim ve geçmiş bağlılıklarını unutması gerektiğini söylemiştir. Bu yüzden öğrencilerin üniversiteye geçiş dönemini üç boyutta incelemiştir: *ayrılma evresi*, *geçiş evresi* ve *bütünleşme evresi*. Üniversiteye girmek bir öğrenci için yeni dönemin başlangıcıdır. Bu süreçte öğrencinin alışkın olduğu ortamdaki ayrılması biraz sancılı bir dönem olarak görülebilir. Ancak tüm ayrılmalar, geçmiş alışkanlıklardan ve bağlılık kalıplarından da kurtulmayı gerektiriyor biraz. Bu, öğrencinin alışma sürecinin başlangıcı olan *ayrılma* evresidir. Sonrasında *geçiş* evresi denilen zaman başlıyor. Üniversite kariyerinin ikinci aşaması olan geçiş dönemi geçmiş alışkanlıklarla yeni alışkanlıklar arasında alışma süreci olarak biliniyor. Bu dönemde öğrenciler henüz tam olarak üniversite ortamına adapte olamamış ve kendi kişisel bağlarını kuramamışlardır. Yani ne geçmişe ne de geleceğe çok bağlı konumdadırlar. Çoğu öğrenci bu dönemde stres, kaygı, şaşkınlık, yalnızlık tarzı duygular hissedebilir. Bazıları bu dönemi başarıyla atlattıkları halde bazıları ise öğrenimine ara vermek zorunda kalabilir. Geçiş evresini olumlu atlatan öğrenciler *bütünleşme* evresine

doğru yol alırlar. Ayrılık ve geçiş aşamalarından geçtikten sonra bireyde uyumlu olma davranışı başlar. Artık yeni hayatının normlarını kabul etmeye hazır bir durumda olur ve sosyal etkileşimlere geçerek aktivitelere katılma, arkadaşlık ilişkileri kurma, öğretim elemanlarıyla iletişimde olma gibi yeniliklere açık hale gelir.

2.3.2 Astin “Öğrenci Katılım Modeli” (1984)

Astin (1999) “Öğrenci Katılım” modelini geliştirirken öğrencinin kendi akademik kariyerine ne kadar zaman ayırdığını veya fiziksel ve psikolojik anlamda ne kadar enerji harcadığını araştırmıştır. Astin’e göre derslerine, akademik hayatına yani üniversiteye ilgili olan öğrenci kampüste zaman geçirmeye çalışan, çeşitli organizasyonlara katılan, öğretim elemanları ve diğer arkadaşlık ilişkilerini kurabilen kişidir. Bunun aksine ilgi duymayan öğrenci ise kendi derslerine ihmalkar yaklaşarak herhangi bir aktiviteye katılma çabasında bulunmayan ve arkadaşlık ilişkilerinde de uzak durmayı tercih eden birisidir. Astin “katılım” kavramından bahsederken Freud’a atıfta bulunarak onun “katheksis” kavramıyla benzer olduğunu söylemiştir. Freud’a göre bu kavram “insanların psikolojik enerjilerini kendileri dışındaki nesnelere ve kişilere yansıtmasıdır”. Astin (1999) katılımı tanımlayan şeyin bireyin düşüncesi veya hissettiği duygular değil, icraatta ne yaptığı, nasıl yaptığı ve devamı olarak nasıl davrandığıdır. O katılım teorisini açıklarken 5 temel varsayımdan bahsetmiştir:

1. Katılım farklı nesnelere fiziksel ve psikolojik enerji harcamayı temsil eder. Nesne dendiğinde makro kavram olarak öğrenci deneyimi, mikro kavram olarak herhangi bir dersin sınavına hazırlık olabilir.

2. Katılım süreklilik halinde devam etmelidir. Öğrencilerin ilgi yönleri değiştikçe katılım gösterdikleri nesneler değişebilir. Ancak gerçek katılımdan söz ediliyorsa öğrencilerin farklı zamanlarda farklı nesnelere farklı derecede katılım göstermesi de normal olarak kabul edilebilir.

3. Katılım hem nicel hem nitel olarak düşünülebilir. Öğrencinin akademik kariyerine odaklanma derecesi, ödevlerini yapmaya ayırdığı saat nicel olarak, ödevleri sadece gözden geçirip, üstün körü bakması ise nitel olarak anlaşılabilir.

4. Öğrencinin öğrenim ortamında aldığı eğitim ve kişisel gelişiminin ne kadar iyi veya kötü olması aslında onun katılımının niteliği ve niceliğiyle aynı orantıda gittiği takdirde analiz edilebilir.

5. Yapılan eğitim politikalarında öğrenci katılımını artıran yönler olduğu gibi, katılımı azaltan taraflar da olabilir.

Öğrenci katılım teorisinin diğer geleneksel yaklaşımlardan farklı olarak en iyi avantajlarından biri öğrencinin dikkatini konu ve teknikten uzak tutup, derslere yönelik motivasyon ve davranış seviyesinin yüksek tutulmasına yönelik olmasıdır.

2.3.3 Chickering ve Reisser “Yedi Vektör Modeli” (1993)

Öğrencinin gelişimini anlatan teorilerden biri de Chickering tarafından geliştirilen “Yedi Vektör” öğrenci gelişim modelidir. Bu modelin amacı öğrencinin üniversite ortamındaki gelişiminin onun kimliğine duygusal, sosyal, fiziksel ve entellektüel olarak nasıl etki ettiğini görmektir. Bu vektörlerin hepsi bir-birleriyle ilişkilidir. Bu yüzden genel açıdan bakıldığında bir öğrenci için herhangi bir konuda oluşan değişim diğer öğrenciler için oluşmayabilir. Bu sebeple her bir öğrenci bir birey olarak her bir vektörün içinde ayrı-ayrı oranda yer alır (Chickering, 1993).

Chickering 1993 yılında Linda Reisser ile birlikte teoriyi tekrar analiz ederek güncellemişler ve sonuçta yedi vektör olarak şu şekilde sıralamışlardır: “yeterlilik geliştirme”, “duyguları yönetme”, “özerklikten karşılıklı bağımlılığa doğru ilerleme”, “olgun kişilerarası ilişkiler geliştirme”, “kimlik oluşturma”, “amaç geliştirme”, “bütünlük geliştirme” (Chickering ve Reisser, 1993).

“Yeterlilik geliştirme” birinci vektör olarak entelektüel, fiziksel, manuel ve kişilerarası nitelikleri kendisinde barındırır. Entelektüel olarak yeterli düzeye sahip olmak, kapsamlı bir düşünce stratejisi geliştirmek, zihnini kullanmak, yaşam standartlarıyla başa çıkma konusunda kişiye kendi bakış açısını geliştirmede yardımcı olur. Fiziksel ve manuel nitelikler ise atletik ve sanatsal beceriyi geliştirerek kişinin disiplinli, güçlü ve yaratıcı kimliğe sahip olmasına yol açar. Kişilerarası özellikler ise dinleme, anlama ve iletişim becerilerinin gelişmesine yardımcı olur.

“Duyguları yönetme” ikinci vektör olarak kaygı, öfke, depresyon, arzu, suçluluk, utanç gibi duyguları kendisinde birleştirir ve kişinin öğrenim süresi boyunca onu negatif yönde etkileyecek hal almaması için önem taşır. Kişi kendinde bu duyguların en üst ve en alt seviyelerini keşfederek onu kendi kontrolünde tuttuğu takdirde bu vektörü aşabildiği söylenilir.

“Özerklikten bağımlılığa doğru hareket etme” modelinde Chickering özerkliği başkalarına olan bağımlılık olarak nitelendirir. Karşılıklı bağımlılığı ise kişinin kendisine olan bağımlılığı olarak görür. Bu yönlü hareket yani özerklikten bağımlılığa doğru geçiş yapmak duygusal ve araçsal bağımsızlık gerektirir. Duygusal bağımsızlık kişinin ebeveynlerinden, kendi arkadaş çevresinden, öğretmenlerinden ayrılmayla başlar. Yani buradaki asıl hedef kişinin destek gruplarından ayrılmayı göze almasıdır. Ve nihayetinde öğrenci kendi sorunlarıyla baş başa kaldığında ve bunları çözüme ulaştırdığında sonuç olarak araç bağımsızlığa ulaşır ve kendi fikirlerini üretebilme yetisini kazanır.

“Olgun kişilerarası ilişkiler geliştirme” dördüncü vektör olarak bilinen bu model iki yönlü olmasıyla biliniyor. Vektörün bir ucu farklılıklara karşı hoşgörü ve takdir içeriyorsa, diğer ucu yakınlık kapasitesini gösteriyor. Hoşgörü hem kişilerarası hem kültürlerarası olabilir. Belli kalıplara göre davranmak yerine karşı kişinin niteliklerine göre anlaşılmalı açık olmak aslında hoşgörünün artması demektir. Yakınlık faktörü başkalarına karşı aşırı bağımlılıktan ziyade kişinin çevresiyle karşılıklı bağımlılık seviyesine ulaşması ile ilgilidir.

“Kimlik oluşturma” vektörünün önemini araştırmacılar özellikle belirterek onun birkaç aşaması olduğunu açıklıyorlar. Birincisi “beden ve görünümle ilgili rahatlık”, ikincisi “cinsiyet ve cinsel yönelimde rahatlık”, üçüncüsü “sosyal, tarihsel ve kültürel bağlamda benlik duygusu”, dördüncüsü “roller ve yaşam tarzı

aracılığıyla benlik kavramının açıklığa kavuşturulması”, beşincisi “değer verilen diğerlerinden gelen geri bildirime yanıt olarak benlik duygusu”, altıncısı “kendini kabul etme ve öz saygı, yedincisi “kişisel istikrar ve bütünleşme”.

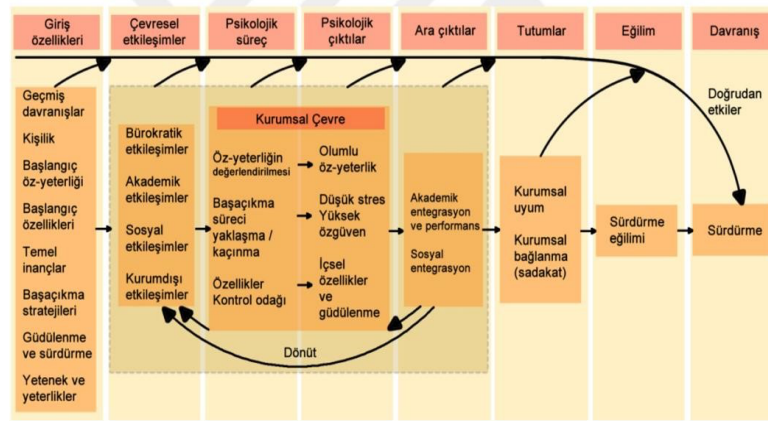
“*Amaç geliştirme*” kişinin üniversiteye girme amacını, onun kendine kariyer hedefi koymasını, kişisel ve ailevi isteklerine olan bağlılığını değiştirebilme yetisini gösteriyor. Burada asıl önemli olan şey kişinin hem kişisel hem ailesine olan bağlılıkları arasında doğru dengeyi kurabilmesidir.

“*Bütünlük geliştirme*” kişinin inançları, değerleri ve amaçları için bir bütün oluşturabilmesini gösteriyor. Üniversite öğrencileri için başkalarının inanç ve davranışlarına saygılı olmak, onlar hakkında düşünmek ve buna uygun davranış sergilemek onların gelişiminde önemli faktör olarak karşıya çıkıyor.

2.3.4 Bean ve Eaton “Üniversiteye Psikolojik Uyum Modeli” (2001)

Bean ve Eaton (2001)’a göre “üniversiteyi terk etmek bir davranıştır ve bu davranış psikolojik olarak motive edilir”. Araştırmacılar burada üniversiteden ayrılma niyetine yol açan psikolojik faktörleri açıklamışlardır. Tinto (1975) uyum konusundan bahsederken akademik ve sosyal boyutlarına vurgu yaptığı halde Bean’in modeli daha çok tutum ve davranış teorisine dayanmıştır. Tutum ve davranış teorisi aynı zamanda Fishbein ve Ajzen (1975) araştırmasında da görülmüştür. Tutum-davranış teorisine esasen “inançlar tutumları, tutumlar niyetleri, niyetler davranışı belirliyor”.

Bean öğrenci tutumlarını etkileyen süreci 3 noktada anlatmıştır. Bunlardan birincisi “öz yeterlilik”, ikincisi “kontrol odağı”, üçüncüsü ise “başa çıkma stratejisi”dir. “*Öz yeterlilik*” Bean’e göre üniversitenin ortamı ve kişinin akademik alanıyla ilgilidir. “*Kontrol odağı*” ise bireyin sonuç ister negatif ister pozitif yönde olsun, bunu içsel ve dışsal sebeplere bağlaması ile ilgilidir. Burada içsel sebepler dendiğinde bireyin kendi çabası ve becerisi, dışsal sebepler dendiğinde ise şans ve önyargı gibi faktörler anlaşılabilir. “*Başa çıkma stratejisi*” ise stres faktörleriyle karşılaşıldığında bunlarla ilgili nasıl yüzleşme veya kaçınma davranışı gösterildiğiyle ilgilidir (Bean&Eaton, 2001).

Şekil 2.2 Bean ve Eaton Üniversiteye Psikolojik Uyum modeli (Erzen, 2018).

Bu süreçler bireyin kendisini geliştirmesi, çevredeki stresi doğru orantıda algılaması, kendine olan özgüveni ve memnuniyet hissi ile bütünleşiyor. Öğrencinin üniversite ortamına girdiğinde en önemli beklentisi aldığı eğitimin gelecek istihdamına ne kadar yön vereceğidir. Burada “eğitimin pratik değeri” ifadesi ortaya çıkıyor. Bean (2005) eğitimin pratik değerini şöyle açıklıyor: bu tür becerilerin ortaya çıkması için öğrencinin yeni bilgilere ulaşma konusunda ne kadar merakının olması ve derslerden ne derecede iyi not alması ile alakalıdır. Öğrencinin çalıştığı konular ile gelecek istihdam planları arasında bir bağlantı yoksa bu zaman öğrencinin okulda öğrenim görmeye devam etmesi ve kuruma olan bağlılığı düşük seviyede olur.

2.4 Üniversiteye Uyum

Üniversiteye uyum dendiğinde kampüse uyum, sosyal ortama uyum, akademik alana uyumlu ve başarılı olmak demektir. Bu uyumu sağlamanın çeşitli yöntemleri vardır. Bunlar kampüste olan aktivitelere, öğrenci kulüp şenliklerine katılmak, üniversitenin oluşturduğu sosyal ortamlarda bulunmak, çalışma gruplarına dahil olmak, organizasyonlarda aktif olarak görev almak, yemekhane, kütüphane tarzı yaşam alanlarını kullanmak, üniversite içi birçok etkinliklere katılmak gibi faaliyetlerde bulunmak olabilir.

Üniversitede uyum denildiğinde kişinin bu ortamda yeteri kadar değerli hissetmesi, nitelik olarak yeterli kriterlere ve davranış kalıplarına sahip olması gerektiği düşünülür (Sanagavarapu ve Abraham, 2021).

Öğrencilerin üniversite hayatına başladıkları andan itibaren bu süreçte bir grubun parçası olma, meslek edinme ve geleceğe yön verme düşünceleri ile birlikte yeni bir okula, farklı bir kente ve yabancı bir çevreye uyum sağlamaya çalışmaları onların çeşitli uyum sorunları yaşamasına neden olabilir (Aktaş, 1997).

Öğrenciler için yeni bir başlangıç sayılan üniversite hayatı kendisiyle birlikte birçok yeni talep getirmekle birlikte akademik olarak başarılı bir süreç, sosyal ortama olan uyum, yeni aktivitelere ayak uydurma, birey olma yolunda daha sağlam adımlarla ilerleme hem kendi hem de karşı cinsle olan iletişimde birçok değişikliklerin olması aslında stresli bir döneme başlangıç olarak da nitelendirilmektedir (Aladağ, 2009).

Üniversiteye uyum aynı zamanda lise bittikten sonra üniversiteye geçen öğrenciler için aile yanından bireysel yaşantıya geçerek ilk kez kendi sorumluluklarını almayı deneyebildikleri bir süreç olarak betimlenebilir (Shim ve Ryan, 2012; Wiley ve Berman, 2013).

Yapılan araştırmalarda üniversiteye uyumu zorlaştıran faktörler arasında aileden uzaklaşma, alışık olmayan bir akademik ve sosyal çevreye girme, aileden uzak kaldığı için kendi yaşamına dair sorumlulardan kendisi sorumlu olma gibi durumlar görülmektedir. Bu stresli süreçte bazı öğrenciler bu dönemi iyi yönetirken, bazıları bu zamanlarda uyum sağlama açısından zorlu bir dönem geçirebilir. O yüzden öğrencilerin bir kısmı bu süre zarfında kendilerine uygun başa çıkma stratejisi geliştirerek bu stresli dönemi atlatmayı başarıyla tamamlayabiliyorlar. Ancak bazı öğrenciler ise bu dönemi atlatmakta aşırı zorlanarak sürecin sonunda okulu bırakmaya kadar varabiliyorlar (Gerdes ve Mallinckrodt, 1994).

Geçiş dönemi olarak bilinen üniversitenin ilk yılı öğrencinin yeni döneme başladığının, diğer yıllarla karşılaştırıldığında ilk yılın daha çok sorumluluk getirdiğinin habercisi olarak da biliniyor. Bu sürede aileden, şehirden uzak kalma, ilk kez kendi evinden başka bir yerde uzun süreli ikamet etmek gibi düşünceler öğrencilerde birtakım korkular yaratabilir. Yani açıklamak gerekirse yeni bir üniversite hayatı aslında yeni bir ev ortayla birlikte öğrencinin hayatına girer. Ve bu tür ani değişimler öğrencinin akademik, sosyal ve psikolojik alanda etkilenmesine yol açar (Berman ve Sperling, 1991).

Özetlemek gerekirse eğer bir öğrenci üniversiteye uyumlu diye nitelendiriliyorsa ilk başta sosyal olarak bu ortama uyum sağlamalı, üniversitedeki aktivitelere katılmalı, akademik açıdan kendi üzerine düşen vazifeleri yerine getirmeli ve kuruma bağlılığını korumalıdır (Zea, Jarama, Bianchi, 1995).

Karahan ve diğerleri (2005) üniversiteye uyumu açıkladığında bu dinamik sürecin üniversite ortamı ile karşılıklı iletişime dayalı olduğunu ve bu uyumu sağlayabilenlerin üniversitede akademik olarak başarılı olduğunu, psikolojik açıdan da bu bireylerin sağlıklı bir yol çizdiğini vurgulamaktadırlar.

Wintre ve Yaffe (2000) yaptıkları analizler sonucunda şöyle bir düşünceye gelmişler ki, üniversite gençlere göre yeni bir başlangıç olduğu için bu süreç ilk başta onlara zorlu gelebilir. Tanımadıkları ortam, evden uzak kalma, arkadaşlardan ayrılma gibi durumlar onları bu sürecin başında tahmin ettiklerinden daha da zorlayabilir. Üniversite döneminden önce okulda daha esnek ve destekleyici ortam gördükleri için üniversite hayatının gereksinimleri, akademik işleyiş öğrencilerin uyum sürecinde etken faktörler arasında yer aldığı görülmektedir.

2.5 Uyumun Boyutları

Taranova ve diğerleri (2017) yaptıkları çalışmada öğrencilerin uyum sürecini etkileyen faktörleri 3 grupta ele almışlar. Bunlar aşağıdaki şekilde gruplandırılmıştır:

1. Psikolojik faktörler- zeka, gruptaki pozisyon ve kişisel adaptif potansiyel
2. Pedagojik faktörler- öğrenme ortamının organizasyonu, öğretmenlerin pedagojik beceri seviyesi
3. Sosyolojik faktörler- yaş, öğrencinin sosyal kökeni, tamamlanan eğitim kurumunun türü

Üniversiteye uyum sürecinde öğrenciler hem psikolojik hem fiziksel değişim yaşayabilirler. Bu süreçte öğrenciler yeni bir etkileşim ortamına dahil olurlar. Bu zaman içerisinde birtakım davranışsal özelliklere, sosyal gereksinimlere, okuduğu bölüm tarafından kontrole ve kendi yaşlılarıyla iletişim kurmaya ihtiyaç duyarlar. O yüzden iletişim kişinin uyum sürecinde en başta gelen faktör olarak görülür.

Öğrencilerin üniversiteye uyum sürecinde yaşadıkları faktörler incelendiğinde onların üniversite hayatına başlamadan önceki deneyimleri başlıca

etken olarak görülüyor. Üniversite hayatından önceki faktörler dendiğinde öğrencinin eğitim geçmişi, kariyer odaklı olması, sosyal yaşantısı, sosyal becerisi, farklı deneyimlere olan açıklığı, aile-veli ilişkisi, sosyal aktivitelere katılma oranı, yaşadığı şehri tanıyor olması veya farklı şehirlerde tecrübeye sahip olması gibi etkenler göz önünde bulundurulmalıdır. Uyumu artıran faktörler ise öğrenci odaklı ve üniversite odaklı olabilir. Öğrencinin kendisinden kaynaklı olan ve onun kişilik veya karakteristik özelliklerini barındıran faktörler, sosyal becerilerde aktif olması ve sosyal faaliyetlere katılımının yüksek olması gibi etkenler söylenebilir. Üniversiteden kaynaklanan faktörlere bakıldığında ise sosyal aktiviteler, fiziksel imkanlar, öğretim üyelerinin kalitesi, eğitim kalitesi, öğretim üyelerinin tecrübe bakımından zengin olması, öğrencinin kendi ortamının ne kadar iyi nitelikte olması ve okulun köklü tarihinin olması gibi etkenler görülebilir. (Eryılmaz ve diğerleri, 2023).

Literatür incelendiğinde üniversiteye uyum sağlama konusunda yaptıkları araştırmalardan çok esinlenen Baker ve Siryk (1984; 1986) analizler sonucunda çeşitli ölçütler kullanarak üniversite ve personeliyle sağlıklı iletişim kurma, kampüs içindeki aktivitelere katılarak ders dışında sosyalleşme, akademik taleplerin yerine getirildiği vesaire gibi etkenleri göz önünde bulundurmuş ve sonuç olarak üniversiteye uyumun 4 boyutunu kategorize etmişlerdir. Bunlar akademik uyum, sosyal uyum, kişisel-duygusal uyum, kurumsal uyum olarak literatüre geçmiştir. Aynı zamanda literatüre bakıldığında Gopalan ve diğerleri (2019) tarafından yapılan araştırmada uyumun kültürel boyutta incelendiği de görülmektedir.

Baker ve Siryk araştırmaları yaparken onlardan önceki dönemlerin literatür incelemesini gözden geçirmiş ve bu analizler sonucuna dayanarak uyumu yukarıda belirtilen 4 boyutta incelemişler. Önceki yapılan araştırmalara bakıldığında uyumun Borow (1947) ve Baumgart ve Johnstone (1977) akademik boyutunu, Wright (1973) sosyal boyutunu, Kramer (1980) kişisel-duygusal boyutunu, Munro (1981) kurumsal bağlanma boyutunu inceleyerek literatüre katkı sağlamışlardır.

2.5.1 Akademik uyum

Akademik uyum üniversite hayatı başladıktan itibaren öğrencinin farklı farklı yöntemler kullanarak zorlukların üstesinden geldiği, akademik olarak kendi potansiyelini ortaya koyduğu bir süreç olarak karşıya çıkar. Öğrencinin

motivasyonunu koruyarak öğrenim hayatını hep dinamik tutması, kendine akademik hedefler seçmesi ve bunu uygulamaya koyması akademi uyumu anlatan süreç olarak bilinir. Akademik uyum, bünyesinde performans, akademik hedefler, öz yeterlilik gibi kavramları barındırır. Akademik uyum analiz edildiğinde öğrencinin karşısına koyduğu hedeflere yönelik ne kadar başarılı olduğu, akademik ortamdan ne kadar faydalanabildiği analiz edilir. Diğer önemli faktörlerden biri de öğrencinin motivasyonu ile akademik çabasının ne kadar uyumlu olduğu, öğrencinin kendi öğrenim yeteneklerinin çalışmalar yaparken ne kadar öz verili olduğudur (Baker&Siryk, 1999).

Peki akademik uyum nedir sorusuna daha açıklayıcı şekilde bakılırsa Baker ve Siryk'in (1984) araştırmasında onun birçok boyutta incelendiği görülebilir. Boyutlara bakıldığında şunlar gözükmemektedir: yeteri kadar öğrenme hevesinin olması, belirli akademik maksatları belirlemek, kendini akademik çalışmalara odaklanacak şekilde şekillendirmek, akademik başarı kapsamında talep edilen şeyleri yerine getirmek, en önemlisi bu süreçte her zaman çaba sarf etmek ve akademik ortamdan memnun bir şekilde çalışmak.

Araştırmasında Baker ve Siryk'in çalışmalarından esinlenen Perera (2014) üniversiteye uyumdan bahsederken yukarıda belirtilen çok boyutlu kavramı daha anlaşılabilir hale getirerek anlatmaya çalışıyor. O uyum sürecinde akademik, psikolojik ve sosyal boyutlarının birbirini tamamladığını düşünerek bu prosedürde onların birlikte ele alınmasını vurguluyor. Araştırmacı akademik uyumu sağlamanın en başlıca yollarından biri olarak hedef belirlemenin olması gerektiğini söylüyor. Ondan sonra öğrencinin bu yolda kendini izlemesi, notlarını takip etmesi, kendi akademik çalışmalarını organize etmesi, çalışma aktivitelerine uyacak şekilde zamanını yapılandırması ve ders zamanında yapılması istenen görevleri dikkatlice dinleyip uygulamaya koyması gerektiği kanaatine varıyor.

Van Rooij ve diğerleri (2018) yaptıkları çalışmada genel not ortalamasının (GNO) öğrencilerin akademik süreçte iyi bir performans gösterdiğini belirten bir etken olarak anlatıldığını, kredi sayısının ise öğrencinin sadece dersten geçip geçmediğinin göstergesi olarak belirtilen bir faktör olduğundan bahsediyor. Ancak onlar şöyle bir fikir de belirtiyorlar ki, bu süreçte asıl önemli olan şey azimli olmaktır, yüksek not ortalaması olup akademik olarak başarılı öğrencilerin bazen okulu yarıda bırakıp terk ettikleri halde, not ortalaması düşük olan ve kredi sayısı

da yeterli olmayan öğrenciler okula devam edip mezun olmaya kadar gidebiliyorlar. Araştırmacılar başarıdaki önemli faktörün azim olduğunun özellikle altını çizerek bu fikri öne sürüyorlar.

Tinto (1993), Astin (1999), Pascarella ve Terenzini (2005) yaptıkları araştırmada akademik başarıyı öğrenci ve kurum arasındaki iletişim ile ilişkilendirmişler. Yani her iki araştırmacının savunduğu şey öğrencinin üniversite hayatına başlarken bu akademik süreci kavrayıp ona uygun motivasyonla başlayabilmesidir. Aslında birinci yıl gösterilen performansın hemen hemen bir sonraki yıllar için de bir gösterge olduğunu varsayan araştırmacılar iki, üç, dördüncü yıllarda öğrencilerin derslerden kalıp kalmama gibi durumlarının olacağını, not ortalamalarının nasıl devam edeceğini de önceki yıllarla açıklanabilir olduğunu söylemişler.

Akademik alanda başarılı olmanın motivasyon faktörüyle ilişkili olduğunu söyleyen Robins ve diğerleri (2004) çalışma becerilerini de işin içine katılmasının akademik uyumu olumlu şekilde etkilediğini söylemişlerdir. Onlar motivasyon ve akademik başarı arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu söylemiş ve motivasyonu yüksek olan öğrencilerin akademik hayatta da başarılı şekilde ilerledikleri fikrini ileri sürmüşlerdir.

Akademik öz yeterliliğin okul başarısında iyi bir sonuç elde etmede önemli bir rol oynadığını vurgulayan Bandura (1997) kişinin bu nedenle yeteri kadar çaba göstermesi, öğrenme sırasında herhangi bir zorlukta stresini iyi yönetmesi gerektiğini vurgulamış ve bunları başarılı bir şekilde yapan öğrencinin akademik alanda da başarılı bir pozisyon yakaladığını öne sürmüştür. Bandura'nın yaptığı araştırmaya göre öz yeterliliği yeteri seviyede olan kişiler herhangi bir zorlukla karşılaştıklarında daha yüksek bir çaba göstererek bu durumu kendi kontrolleri altına almayı becerebilen kişilerdir. Mesela lise bittikten sonra üniversiteye yani yüksek öğrenime geçme bu zorlu süreçlerden biri olarak karşıya çıkıyor. Ve bu süreçte kontrolü devam ettiren kişiler süreci rahatlıkla geçirebilenlerdir. Aynı zamanda akademik öz yeterliliğin akademik beklentiler ve akademik performansla doğrudan ilişkili olduğunu savunan Chemers ve diğerleri (2001) performans olarak kendine karşı özgüvenli olan öğrencilerin daha başarılı bir süreç geçirdiği ve beklentileri yüksek olan öğrencilerin de aynı zamanda yüksek performans sergilediğini de belirtmişlerdir.

Yukarda yapılan araştırmaların aksine De Clercq ve diğerkleri (2017) kendi çalışmalarında yaptıkları analizler sonucunda endişeli veya kaygılı bir ğrenci profilinin de yüksek başarı gösterebileceği kanaatine varmıştır. Onlara göre akademik öz yeterliliğin akademik başarıyla ilgisi olmasına rağmen kendilerine az güvenen öğrenciler de akademik hayatta başarıyı yakalama gücüne sahip olabilirler. Buna sebep olarak ise akademik performans dendiğinde bir sıra etkenlerin birleşerek buna tesir etmesi olabilir. Buradan çıkan sonuçla kendine az güvenen öğrencinin başarıya ulaşma sebebi onun zayıf tarafı olarak görüldüğu halde başka güçlü olduğu alanlar onu başarıya itebilir.

Fenollar ve diğerkleri (2007) yaptıkları çalışmada başarı hedeflerinin, akademik öz yeterliliğin ve sınıf büyüklüğünün akademik başarı üzerindeki etkisini ölçmeyi amaçlamışlar. Onlar “başarı hedefi” başlığı altında “ustalık, performans yaklaşımı, performanstan kaçınma ve işten kaçınma” konularını ele almışlar. Sonuçlara bakıldığında ise öz yeterlilik ve akademik performans arasında dolaylı yolla ilişki bulunmuştur. Başarı hedeflerinden ise “ustalık” hedefi dolaylı yoldan etki eden bir faktör olarak görülmüştür. Sınıf büyüklüğünün ise akademik başarı üzerinde negatif yönde etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Yani sınıflar büyüdükçe akademik performansın azalmaya meylettiiği görülmüştür.

2.5.2 Kişisel-duygusal uyum

Kişisel-duygusal uyum dendiğinde kişinin ruh halinin, fiziksel durumunun iyi olması gibi düşünceler akıla gelir. Kişi kendi psikolojik durumunun farkında olup, kendi yaşam standartlarını olumlu şekilde etkileyecek davranışta bulunabilir. Bu kişinin farkındalık seviyesinin yüksek olması bu durumlar karşısında nasıl başa çıkma stratejisi belirlediğinin göstergesidir denilebilir. Her bir ğrenci bir birey olarak kabul edildiğinde üniversite hayatının başlamasıyla onun hayatında yaşanan değişiklikler kişisel ve duygusal durumlarında hem olumlu hem de olumsuz faktörler ortaya çıkarabilir. Depresyon, anksiyete, yeme veya iştah bozuklukları, uyku problemi, kaygı durumları, stres gibi semptomlar görülebilir. Bu yüzden öğrencinin psikolojik durumu onun okuldaki akademik başarısına etki eder aynı zamanda bu durumlarla ilgili nasıl bir strateji uygulaması lazım olduğu gerekliliklerini de yapılamaz duruma getirir (Gerdes ve Mallinckrodt, 1994; Kitzrow, 2003).

Perera (2014) üniversiteye psikolojik uyumun kavramsallaştırılmasını Baker ve Siryk'in (1984) kişisel-duygusal uyumunu tanımlamak amacıyla yapılması gerektiğini savunanlardan olmuştur. Kişisel-duygusal uyum psikolojik durumun bir göstergesidir. Psikolojik olarak birey sağlıklı bir şekildeyse onun yeni başlangıçlara ister eğitim ister başka alanda uyumu daha kolay halde olacaktır. Ancak uyumun kötü olması psikolojik sıkıntının olduğuna işaret eder. Perera (2014) öğrencinin kuruma uyumunda psikolojik uyumun merkezi bir yer kapladığını söylemiştir. Öğrencinin psikolojik gelişiminin teorik yapısını açıklayan Chickering (1969) yedi gelişim vektörünü şu şekilde sunmuştur: “yeterlilik geliştirme, duyguları yönetme, özerklik geliştirme, kimlik oluşturma, kişilerarası ilişkileri serbest bırakma, amaç geliştirme, bütünlük geliştirme.” “Duyguları yönetme” kısmında öğrenci kendi gelişimini görüp, duygularını kabul edip, onları düzenlemeye başladığında gerçekleşir. Öğrenci kendi duyguları ile ilgili negatif bir yönelim içerisindeyse bu psikolojik uyumsuzluğun en başlıca göstergelerinden biri haline gelir ve öğrencinin duygularını yönetebilmesi, geliştirmesi zorlaşır dolayısıyla eğitim gördüğü süreci etkiler ve kendisi için bu süreçte bir risk oluşturur. Özetlemek gerekirse psikolojik uyum duygusal dengeyi sağlar, yaşam standartlarından memnuniyeti artırır, kendini, duygularını gerçekleştirme, anlam ve amaç kazanma, büyüme ile anlaşılır.

Restrepo ve diğerleri (2023) akademik stresin üniversite hayatına uyumu nasıl etkilediğini bulmaya çalıştıkları çalışmada stresin uyum üzerinde olumlu veya olumsuz duygusal, bilişsel düzenleme ve sosyal destek aracılığı ile doğrudan veya dolaylı yolla olarak etkisi olduğu bulgusuna varmışlar. Araştırmalar sonucunda olumlu düzenlemenin ve sosyal desteğin stresin uyum üzerinde negatif etkisini azalttığını, olumsuz düzenlemenin ise stresi daha da artırdığı görülmüştür.

Sorina ve diğerleri (2019) örneklem grubu birinci ve üçüncü sınıf üniversite öğrencilerinden oluşan araştırmayı üniversite terk oranını azaltmak ve uyumu daha kolay hale getirmek için sosyo-duygusal zekanın geliştirilmesi yoluyla öğrencileri desteklemek için yapmışlardır. Duygusal zekayı bir uyum aracı olarak gören araştırmacılar bunu aynı zamanda akademik başarıyı etkileyen bir faktör olarak da nitelendirmişlerdir. Çalışmada öğrencilerin değerlendirme duygusu ön planda tutulmuş ve değerlendirme duygusunun öz değerlendirmeye dönüştüğü halde etkili

olabileceği kanaatine varılmıştır. Yapılan araştırmada öğrencilerin sosyo-duygusal zeka becerileri artırıldığında üniversite terk oranının azaldığı görülmüştür.

Topuzov ve diğerleri (2020) birinci sınıflardan oluşan 105 kişilik çalışma grubuyla Ukrayna’da yaptıkları araştırmada öğrencilerin üniversite hayatına uyum sağlama özelliklerini araştırmışlar. Bu çalışmada 105 kişiden 57’si ikamet değiştiren ve öğrenci konutlarında kalan iç göçmenlerden, kalan 48’i ise evde yaşayan şehir sakinlerinden oluşmaktaydı. Araştırmanın amacı iç göçmenler ve şehir sakinlerinin stres direncinin farkını bulmak ve bu faktörün uyum süreci ile arasında ilişkisinin nasıl tezahür ettiğini görmektir. Yapılan araştırmalardan çıkan sonuçlara göre stres direncini yüksek tutmayı beceren öğrenciler üniversite hayatına daha iyi bir şekilde uyum sağlayabiliyorlardı. Kendine dirençli olan iç göçmenler karşılarına çıkan sorunlarla nasıl baş edebileceklerini daha kolay şekilde bulup, aileleri, öğretim elemanları ve diğer yaşlılarıyla daha iyi anlaşıyorlardı. Şehir sakinleri ise bu sorunlarla daha zor başa çıkabiliyor ve herhangi bir kişisel veya akademik hayatla ilgili strese karşı savunmasız kalabiliyorlardı.

Kaba ve Keklik (2016) yaptıkları çalışmada öğrencilerin üniversite yaşamına uyum sağlama sürecinde yaşadıkları psikolojik durumların bu süreci nasıl etkilediğini incelemişler. Araştırma üniversite birinci yıl öğrencileri örnek alınarak çalışılmıştır. Birinci yıl dendiğinde hem hazırlık hem birinci sınıf öğrencileri çalışmaya katılım sağlamıştır. Elde edilen bulgular sonucunda psikolojik dayanıklılığı daha yüksek olan öğrencilerin uyum sürecini daha kolaylıkla atlattığı ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda psikolojik dayanıklılığı düşük seviyede olan öğrencilerin uyum seviyelerinin diğer gruba nazaran daha az oranda olduğu belirtilmiştir.

Motivasyonun ve adaptasyonun akademik başarı üzerinde etkisini inceleyen Bailey ve Phillips (2015) birinci sınıf öğrencilerinin performanslarının motivasyon ve okula psikososyal uyum sağlama durumları ile ilişkili olup olmadığını araştırmışlardır. Yapılan çalışmalar sonucunda motivasyon faktörünün ilk altı ayda daha çok önem taşıdığı ve bu uyum sürecinde öğrencilerin üniversiteye akademik, sosyal ve duygusal olarak adapte olmalarında gerekli bir etken olarak görüldüğü öne sürülmüştür. Ancak Baker (2004) motivasyonel yönelimlerin üniversiteye uyum ve akademik performans üzerindeki etkisini araştırdığında motivasyon

faktörünün uyum ve akademik performansla doğrudan ilişkili olmadığını dolayı yollarla (stres gibi) etki ettiğini gözlemlemiştir.

Lapsley, Rice, Shadid (1989) üniversite birinci sınıf öğrencileriyle üst sınıf öğrencilerinin psikolojik ayrılma ile okula uyumu arasındaki bağlantıyı araştırmıştır. Yapılan araştırma sonucunda üniversite birinci sınıf öğrencilerinin üst sınıf öğrencilerine kıyasla ebeveynlerine daha bağımlı olduğu ortaya çıkmıştır. Birinci sınıf öğrencilerinin duygusal, işlevsel anlamda daha fazla anneye bağlılık gösterdiği belirlenmiş, üst sınıfların ise babaya çatışmalı olarak bağlılık beslediği ortaya çıkmıştır.

Wider ve diğerleri (2023) yaptıkları çalışmada birinci sınıf üniversite öğrencilerinin ebeveynlerine ve kendi akranlarına olan bağlılıklarının üniversiteye uyumu nasıl etkilediğini ve bu bağlanmanın kendi kimlik keşifleriyle birlikte nasıl kolaylaştırılabileceğini araştırmışlardır. Çalışma sonucunda ebeveynlerle olan ilişkilerinin iyi tutulmasında güven duygusu, akranlarla olan ilişkilerde ise iletişim duygusunun daha önemli rol oynadığı ortaya çıkmıştır.

2.5.3 Sosyal uyum

Sosyal uyum dendiğinde üniversitede olan çeşitli aktivitelerde bulunma, öğrencinin kendi akran grubu ile sağlıklı iletişimde olması, üniversitenin sosyal çevresini oluşturan şeyleri kullanabilmesi anlaşıyor (Baker ve Siryk, 1984; Perera, 2014).

Bunlardan başka öğrencinin üniversiteye sosyal bakımdan uyum sağlamasının en büyük göstericileri olarak öğrencinin üniversitede olan sosyal destek programlarını kullanabilmesi, yeni yaşamına atıldıktan sonra kazandığı özgürlüklerini doğru şekilde yönetebilmesi, kendi çevresiyle anlamlı, sağlıklı ilişkiler kurabilmesi, yeni ortama, öğrenim gördüğü fakülteye aidiyet duygusunu ilk baştan sona kadar sürdürebilmesi ve üniversitenin sosyal yaşamı ile bütünleşebilmesi olarak algılanabilir (Freeman, Anderson ve Jensen, 2007).

Üniversiteye uyum süreci birçok öğrenci için ilk başta zorlayıcı olabilir. Bu sürecin kolay atlatılmasında ilk zamanlar sağlanan sosyal destek onlar için çok önemlidir. Sosyal destek dendiğinde ilk başta aile ve arkadaş desteği sonrasında üniversitenin sağladığı imkanlar, öğrenci kulüpleri veya topluluklar, akademik danışmanlar, psikolojik danışmanlık birimi, sosyal etkinlikler vesaire gibi faktörler

düşünülebilir. Cohen ve Willis (1985) araştırmalarında sosyal desteğin öğrencinin üniversiteye geçiş döneminin atlatılmasında aynı zamanda bu ilk zorlu sürece uyum sağlamasında önemli bir faktör olarak görüldüğünü ve bu tür desteğin herhangi stres durumlarıyla karşılaşma olasılığını düşürdüğünü belirtmişlerdir.

Öğrencilerin üniversite yaşamına uyum sağlamaları üniversitede kendi ortamlarını ne kadar kurabilmeleri ve bu ortamlardan kazandıkları deneyimlerin uyum sürecini nasıl etkilemesi ilgilidir. Bir sıra çalışmalarda oryantasyon programlarının öğrencilerin uyum sürecini daha kolay sağlaması için önemli ölçüde etki ettiği görülmüştür. Bu yüzden birçok üniversite oryantasyon programlarının gelişimi ve uyuma olumlu yönde etki etmesi için onlara çok sayıda kaynak harcar. Bu tür yardımcı programlara katılım öğrencilerin etkileşim becerilerinin gelişmesine, onlara destek olabilecek kaynakları tanımalarına aynı zamanda da karşılaştıkları akademik zorluklarda talepleri önceden belirleyerek ona uygun bir plan kurmalarına yol açar (Abe, Talbot ve Geelhoed,1998).

Öğrencilerin üniversiteye uyumunu sosyal boyutta araştıran Aypay ve diğerleri (2009) yaptıkları araştırmada temel amaç olarak öğrencilerin eğitim gördükleri üniversitede uyum sürecini etkileyen faktörleri ortaya koymayı hedeflemek olmuştur. Yapılan analizler sonucunda kız öğrencilerin sosyalleşmek için daha çok yurt ortamını tercih ederek, erkek öğrencilerin ise sosyal faaliyetlere katılma, öğretim elemanlarıyla yakın iletişim kurarak yüksek seviyede uyum sağladığı görülmüştür. Araştırmacılar bunun toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili olduğu kanaatine varmışlardır.

“Üniversite öğrencilerinin sosyal ve akademik entegrasyonunu” boylamsal bir araştırma ile inceleyen Aypay ve diğerleri (2013) bu entegrasyonun öğrencilerin ilk yılı ve üçüncü yılı arasında nasıl değişim gösterdiğini analiz etmeye çalışmışlardır. Araştırmacılar aynı ölçeği 3 yıl arayla öğrencilere uygulamış ve birtakım sonuçlara ulaşmışlardır. Yapılan analizler sonucunda aradan geçen sürede öğrencilerle öğretim elemanları arasında olan ilişkide herhangi bir ilerleme görülememiştir. Ancak bu süre zarfında öğrencilerin sosyal aktivitelere katılma oranında artış görülmüş ve kendi akranlarıyla olan iletişimde, kurdukları ilişkilerde pozitif yönde gelişim olduğu gözlemlenmiştir. Kaldıkları yurt ve okudukları bölümden memnuniyet oranında ise azalma tespit edilmiştir. Yani açıklamak gerekirse öğrencilerin öğrenim gördükleri alana karşı duydukları yakınlık, merak

öğrenim ortamına karşı negatif etki olarak görülmemiştir. Araştırmacılar kuruma karşı olan bağlılığın azalmasını öğrencilerin son sınıf sebebiyle bir takım meslek edinme kaygılarının oluşmasıyla bağlantılı olabileceği fikrini öne sürmüşler.

Literatür incelendiğinde üniversiteye yeni başlamış öğrencilerin sosyal uyumları, yaşadıkları ortama uyum sağlayabilmelerinin cinsiyet açısından fark olup-olmadığı araştırılmış ve bazı araştırmalarda anlamlı farklar ortaya konulmuştur. Yapılan çalışmaların bir kısmında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha iyi uyum sağladığı ve uyum seviyeleri arasında farkın kızlara göre daha yüksek durumda olduğu görülmüştür (Enochs ve Roland, 2006; Clinciu, 2013).

Pittman ve Richmond (2008) yaptıkları araştırmada öğrencilerin üniversiteye aidiyet duygusunu, kurdukları arkadaşlıkların kalitesini araştırmışlar. Yapılan çalışmalar sonucunda öğrencinin üniversiteye aidiyet duygusunun onun sosyal kabul ve akademik öz yeterliliği ile ilgili olumlu algılarıyla bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Üniversiteye aidiyet duyguları olumlu şekilde gelişen öğrencilerin zamanla kendi davranışlarında da sorunları içselleştirme düzeylerinin azaldığı görülmüştür. Özetle aidiyet duygusunun, sağlıklı arkadaşlık ilişkileri kurmanın üniversiteye sosyal uyumu kolaylaştırdığı sonucuna gelinmiştir.

2.5.4 Kurumsal uyum

Kurumsal uyum dendiğinde öğrencinin eğitimini devam ettirdiği bir ortama uyum sağlayabilmesi anlaşılmaktadır. Öğrencinin kurumsal uyumu gerçekleştirebilmesi için kendini bu ortama ait hissetmesi, kendisini bu üniversitenin bir parçası olarak görmesi ve akademik, sosyal, duygusal olarak burayla bütünleşecek gayreti kendisinde bulabilmesi gerekmektedir (Baker ve Siryk, 1984).

Üniversite ile ilgili hisler, okuduğu bölümden veya üniversiteden memnuniyet oranı öğrencinin kurumla olan bağlılığını artıran göstergeler olarak bilinmektedir. Baker ve Siryk (1984) yaptıkları araştırmalarda hedef bağlılığı ile kurum bağlılığı arasında bir bağlantı olduğunu vurgulamaktadırlar. Onlara göre öğrenci üniversiteye bir hedef belirleyerek, karşısına bir kariyer yolculuğu çizerek başlarsa bu yolda eğitim alacağı kuruma olan bağlılığı da artar. Kariyer hedefi, herhangi bir derece kazanma arzusu hedef bağlılığının işaretleridir. Ve bunlar

öğrencide olduğu sürece üniversiteyi bırakma eylemi daha düşük oranda ortaya çıkar.

Bülbül ve Acar-Güvendir (2014) Trakya Üniversitesi Eğitim fakültesinde birinci sınıf yükseköğretime başlayan üniversite öğrencileriyle yaptıkları araştırmada öğrencilerin üniversite yaşamına uyumunu çeşitli faktörlerle incelemişler. Araştırmada uyuma sosyal, akademik, kurumsal boyutta bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda geline nokta şu yönde olmuştur: maksat olarak üniversiteye bağlılığı az olarak gelen, yükseköğretime gelmeden önce yeterli şekilde eğitim almadığını düşünen, üniversiteye kayıt yaptırmayı erteleyen, öğrenim sürecinden pek hoşnut olmayan, ebeveynleriyle birlikte yaşamayan, ailenin tek çocuğu konumunda olan, Anadolu lisesinden mezun olan, cinsiyet faktörü göze alınırsa erkek olan öğrencilerin uyumu bu durumların aksini yaşayanlara göre daha düşük seviyede çıkmıştır.

McKenzie ve Schweitzer (2001) birinci sınıf öğrencileriyle yaptıkları araştırmada akademik performans, psikososyal, bilişsel ve demografik etkenlerin akademik başarı üzerinde etkisi var mıdır sorusuna cevap aramışlardır. Analizler sonucunda etkenler arasında en önemli olarak akademik performans görülmüştür. Öğrencilerin üniversiteye girdikleri zaman topladıkları puan onların ilk yarıyıl bittiğindeki GNO sonuçları ile pozitif yönde ilişkili çıkmıştır. Öğrencilerin üniversiteye/kuruma olan bağlılığı akademik başarıyla garip bir şekilde negatif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Yani üniversiteye/kuruma bağlılığı yüksek olan öğrencilerin üniversiteye/kuruma bağlılığı düşük olan öğrencilere nazaran genel not ortalaması daha düşük seviyede çıktığı ortaya koyulmuştur. Bu ise Tinto entegrasyon modeline (Tinto, 1993) karşıydı. Ancak araştırmacılar burada şöyle bir fark ortaya koymanın faydalı olacağını söylemişler: öğrenci kaybı ile akademik başarı birbirine karıştırılmamalıdır. Tinto modeli öğrenci kaybının sebebini bulmak için ortaya atılmış bir modeldi. Ancak şu da göz önünde bulundurulmalıdır ki, akademik göstericiler öğrenciyi üniversitede tutma ile mutlak şekilde ilişkili olamaz ve zayıf akademik performansın da her defa öğrenci kaybına yol açtığı söylenemez. Aynı zamanda bu araştırma ile Tinto araştırması arasında en önemli farklardan biri de Tinto, araştırmasında Amerikalı öğrencilerle analizler yaptığı halde, bu araştırmada analizler Avustraliya'lı öğrenciler üzerinde yapılmıştır ve bu öğrenciler arasındaki kültür farklılığı da haliyle farklı sonuçlar doğurabilmiştir.

Psikolojik açıdan sağlıklı olmak akademik başarıyla doğrudan yolla ilişkili değildi. Ancak stres, kaygı, depresyon gibi değişkenlere etki etmesi mümkün olabilecek bir durumdur. Araştırmalar sonucunda öz yeterliliğin akademik performansla pozitif yönde ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Tinto (1993) öğrencilerin kendilerini üniversitelerine bağlı hissetmeleri için onların buraya hem akademik hem de sosyal olarak uyum sağlayabilmeleri gerekli olduğunu vurgulamıştır.

Julia ve Veni (2012) tarafından yapılan araştırmaya bakıldığında analizler sonucunda öğrencilere zamanlarını yönetmeleri konusunda üniversite personeli tarafından yardım edildiği görülmüş ve bu yardımın öğrencinin kuruma uyumunda pozitif bir etken olduğu sonucuna varılmıştır. Baker ve Siryk'in (1984) araştırmasıyla uyumlu sonuç veren bu çalışmada öğrencilerin akran desteği, aile desteği, öğretim görevlilerinin onlara karşı sağduyulu olması, destek çıkması onların üniversiteye olan bağlılığını artırmış, birinci yıldan sonra bu üniversitede kalma isteklerini iyi yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

3 YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Araştırma sonuçları sayısal olarak ölçülebilir bir formatta olduğu için nicel araştırma yöntemi seçilmiştir. Aynı zamanda maliyet ve zaman açısından katılımcılara daha kolay ulaşılabilir yöntem olduğu için de anket tercih edilmiştir. Çalışmaya katılım sağlayanların kimlikleri gizli kalacağı için ankete verilen cevapların tutarlılık ve doğruluk payının yüksek olması ihtimal edilmektedir. Araştırmada ölçekten alınan cevaplar frekans ve yüzdelik dağılımlarına göre tablolarda gösterilerek verilmiş ve tablolardaki bilgilere göre yorumlanmıştır.

3.1 Araştırma Modeli

Türki Cumhuriyetlerden gelen, Türkiye'nin Eskişehir ilinde bulunan Anadolu Üniversitesi, Osmangazi Üniversitesi ve Teknik Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerin üniversiteye uyumunun çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu çalışma nicel araştırma olup, tarama modeline istinaden araştırılmıştır. Tarama modeli geçmişte olmuş veya hala var olmaya devam eden herhangi bir durumu var olduğu biçimde betimlemeyi amaç edinen bir araştırma modeli olarak literatürde yerini almıştır (Karasar, 1998).

Bu çalışma için tarama modeli kullanılmasının sebebi herhangi bir evrenin içinden seçilen örneklem grubu üzerinde yapılan araştırmalardan yola çıkarak evrenin çoğunluğunu kapsayacak şekilde olan verilerin nicel veya nümerik olarak betimlenecek şekilde daha kolay halde inceleme fırsatı sunmasıdır (Creswell, 2017).

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'nin Eskişehir ilinde eğitim gören Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin tamamı, örneklemini 3 üniversitede (Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi) eğitim gören Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada evrenin büyüklüğünü ve öğrencilerin hepsine ulaşmanın mümkün olmamasını göz önünde bulundurarak örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örneklem yöntemi kullanılırken basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Basit seçkisiz örnekleme (simple random sampling) yönteminde evrendeki katılımcılar örneğe seçilmek için eşit şansa sahip olurlar. Yani bireylerin çalışmaya katılım olasılığı aynı orandadır ve herhangi bireyin diğerini etkileme gibi bir durumu yoktur. Basit seçkisiz örneklemin yapılması için evrene dahil olan birimlerin listelenmesi gerekir. Sonrasında ise örneklem yeteri kadar büyüklüğe ulaşana kadar listeden birim seçilir (Büyüköztürk, 2011).

Araştırılan veriler doğrultusunda araştırmanın evrenini kapsayan kişi sayısının güncel olarak 2114 olduğu görülmüştür. Bu sayı aktif öğrenci sayısını ve 2025 yaz dönemini temsil etmektedir. Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde öğrenim gören Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrenci sayısı toplam 930, Eskişehir Anadolu Üniversitesinde 1143, Eskişehir Teknik Üniversitesinde 41'dir. Evreni temsilen örneklem belirlemek için güven aralığı %95, hata payı %5 ve yanıt dağılımı %50 olarak dikkate alınırsa araştırmanın 2114 kişiden oluşan evrenini temsil edecek minimum kişi sayısı 326 olarak belirlenmiştir. Hesaplama işlemi Raosoft Web sitesi üzerinden yapılmıştır. Bu işlemin dökümü EK' 7 de verilmiştir.

Bundan başka örneklem büyüklüğü hesaplamak için büyüklüğü belli olan evren üzerinden hazırlanmış örneklem büyüklüğü hesaplama formülü kullanılmıştır.

$$n = \frac{Nt^2 pq}{d^2(N - 1) + t^2 p q}$$

Formülde gösterilen n-örnekleme alınacak birey sayısını, N-evrendeki birey sayısını, p-incelenecek olan olayın görülme sıklığını, q-incelenecek olayın görülme sıklığını, t-düven düzeyi değerini, d-katlanabilir hata oranını temsil ediyor.

Tablo 3.1 Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde kullanılan değerler.

n	Örnekleme alınacak birey sayısı	325
N	Evrendeki birey sayısı	2114
p	İncelenecek olan olayın görülme sıklığı	0,5
q	İncelenecek olayın görülme sıklığı	0,5
t	Güven düzeyinin değeri	1,96
d	Katlanılabilir hata oranı	0,05

$$n = \frac{2114 \cdot (1.96)^2 \cdot 0.5 \cdot 0.5}{(0.05)^2 \cdot (2114 - 1) + (1.96)^2 \cdot 0.5 \cdot 0.5}$$
$$n \approx 325$$

Örneklem grubu yukarda gösterilen formüle ve Tablo 3.1.de verilen değerlere esasen hesaplanmış ve araştırma zamanı daha fazla sayıya ulaşarak araştırma örneklemini 379 olarak oluşturulmuştur. Katılımcı öğrencilerin demografik değişkenlere göre yüzde dağılımları Tablo 3.2’de gösterilmiştir.

Tablo 3.2 Katılımcı öğrencilerin demografik değişkenler açısından yüzde dağılımları

Değişken	Kategori	N	%
Cinsiyet	Kadın	253	66.8
	Erkek	126	33.2
Yaş	17-20	189	49.9
	21-24	104	27.4
	25+	86	22.7
Okuduğu üniversite	Eskişehir Anadolu Üniversitesi	237	62.5
	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	102	26.9
	Eskişehir Teknik Üniversitesi	40	10.6
Sınıf	Tömer ve Bilimsel hazırlık	134	35.4
	I ve II sınıflar	133	35.1
	III ve IV sınıflar	112	29.6
Uyruk	Azerbaycan	143	37.7

Tablo 3.2 devamı

	Kazakistan	120	31.7
	Türkmenistan	32	8.4
	Özbekistan	35	9.2
	Kırgızistan	32	8.4
	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	17	4.5
Burs alma durumu	Evet	62	16.4
	Hayır	317	83.6
Okuduğu bölüm	Sosyal Bilimler	307	81.0
	Uygulamalı Bilimler	52	13.7
	Doğa Bilimleri	8	2.1
	Diğer (belirtmeyen)	12	3.2
Anne-baba eğitim düzeyi	Ortaokul	31	8.2
	Lise	107	28.2
	Üniversite	241	63.6
Eğitim düzeyi	Lisans	263	69.4
	Yüksek Lisans	97	25.6
	Doktora	19	5.0
Yaşadığı yer	Ev	165	43.5
	Yurt veya apart	214	56.5
Eskişehir'de yaşama süresi	0-6 ay	106	28.0
	6-12 ay	70	18.5
	1-3 yıl	118	31.1
	3+yıl	85	22.4

Tablo 3.2’de belirtildiği üzere araştırmaya katılan katılımcıların %66.8’nin kadın (n=253), %33.2’nin erkek (n=126) olduğu görülmüştür. Katılan öğrencilerin %49.9’nun 17-21 yaş grubuna (n=189), %27.4’nün 21-24 yaş grubuna (n=104), %22.7’nin 25+ yaş üzeri (n=86) olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların okudukları üniversiteye göre dağılımlarına bakıldığında %62.5’nin (n=237) Eskişehir Anadolu Üniversitesinde, %26.9’nun (n=102) Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde, %10.6’nın (n=40) Eskişehir Teknik Üniversitesinde okuduğu görülmüştür. Öğrencilerin sınıf dağılımına bakıldığında ise %35.4’nün (n=134) Tömer hazırlık ve Bilimsel hazırlık sınıflarında okuduğu, %35.1’nin (n=133) I ve II sınıflarda okuduğu, %29.6’nın (n=112) III ve IV sınıflarda okuduğu görülmüştür. Öğrencilerin uyruk farkına bakıldığında %37.7’nin (n=143) Azerbaycan, %31.7’nin (n=120) Kazakistan, %8.4’nün (n=32) Türkmenistan, %9.2’nin (n=35) Özbekistan, %8.4’nün (n=32) Kırgızistan, %4.5’nin (n=17) Kuzey Kıbrıs Türk

Cumhuriyeti olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin burs alıp-almaması durumuna bakıldığında evet cevabını verenlerin oranı %16.4 (n=62), hayır cevabı verenlerin oranı ise %83.6 (n=317) olarak belirlenmiştir. Okuduğu bölüme göre öğrencilerin %81.0'i (n=307) Sosyal Bilimler, %13.7'i (n=52) Uygulamalı Bilimler, %2.1'i (n=8) Doğa Bilimleri, %3.2'nin (n=12) diğer (belirtmeyen) bölümlerde okuduğu görülmüştür. Katılımcıların anne-baba eğitim düzeylerine bakıldığında ise %8.2'i (n=31) ortaokul, %28.2'i (n=107) lise, %63.6'nın (n=241) üniversite cevabını seçtikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri eğitim düzeylerine bakıldığında ise %69.4'nün (n=263) lisans, %25.6'nın (n=97) yüksek lisans, %5.0'nin (n=19) doktora olduğu görülmüştür. Katılımcıların yaşadığı yer değişkenine göre verdikleri cevabın %43.5'i (n=165) evde, %56.5'i (n=214) yurt ve ya apart cevabı kapsıyor. Öğrencilerin Eskişehir'de yaşama süresine göre oranlardan %28.0'i (n=106) 0-6 ay müddet, %18.5'i (n=70) 6-12 ay müddet, %31.1'i (n=118) 1-3 yıl, %22.4'ü (n=85) 3+ yıl yaşadıkları cevabını vermiştir.

3.3 Veri Toplama Araçları

Türkiye'nin Eskişehir ilinde bulunan 3 üniversitede (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi) öğrenim gören Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin üniversiteye uyum (akademik uyum, sosyal uyum, kişisel-duygusal uyum, kurumsal uyum) düzeyinin incelendiği bu çalışmada katılımcıların demografik özelliklerini öğrenme amacıyla Kişisel Bilgi Formu ve bunun yanı sıra Tuhanioglu (2017) tarafından geliştirilen “Üniversiteye Uyum Ölçeği” (ÜÜÖ) kullanılmıştır. Ölçeğin gerekli izni Ek-3'te yer almaktadır.

Çalışmada kullanılmış “Üniversiteye Uyum Ölçeği” anket şeklinde katılımcılara ulaştırılarak veri toplanılmıştır. Araştırmada anket seçilmesinin sebebi hem ekonomik hem de verilere hızlı ulaşma bilme açısından daha pratik bir yöntem olmasıdır. Aynı zamanda veriler taramanın kesitsel yöntemi ile yani tek seferde toplanması ile bir araya getirilmiştir.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Örneklem grubunu tanımlamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu”nda katılımcıların cinsiyet, yaş, okuduğu üniversite, öğrenim gördüğü bölüm, sınıf düzeyi, uyuğu, burs alıp-almaması durumu, eğitim düzeyi,

yaşadığı yer, anne-baba eğitim düzeyinin hangi seviyede olması ve kaç yıldır Eskişehir’de yaşıyor olması gibi sorulara yanıt aranmış ve gerekli bilgiler edinilmiştir.

3.3.2 “Üniversiteye Uyum Ölçeği” (ÜÜÖ)

Tuhanioglu (2017) tarafından geliştirilen “Üniversiteye Uyum Ölçeği” (ÜÜÖ) öğrencilerin üniversite yaşamına uyum düzeylerini ölçmek için yapılmıştır. Ölçek 45 maddeden ve 4 alt boyuttan (akademik uyum-12 madde, sosyal uyum-13 madde, kişisel-duygusal uyum-10 madde, kurumsal uyum-10 madde) oluşmaktadır. Tablo 3.3 de alt boyutlarla ilgili maddeler numaraları ile birlikte gösterilmiştir. Akademik uyum, öğrencilerin eğitim gördükleri bölümle alakalı akademik performansı iyi seviyede tuta bilme ve akademik çevreden memnun olmayı ifade etmektedir. Akademik uyumla ilgili örnek madde: “aldığım dersler, bölümümle ilgili yeni konulara merakımı artırıyor” (madde 25). Sosyal uyum öğrencilerin üniversitedeki, kampüsteki sosyal aktivitelere katılımı, burada kurdukları arkadaşlık, çevre ilişkisi ile alakalı uyum sağlamayı ifade etmektedir. Sosyal uyumla ilgili örnek madde: “boş zamanlarımın çoğunu üniversitedeki arkadaşlarımla geçiririm” (madde 26). Kişisel-duygusal uyum öğrencinin üniversitede öğrenim gördüğü zaman içerisinde duygu durumunu anlatmaktadır. Kişisel-duygusal uyumla ilgili örnek madde: “son dönemlerde sık-sık ağlayacakmış gibi oluyorum” (madde 19). Kurumsal uyum öğrencinin üniversiteye yani öğrenim gördüğü kuruma olan memnuniyet ve aidiyet hissini ölçmektedir. Kurumsal uyumla ilgili örnek madde: “bu üniversitede öğrenim görmekten memnunum” (madde 37). Yapılan analiz sonucunda korelasyon değeri Akademik Uyum için .86; Sosyal Uyum için .80; Kişisel Uyum için .76; Kurumsal Uyum için .88 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin geneline ve kapsadığı tüm boyutlara ilişkin korelasyon değeri ise .88 olarak saptanmıştır. Ölçekteki 21 madde ters puanlanmaktadır. Bu maddeler sırasıyla 3., 4., 6., 7., 8., 11., 14., 15., 16., 19., 23., 24., 27., 28., 32., 33., 36., 39., 40., 41., 42., maddelerdir. Ölçekte kullanılan maddelerin alt boyutlara ilişkin sınıflandırılması ve madde numaraları Tablo 3.3’te verilmiştir:

Tablo 3.3 *Uyumun boyutları ve bu alt boyutlarla ilgili madde numaraları*

Uyum boyutları	İlgili madde numaraları
Akademik uyum	1, 5, 9, 13, 17, 21, 25, 29, 34, 38, 43, 45
Kişisel-duygusal uyum	3, 7, 11, 15, 19, 23, 27, 32, 36, 41
Sosyal uyum	2, 6, 10, 14, 18, 22, 26, 30, 31, 35, 39, 40, 44
Kurumsal uyum	4, 8, 12, 16, 20, 24, 28, 33, 37, 42

İlgili maddeler 7’li likert tipli derecelendirme (bana hiç uygun değil.....bana tamamen uygun) üzerinden yapılandırılmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 45, en yüksek puan ise 315’tir. Katılımcıların ölçekten yüksek puan alması üniversiteye uyum düzeylerinin yüksek olduğunu, düşük puan almaları ise üniversiteye uyum düzeylerinin düşük olduğunu gösterir.

3.3.3 Tuhanoğlu (2017) geliştirdiği ÜUÖ’nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

ÜUÖ’nün yapı geçerliliğini belirlemek ve faktör yapısını incelemek amacıyla öncelikle, örneklem büyüklüğünün faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett’s Küresellik Testi yapılmıştır. Ölçeğin KMO değeri .938 olarak tespit edilmiş, Barlett’s Küresellik Testi sonucu da anlamlı bulunmuştur ($\chi^2= 14864.154$; $p<0.01$). Bu yüzden verilerin çok değişkenli normal dağılım gösterdiği ve örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Yapılmış olan analiz sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilerek ölçeğin faktör yapısı belirlenmiştir. AFA sonucunda ölçeğin özdeğeri 1’den büyük 4 faktörlü bir yapıya sahip olduğu ve toplam varyansın % 58.870’ini açıkladığı görülmüştür.

Ölçeğin iç tutarlık güvenilirlik analizi yapılmış ve toplam ölçek için Cronbach Alpha değeri .93 olduğu görülmüştür. Alt boyutlara ilişkin sonuçlardan Cronbach Alpha değeri Akademik uyum için .90, Sosyal uyum için .87, Kişisel-duygusal uyum için .89, Kurumsal uyum için .91 olarak belirlenmiştir.

Orijinal ÜUÖ’nün geliştirilmesi süresinde kullanılan kuramsal yapı ve istatistiksel sonuçlar dikkate alınarak, oluşan örtük değişkenleri en iyi açıklayan maddeler belirlenerek ÜUÖ’nün yapı geçerliliğini artırmak amacıyla model üzerinde gerekli görülen değişiklikler DFA’ya uygun olarak yapılmıştır. Yapılan

DFA sonucunda ortaya çıkan 4 faktörlü ÜÜÖ modeli incelendiğinde, $\chi^2(915) = 1792.48$, $\chi^2/sd = 1.96$, RMSEA = .037, SRMR = .047, GFI = .90, AGFI = .89 ve CFI= .94 değerlerine sahip olduğu görülmüştür. Bu değerler, 45 maddelik modelin kabul edilebilir olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, ÜÜÖ'nün ayırt edici özelliklere sahip 45 madde ve 4 faktörden oluştuğu doğrulayıcı faktör analizine göre belirlenmiş ve bu model kuramsal ve istatistiksel açıdan uygun ve tatminkâr bulunmuştur.

3.4 ÜÜÖ'nin Bu Çalışma Kapsamında Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışmaları

Çalışmanın bu bölümünde üniversite uyum ölçeğinin bu araştırma kapsamında geçerlilik ve güvenilirlik analizi yapılmış ve açımlayıcı faktör analizi (AFA), doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonuçları verilmiştir.

3.4.1 Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) sonuçları

Araştırmada kullanılan ölçeğin geçerliliğini belirlemek ve faktör yapısını incelemek için bu çalışma kapsamında oluşturulan örneklem büyüklüğüne göre Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett's Küresellik Testi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda KMO değeri .931 olduğu görülmüş ve Barlett's Küresellik Testi sonucu da anlamlı şekilde ortaya çıkmıştır ($\chi^2 = 10380.473$; $p < 0.01$).

AFA analizi sonucunda faktör yapısı incelendikten sonra ölçeğin 4 faktörlü bir yapıya sahip olduğu ortaya çıkmış ve toplam varyans oranının ise %54.703 olduğu gözlemlenmiştir. Açımlayıcı faktör analizine ilişkin ölçekte olan maddeler, onların faktör yükleri, aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 3.4'te verilmiştir:

Tablo 3.4 ÜÜÖ'de Maddeler, Faktör Yükleri, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları (N=379)

Akademik uyum

Faktörler ve Maddeler	Faktör yükleri	Aritmetik ortalama	Standart sapma
M34	.788	5.21	1.57
M38	.751	5.39	1.46
M17	.747	5.13	1.61
M1	.713	5.43	1.49
M43	.706	4.80	1.76
M13	.695	4.61	1.67
M9	.684	5.31	1.54
M45	.646	5.14	1.59

Tablo 3.4 devamı

M25	.613	4.89	1.74
M29	.606	4.59	1.79
M5	.544	5.20	1.55
M21	.539	4.63	1.75

Sosyal uyum

Faktörler ve Maddeler	Faktör Yükleri	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
M30	.788	4.86	1.89
M35	.784	4.83	1.87
M26	.749	3.80	1.93
M44	.716	4.51	1.84
M10	.667	5.28	1.70
M22	.647	4.53	1.72
M31	.621	4.57	1.94
M2	.569	5.42	1.59
M6	.569	5.21	2.04
M14	.551	4.35	2.13
M39	.525	4.90	1.90
M18	.499	4.82	1.71
M40	.426	4.78	2.03

Kişisel-Duygusal Uyum

Faktörler ve Maddeler	Faktör Yükleri	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
M19	.828	5.05	1.98
M23	.792	4.63	1.83
M27	.764	4.57	2.03
M36	.762	4.59	1.88
M32	.736	5.13	1.87
M11	.719	4.87	1.87
M15	.719	4.68	1.99
M3	.651	4.88	1.79
M41	.629	4.79	1.90
M7	.595	4.61	2.00

Kurumsal uyum

Faktörler ve Maddeler	Faktör Yükleri	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
M8	.682	5.13	2.01
M4	.645	4.85	2.02
M28	.639	5.29	1.88
M37	.627	5.34	1.53
M24	.616	5.15	1.99
M33	.598	5.38	1.70
M20	.596	5.34	1.67
M16	.593	5.26	1.80
M12	.575	5.32	1.61
M42	.523	5.29	1.73

Worthington & Whittaker (2006) AFA analizi yapılırken maddelerin binişik çıkması halinde faktörler arasındaki farkın .15'ten fazla olması durumunda maddenin değeri düşük olan faktörden alınarak değeri yüksek faktöre atana bilineceği fikrini öne sürüyor. Ve bu çalışma kapsamında yapılan analiz sonucunda

3 madde M12, M20 ve M14 sırasıyla .339, .348, -.351 değerleri düşük kabul edilip yüksek değerli olan faktöre atanmıştır.

Tablo 3.5'te verilen bilgilere istinaden Faktör 1'de yer alan 12 maddenin (34,38,17,1,43,13,9,45,25,29,5,21) faktör yükleri .539 ile .788 arasında; Faktör 2'de yer alan 13 maddenin (30,35,26,44,10,22,31,2,6,14,39,18,40) faktör yükleri .426 ile .788 arasında; Faktör 3'te yer alan 10 maddenin (19,23,27,36,32,11,15,3,41,7) faktör yükleri .595 ile .828 arasında; Faktör 4'te yer alan 10 maddenin (8,4,28,37,24,33,20,16,12,42) .523 ile .682 arasında değiştiği gözlemlenmiştir. Bu bulgular sayesinde ölçekte bulunan 45 maddenin üniversitede öğrenim gören öğrencilerin uyum düzeylerinin ne derecede etkilendiğini belirleyebilecek 4 alt başlık temelinde ölçtüğü ve bu ölçeğin yapılan araştırma için geçerli bir ölçme aracı olduğu söylenilebilir.

3.4.2 Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçları

Bu araştırmada kullanılan ÜÜÖ'nin geçerliliğini ve güvenilirliğini belirlemek adına açımlayıcı faktör analizinin yanı sıra aynı zamanda doğrulayıcı faktör analizi de yapılmıştır. DFA analizi Jamovi 2.6.26.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Jamovi R tabanlı çalışan, çeşitli analizler için kullanılan bir analiz programıdır. Faktör analizi yapılırken programda SEM modülü kullanılmış ve modelin uyum indeksleri bu model aracılığıyla elde edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda ortaya çıkan 4 faktörlü ÜÜÖ modelinin $\chi^2(379) = 2955$, $\chi^2/sd = 3.142$, RMSEA=.052, SRMR = .068, CFI = .90, TLI = .91 değerlerine sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 3.5 DFA sonucu uyum indeks değerleri ve kabule edilebilir aralıkları

Uyum ölçüsü	Ölçüm modeli sonucu	Kabul edilebilir uyum aralığı
Normalize Ki-kare (CMIN/DF)	3.142	$2 \leq \text{CMIN/DF} \leq 5$
Karşılaştırılmalı Uyum İndeksi (CFI)	.90	$0.90 \leq \text{CFI}$
Tucker-Lewis İndeksi (TLI)	.91	$0.90 \leq \text{TLI} \leq 0.95$
RMSEA	.052	$0.05 \leq \text{RMSEA} \leq 0.08$

Ki-Kare uyum indeksi DFA'da sık kullanılan bir indekstir. Ki-Kare testinin uyum indeksi olarak kullanılmasında ise bazı sınırlamalar mevcuttur. Kline (2011)

Ki-Kare uyum indeksinin 2 ile 5 arasında bir değer alırsa kabul edilebilir bir düzeyde olduğunu savunmaktadır.

Karşılaştırılmalı uyum indeksi (CFI) 0 ve 1 arasında değer almaktadır. Ancak değer ne kadar yüksek olursa uyumun bir o kadar çok sağlandığı anlamına gelmektedir. CFI değerinin 0.95'e yakın veya onun üzerinde olması bir o kadar iyi sonuç olduğunu gösterir (Hu&Bentler, 1999).

Tucker-Lewis İndeksi (TLI) artan bir uyum indeksi olarak karşıya çıkıyor. TLI değerinin 0.90'dan büyük olması kabul edilebilir olarak bilinmektedir (Hu&Bentler, 1999).

Ortalamaların Ortalama Karekökü- RMSEA seçilen modelin örneklem grubuyla ne kadar uyumlu olup olmadığını göstermektedir. 0.05'e eşit veya daha düşükse uyumun çok iyi boyutta, 0.05 ile 0.08 arasında değer alıyorsa iyi, kabule edilebilir boyutta olduğu bilinmektedir (Costa&Sarmiento, 2019).

Bu araştırmadan elde edilen verilerden yola çıkarak "Üniversiteye Uyum Ölçeği"nin genel ve alt boyutlar kapsamında iç tutarlık katsayıları (Cronbach Alpha) değeri hesaplanılmıştır. Bu sonuçlara Tablo 3.6'de verilmiştir.

Tablo 3.6 Araştırmadan toplanan verilere göre ölçek ve alt boyutlarının iç tutarlık katsayıları

Ölçümler	Cronbach Alpha
Toplam	0.945
Akademik uyum	0.923
Sosyal uyum	0.890
Kişisel-duygusal uyum	0.908
Kurumsal uyum	0.892

Elde edilen sonuçlar kapsamında tüm ölçüm maddelerine göre güvenilebilirlik katsayısının .70'in üzerinde olduğu görülmüştür. Toplam ölçek için iç tutarlık değerinin 0.95, Akademik uyum için 0.92, Sosyal uyum için 0.89, Kişisel-duygusal uyum için 0.91, Kurumsal uyum için 0.89 olduğu görülmüştür.

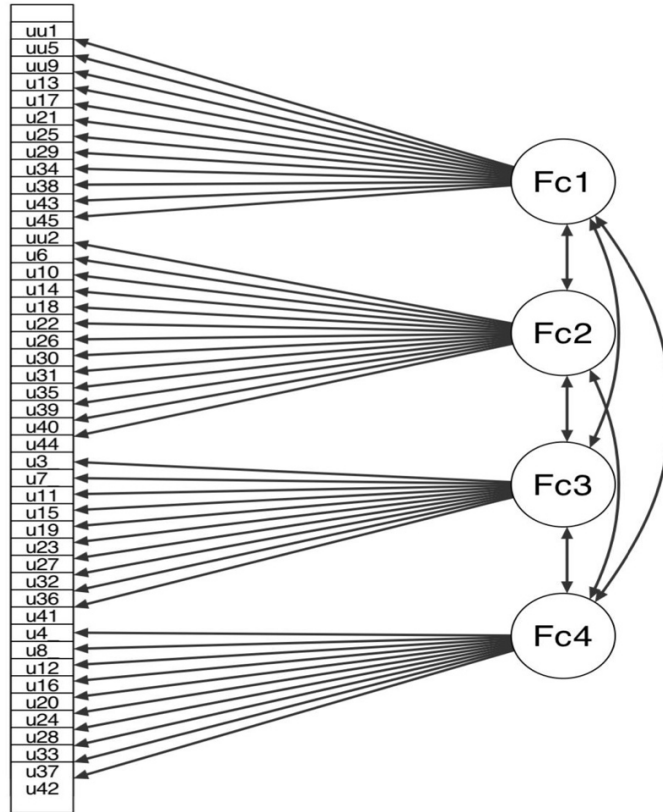
Doğrulamayı faktör analizi yapıları sırasında faktör yüklerine bakmak için maddelerin lambda değerlerine bakılmış ve elde bütün değerler .05 düzeyinde anlamlı olarak ortaya çıkmıştır. Çıkan faktör değerleri Tablo 3.7'de gösterilmiştir.

Tablo 3.7 Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda çıkan faktör yükleri

Akademik uyum		Sosyal uyum		Kişisel-duygusal uyum		Kurumsal uyum	
M34	.65	M30	.63	M19	.65	M8	.68
M38	.72	M35	.54	M23	.69	M4	.66
M17	.74	M26	.54	M27	.80	M28	.79
M1	.58	M44	.59	M36	.73	M37	.76
M43	.64	M10	.71	M32	.74	M24	.65
M13	.66	M22	.64	M11	.72	M33	.69
M9	.72	M31	.55	M15	.65	M20	.81
M45	.60	M2	.70	M3	.68	M16	.67
M25	.59	M6	.57	M41	.56	M12	.71
M29	.71	M14	.53	M7	.59	M42	.73
M5	.57	M39	.56				
M21	.59	M18	.66				
		M40	.58				

Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ortaya çıkan faktör yükleri incelendiğinde değerlerin .53 ile .81 arasında olduğu görülmektedir. Bu da DFA sonucunda kullanılan ölçeğin kabul edilebilir olduğunu göstermektedir.

Şekil 3.1 DFA sonucu faktörlerle alakalı Path diagramı

Şekil 3.1’ de verilen Path diagramına bakıldığında ise her bir maddenin doğru faktör yükünde birleştiği, maddeler arasında bölünmenin doğru orantıda

olduğu görülmektedir. Bu da kullanılan ölçekte faktörlerin anlamlı düzeyde geçerli ve güvenilir düzeyde olduğuna işaret etmektedir.

3.5 Verilerin Toplanması

Bu araştırmada öğrencilerin uyum sürecini etkileyen faktörleri belirlerken, araştırma amaç ve alt amaçları gözetilerek Baker ve Siryk (1984)'in uyum sürecine yönelik belirlediği 4 boyut (akademik, sosyal, kişisel-duygusal ve kurumsal) kullanılacak ve değişkenler bu boyutlara göre incelenecektir. Baker ve Siryk (1984)'ten önce uyum konusunun Borow (1947), Baumgart ve Johnstone (1977) tarafından akademik boyutu, Wright (1973) tarafından sosyal boyutu, Kramer (1980) tarafından kişisel-duygusal boyutu, Munro (1981) tarafından kurumsal bağlanma boyutu araştırılmıştır. Ancak bu 4 alt boyutu sistemli bir şekilde tek çalışmada Baker ve Siryk (1984)'de yaptıkları araştırmada analiz etmiştir. O yuzden bu araştırma Baker ve Siryk (1984) çalışması baz alınarak yapılacaktır.

Veriler; 2024-2025 eğitim-öğretim yılında bahar döneminde 01.01.2025-31.03.2025 tarihleri arasında katılımcılardan toplanmıştır. Kişisel Bilgi Formu ve “Üniversiteye Uyum Ölçeği” çevrimiçi şekilde ulaşılması kolay veri toplama aracı olan Google Forms’a aktarılıp katılımcılara gönderilmiştir. Anket aynı zamanda QR kod şeklinde yabancı öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversitelerin birimlerinde kendilerine dağıtılarak da veri toplanmasına katkıda bulunmaları sağlanmıştır. Doldurulan anket sayesinde 379 öğrenciye ulaşılmıştır.

Anketteki sorular tüm katılımcılar tarafından cevaplanmıştır. Bunun için sorular hazırlanırken her sorunun zorunlu cevap verilmesi kuralı konulmuş ve katılımcının herhangi bir soruya cevap vermeden diğerine geçmesi önlenmiştir. Katılımcılara araştırmanın gönüllülük esasında olduğu belirtilmiş, katkıda bulunmak istemeyenlerin araştırmada olmayacakları söylenmiştir. Anket vasıtasıyla veri toplanmış kişilerin hiçbir şahsi bilgileri alınmamış ve elde edilen veriler araştırmacının bilgisayarında şifreleme yöntemiyle korunmuştur.

3.5 Verilerin Analizi

Ölçeklerden elde edilen veriler, araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılarak uygun istatistiksel işlemlerin yapılmasına hazır hale getirilmiştir. Verilerin analizi SPSS 30.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. IBM SPSS Statistics sosyal bilimler alanında yaygın olarak tercih edilen bir analiz programıdır.

Betimsel istatistiklerden başlayarak geniş düzeylerde analiz yapmaya müsaade eden bu program çeşitli normallik, parametrik, parametrik olmayan testleri yapmak için olanaklar sunar.

Analiz yapılırken hangi testin kullanılacağına karar vermek amacıyla önce ölçek alt boyutları ve toplam ölçek puanının normal dağılıp dağılmadığına bakılmıştır. Normal dağılımın olup-olmadığına karar verilmesi için belirtilen ölçek alt boyutları puanı ve toplam ölçek puanı için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi uygulanmıştır. Testin sonuçları aşağıda Tablo 3.7’de gösterilmektedir.

Tablo 3.8 *Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi sonuçları*

	<i>Kolmogorov-Smirnov</i>			<i>Shapiro-Wilk</i>		
	Statistic	df	Sig.(p)	Statistic	df	Sig.
Akademik uyum	.055	379	.008	.977	379	<.001
Sosyal uyum	.058	379	.004	.980	379	<.001
Kişisel-duygusal uyum	.070	379	<.001	.970	379	<.001
Kurumsal uyum	.095	379	<.001	.951	379	<.001
Toplam	.079	379	<.001	.982	379	<.001

Kolmogorov-Smirnov testi örneklem grubu sayısının (n) 50 ve üzerinde olduğu durumlarda, Shapiro-Wilk testi ise n sayısının 50’nin altında olduğu durumlarda kullanılan test olarak bilinmektedir (Seçer, 2015). Bu araştırmaya 379 kişinin katıldığı göz önünde bulundurulduğunda sonucuna bakılması gereken test Kolmogorov-Smirnov testi olarak ortaya çıkmaktadır. Yapılan test sonucunda dağılımın normal olmasına karar vermek için p değerinin (sig.) .05 üzerinde olması beklenmektedir. Ancak yukardaki tabloda p değerinin .05’nin altında olduğu görülmekte olup ve buradan da verilerin normal dağılım göstermediği anlaşılmaktadır.

Normal dağılıma bakmanın bir başka yolu da ölçek alt boyutları ve toplam puanın çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakmaktır. Ölçek alt boyut puanlarının ve toplam puanın çarpıklık ve basıklık katsayıları aşağıdaki Tablo 3.9’da gösterilmektedir.

Tablo 3.9 Ölçeğin toplam ve alt boyutlarına göre çarpıklık ve basıklık katsayıları

Alt boyutlar ve toplam	Çarpıklık	Çarpıklık Standart hata	Basıklık	Basıklık Standart hata
Akademik uyum	-0.399	0.125	-0.163	0.250
Sosyal uyum	-0.446	0.125	-0.053	0.250
Kişisel-duygusal uyum	-0.274	0.125	-0.619	0.250
Kurumsal uyum	-0.467	0.125	-0.564	0.250
Toplam	-0.059	0.125	-0.637	0.250

Dağılımın normal olup-olmadığına belirlemek için ilk olarak çarpıklık katsayısının kendi standart hatasına bölünmesi gerekiyor. Çıkan sonuç kapsamında eğer değer -1.96 ve +1.96 aralığındaysa ve .05 anlamlılık düzeyindeyse veriler normal dağılım şartı sağlıyor denilebilir (Bursal, 2017). Bu işlem yapıldığında ortaya çıkan sonuç akademik uyum için -3.192, sosyal uyum için -3.568, kişisel-duygusal uyum için -2.192, kurumsal uyum için -3,736, toplam ölçek puanı için ise -0,472 hesaplanmıştır. Çıkan sonuçlar ± 1.96 aralığında ve .05 anlamlılık düzeyinde olmadığı için verilerin normal dağılmadığı sonucuna varılmıştır.

Hem Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri sonucunda hem de çarpıklık ve basıklık katsayılarının kendi standart hatalarına bölünmesi ile birlikte çıkan sonuçlar anlamlılık düzeylerine göre değerlendirildiğinde verilerin normal dağılım göstermediği kanaatine varılmıştır. Veriler normal dağılım sağlayamadığı için araştırmanın bundan sonraki kısmında non parametrik yani parametrik olmayan testler kullanılacaktır. Bağımsız iki örneklem grubu için parametrik olmayan Mann-Whitney U testi, bağımsız üç ve daha fazla örneklem grubu için parametrik olmayan Kruskal-Wallis H testi uygulanacaktır. Kruskal-Wallis H testi kullanıldığında eğer herhangi bir boyutta istatistiksel açıdan anlamlı farklılık çıkarsa bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek adına tekrardan bağımsız değişkenler ikili gruplar halinde sırayla birleştirilerek Mann-Whitney U testi uygulanacaktır.

Araştırmada kullanılan likert yapıda olan ölçekte katılımcıların sorulara verdikleri yanıt düzeyinin belirlenmesi için $(7 - 1) / 7 = 0.857 \approx 0.86$ aralığı kullanılacaktır. Her ölçüm düzeyine denk gelen aralık ölçeğin başlangıç puanı olan 1'den itibaren üzerine eklenerek hesaplanacaktır. Yapılan hesaplamalara istinaden

belirlenen ortalama aralık ve uygun uyum düzeyi yorumu Tablo 3.10’da verilmiştir:

Tablo 3.10 *Likert yapıda ölçeğin uyum düzeylerinin ortalaması ve yorumu*

Ortalama aralık	Uyum Düzeyi Yorumu
1.00 – 1.86	Hiç uyum sağlayamıyorum
1.87 – 2.72	Düşük düzeyde uyum sağlıyorum
2.73 – 3.58	Kısmen uyum sağlayabiliyorum
3.59 – 4.44	Uyum düzeyim kararsız / orta
4.45 – 5.30	Genel olarak uyum sağlıyorum
5.31 – 6.16	Yüksek düzeyde uyum sağlıyorum
6.17 – 7.00	Tam anlamıyla uyum sağlıyorum

Araştırmada kişisel bilgi formunda sorulan yaş değişkeni katılımcıların cevaplama üzerine açık soru şeklinde verilecek ve katılımcıların yaşlarını daha net şekilde yazması sağlanacaktır. Ancak yaş değişkenine ilişkin analiz yapılmadan önce yaşlar verilen cevap sayısının hemen-hemen eşit veya yakın derecede dağılması adına gruplara bölünecektir. Yapılacak gruplar şu şekildedir: 1) 17-20 yaş arası grubu, 2) 21-24 yaş arası grubu ve 3) 25+ üzeri yaş grubu.

Bundan başka araştırmada gruplar arası anlamlı farklılığın olup olmamasına bakılırken etki büyüklüğü hesaplama formülü (r) kullanılacaktır: $r = Z / \sqrt{N}$ (Cohen, 1988), (bkz: Tablo 3.11). Bunun kullanılmasının sebebi değişkenler açısından analize dahil edilen gruplar arasında sayının eşit dağılmaması ve sayılar arasında büyük fark olmasıdır.

Tablo 3.11 *Etki büyüklüğü formülü (r) değer aralığı ve yorumu*

r Değeri	Yorum
0.10 – 0.29	Küçük düzeyde etki
0.30 – 0.49	Orta düzeyde etki
0.50 ve üzeri	Büyük düzeyde etki

Formülde kullanılan Z = Mann-Whitney U testi sonucu çıkan Z değerini, N = toplam örneklem sayısını (analize dahil edilen her iki grubun toplamı) temsil ediyor. Analiz sonuçlarında gruplar arasında sayı farkının çok olmasından dolayı kullanılan etki büyüklüğü formülü vasıtasıyla etkinin hangi düzeyde olduğuna bakılacak ve Tablo 3.11’e göre yorumlanacaktır.

4 BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu kısmında veri toplama aracı olan Üniversite Uyum Ölçeği kapsamında ulaşılan örneklem grubu bağlamında elde edilen veriler belirli testler yapılarak analiz edilmiş ve ulaşılan bulgularla alakalı onlara ilişkin yorumlar yapılmıştır.

4.1 Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin üniversiteye uyumuna genel bakış üzerinden analiz sonuçları

Bu araştırmanın birinci alt amacı Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin üniversiteye uyumunun genel olarak nasıl bir düzeyde olduğunu belirlenmesidir. Çalışmanın örneklem grubuyla yapılan anket sonucunda ölçeğin tamamı ve alt boyutlarına ilişkin analiz sonuçları aşağıdaki Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1 Ölçek verilerinin alt boyutlarıyla çözümlenmesi

Ölçümler	Ort.	S.s
Akademik uyum	4.94	.98
Sosyal uyum	5.03	1.20
Kişisel-duygusal uyum	4.76	1.23
Kurumsal uyum	4.78	1.42
Toplam	5.23	1.28

Tablo 4.1’den elde edilen veriler Tablo 3.3’e göre yorumlandığında analiz sonuçlarında tüm Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyum açısından uyum düzeylerinin “genel olarak uyum sağlıyorum” düzeyinde olduğu gözlemlenmiştir. Ölçeğin geneli olarak bakıldığında ise toplam uyum düzeyinin diğer alt boyutlara nazaran biraz daha ait olduğu kategorinin üst sınırında olduğu için yüksek değerde çıktığı görülmüştür.

4.2 Çeşitli değişkenler açısından öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları

Araştırmada genel olarak uyum süreci ile alakalı analizler yapıldıktan sonra çeşitli değişkenler açısından da öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumlarının nasıl etkilendiğine bakmak için “Üniversite Uyum Ölçeği” vasıtasıyla örneklem grubundan alınan bilgilerin cinsiyet, yaş, öğrenim gördüğü bölüm, eğitim gördüğü üniversite, okuduğu sınıf, uyruk, burs alma durumu, eğitim

düzeyi, yaşadığı yer, anne-baba eğitim düzeyi, Eskişehir’de yaşam süresi gibi değişkenlere göre nasıl etkilenip-etkilenmediğini öğrenmeye yönelik analizler yapılmıştır.

Normallik analizi yapıldıktan sonra verilerin normal dağılım göstermediği öğrenilmiş devamında non parametrik yani parametrik olmayan testlerin kullanılacağına karar verilmiştir. Bağımsız iki örneklem grubu için Mann-Whitney U testi, bağımsız üç ve daha fazla örneklem grubu için ise Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır.

4.2.1 Cinsiyet değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları

Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin üniversiteye uyum ölçeği aracılığı ile ölçülen alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini ölçmek için Mann-Whitney U testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 4.2’de verilmiştir:

Tablo 4.2 Cinsiyet değişkenine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra ort.
Akademik uyum	Kadın	253	189.91
	Erkek	126	190.19
	Toplam	379	
Sosyal uyum	Kadın	253	193.01
	Erkek	126	183.96
	Toplam	379	
Kişisel-duygusal uyum	Kadın	253	181.00
	Erkek	126	208.06
	Toplam	379	
Kurumsal uyum	Kadın	253	189.21
	Erkek	126	191.60
	Toplam	379	

	Akademik uyum	Sosyal uyum	Kişisel-duygusal uyum	Kurumsal uyum
Mann-Whitney U	15915.500	15177.500	13663.000	15738.000
Sig. (p)	.981	.448	.023*	.841

Sonuçlara bakıldığında cinsiyet değişkenine göre akademik, sosyal ve kurumsal boyutlarda anlamlı farklılık olmadığı anlaşılmıştır ($p < 0.05$). Ancak kişisel-duygusal uyumda p değerinin .05’ten küçük değerde çıkması üzerine bu

boyutta anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık kapsamında sıra ortalamaları dikkate alındığında erkek öğrencilerin kadın öğrencilere kıyasla daha iyi uyum sağladığı görülmüştür. Başka çalışmalarda da benzer sonuçlar görülmüştür (bkz: Enochsve Roland, 2006; Clinciu, 2013, Sürücü ve Bacanlı 2010, Özaydın Özkara ve Özkara, 2022).

Sonucun böyle çıkması erkek öğrencilerin sosyal açıdan daha bağımsız bir şekilde yetiştirilme tarzı olabilir. Aynı zamanda bu onların üniversite hayatında veya yeni bir şehirde karşılaştıkları herhangi zorluğa karşı daha kolay başa çıkma durumu geliştirmesiyle de bağlantılı olabilir. Kadın öğrenciler ise bu durumun aksine yeni girdikleri ortamda alışma süreleri daha uzun olabilir. Özellikle de bu araştırmanın örneklem grubunu temsil eden kadın öğrencilerin başka ülkelerden gelerek, kendi ailelerinden, alışık oldukları sosyal çevreden uzaklaştığı gerçeği göz önünde bulundurulduğunda sonucun bu şekilde çıkması normal bir durum olarak değerlendirilmektedir.

4.2.2 Yaş değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları

Kişisel Bilgi Formunda yaş değişkeni katılımcıların cevaplama üzerine açık soru şeklinde verilmiş ve katılımcıların yaşlarını daha net şekilde yazması sağlanmıştır. Yaş değişkenine ilişkin analiz yapılmadan önce verilen cevap sayısının hemen-hemen eşit veya yakın derecede dağılması adına yaşlar gruplara bölünmüştür. Yapılan gruplar şu şekildedir: I) 17-20 yaş arası grubu, II) 21-24 yaş arası grubu ve III) 25+ üzeri yaş grubu. I grup- 189 kişi, II grup- 104 kişi, III grup- 86 kişiden oluşmaktadır. Bu gruplara göre ölçek alt boyutlarının yaş değişkenine istinaden anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek adına Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Testin sonuçları aşağıdaki Tablo 4.3'te gösterilmiştir.

Tablo 4.3 Yaş değişkenine ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

	Yaş grupları	N	Sıra Ort.
Akademik uyum	17-20 yaş	189	180.09
	21-24 yaş	104	200.66
	25+ yaş	86	198.89
	Toplam	379	
Sosyal uyum	17-20 yaş	189	178.87
	21-24 yaş	104	202.64
	25+ yaş	86	199.19
	Toplam	379	
Kişisel-duygusal uyum	17-20 yaş	189	177.42
	21-24 yaş	104	184.55
	25+ yaş	86	224.24
	Toplam	379	
Kurumsal uyum	17-20 yaş	189	166.13
	21-24 yaş	104	204.75
	25+ yaş	86	224.62
	Toplam	379	

	Akademik uyum	Sosyal uyum	Kişisel-duygusal uyum	Kurumsal uyum
Kruskal-Wallis H	3.099	3.943	11.161	19.468
df	2	2	2	2
Sig. (p)	.212	.139	.004*	<.001*

Kruskal-Wallis H testi sonuçlarından yola çıkarak yaş grubuna göre akademik ve sosyal uyum alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmediği ortaya çıkmıştır ($p < 0.05$). Ancak kişisel-duygusal ve kurumsal uyum boyutlarında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Farklılığı oluşturan grupların belirlenmesinde ise tekrardan bağımsız iki örneklem grubu için kullanılan Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. İlk olarak I ve II gruplar arasında fark olup olmasına bakılmış ve sonuçlar Tablo 4.4'te verilmiştir:

Tablo 4.4 *I ve II yaşı grubu arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları*

	Yaş grupları	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Kişisel-duygusal uyum	17-20 yaş	189	145.26	
	21-24 yaş	104	150.16	
	Toplam	293		.635
Kurumsal uyum	17-20 yaş	189	136.32	
	21-24 yaş	104	166.41	
	Toplam	293		.004*

Sonuçlara bakıldığında kişisel-duygusal uyum boyutunda I ve II yaş grupları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ancak kurumsal uyum boyutunda anlamlı farklılık bulunmuş ($p<.05$) ve 21-24 yaş arası öğrencilerin 17-20 yaş arası öğrencilere kıyasla daha iyi uyum sağladığı görülmüştür. Kurumsal uyum boyutunda 21-24 yaş öğrencilerin uyumlarının daha iyi çıkması onların diğer gruba göre daha deneyimli olması, karşılaştıkları zorluklara karşı daha olgun bir tavır sergilemeleri ile bağlantılı olabilir. Bu yaş grubuna dahil olan öğrenciler sosyal becerileri daha çok gelişmiş ve kurumsal yapıları anlama konusunda daha tecrübeli olabilirler. Aynı zamanda 17-20 yaş grubuna dahil olan öğrenciler üniversite hayatına yeni başlayan bir nesil olduğu için ilk kez deneyimledikleri üniversite hayatında uyum sağlamada zorluk çekebilirler. Ancak 21-24 yaş grubuna dahil olan öğrenciler belki de hayatlarının ikinci üniversite dönemini yaşadıkları için artan deneyim ve kazanılan sorumluluk bilinciyle birlikte bu konuda deneyimli olduklarından süreci daha rahat atlatabilirler. Devamında aynı analiz I ve III gruplar için yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki Tablo 4.5'te belirtilmiştir:

Tablo 4.5 *I ve III yaşı grubu arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları*

	Yaş grupları	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Kişisel-duygusal uyum	17-20 yaş	189	127.16	
	25+ yaş	86	161.83	
	Toplam	275		<.001*
Kurumsal uyum	17-20 yaş	189	124.81	
	25+ yaş	86	166.99	
	Toplam	275		<.001*

Sonuçlara bakıldığında hem kişisel-duygusal uyum hem kurumsal uyum boyutlarında iki grup arasında anlamlı fark görülmektedir ($p<.05$). Sıra ortalamaları

dikkate alındığında 25+ yaş üzeri gruba dahil olan öğrenciler 17-20 yaş arası grubuna dahil olan öğrencilerden daha iyi uyum sağlamaktadır.

Bunun sebebi 25+ yaş üzeri bireylerde büyümenin verdiği olgunluk, duygusal dayanıklılık, stresle başa çıkma becerileri olabilir. Onlara diğer gruba nazaran yaş olarak büyük oldukları ve daha deneyimli oldukları için duygularını daha kontrollü bir şekilde yönetebilir ve karşılaştıkları zorluklarda daha olgun bir tavır sergileyebilirler. Bundan başka 25+ yaş üzeri olan öğrenciler eğitim veya birçok konuda yaşlarının verdiği olgunluk itibarıyla daha kararlı, hedef odaklı, kendi amaçlarına yönelik olabilecekleri için bu onların hem kişisel hem de kurumsal uyumlarını kolaylaştırabilir. Başka bir sebep olarak 25+ yaş üzeri öğrencilerin artık çalışma yaşına geldikleri, iş konusunda tecrübeli oldukları da göz önünde bulundurularak kurumsal olarak yeni bir yere uyum sağlama süreçleri daha rahat geçebilir. Son olarak devamında II ve III gruplar için aynı analiz yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6 *II ve III yaş grubu arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları*

	Yaş grupları	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Kişisel-duygusal uyum	21-24 yaş	104	86.88	
	25+ yaş	86	105.92	
	Toplam	190		.018*
Kurumsal uyum	21-24 yaş	104	90.85	
	25+ yaş	86	101.13	
	Toplam	190		.199

Yapılan analiz sonucunda 21-24 yaş arası öğrencilerle 25+ yaş üzeri grubuna dahil olan öğrenciler arasında kişisel-duygusal uyum boyutunda anlamlı fark ortaya çıkmıştır ($p<.05$). Kurumsal uyum boyutunda ise anlamlı fark görülmemiştir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında 25+ yaş üzeri grubuna dahil olan öğrencilerin uyumunun 21-24 yaş arası öğrencilerden daha iyi olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun sebebi 21-24 yaş aralığında olan öğrencilerin kimlik oluşumunun devam etmesi, sosyal olarak beklentileriyle bireysel isteklerinin uyuşmaması olabilir ve bu da onların kişisel-duygusal uyumlarını negatif yönde etkileyebilir. 25+ yaş üzeri öğrenciler ise kimlik oluşum sürecinin büyük bir kısmını atlattıkları için bu süreçte çevresel etkenlerden, yaşanan olaylardan daha az etkilenebilir.

4.2.3 Öğrenim gördüğü üniversite değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları

Araştırmada Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerden üniversiteye uyum ölçeği kapsamında toplanan verilerden alınan bilgiler kapsamında uyumun alt boyutlarının öğrenim gördüğü üniversiteye ilişkin anlamlı fark gösterip göstermediğini ölçmek için Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Testten elde edilen sonuçlar aşağıdaki Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7 Öğrenim gördüğü üniversite değişkenine ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

	Öğrenim gördüğü üniversite	N	Sıra ort.
Akademik uyum	Eskişehir Anadolu Üniversitesi	237	186.85
	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	102	189.00
	Eskişehir Teknik Üniversitesi	40	211.21
	Toplam	379	
Sosyal uyum	Eskişehir Anadolu Üniversitesi	237	185.47
	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	102	204.75
	Eskişehir Teknik Üniversitesi	40	179.24
	Toplam	379	
Kişisel-duygusal uyum	Eskişehir Anadolu Üniversitesi	237	179.77
	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	102	206.34
	Eskişehir Teknik Üniversitesi	40	208.93
	Toplam	379	
Kurumsal uyum	Eskişehir Anadolu Üniversitesi	237	188.81
	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	102	183.91
	Eskişehir Teknik Üniversitesi	40	212.56
	Toplam	379	

	Akademik uyum	Sosyal uyum	Kişisel-duygusal uyum	Kurumsal uyum
Kruskal-Wallis H	1.705	2.640	5.531	2.042
df	2	2	2	2
Sig. (p)	.426	.267	.063	.360

Yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucunda öğrencilerin uyum sürecinin alt boyutlar kapsamında öğrenim gördükleri üniversite değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır ($p>.05$). Sonuç olarak öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal ve kurumsal uyumları okudukları üniversitelere göre farklılaşmamaktadır.

4.2.4 Eğitim gördüğü bölüm değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları

Çalışmada Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerden üniversiteye uyum ölçeği kapsamında toplanan verilerden alınan bilgiler kapsamında uyumun alt boyutlarının öğrencilerin eğitim gördüğü bölüm değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek adına yine çoklu gruplar için uygulanan non-parametrik test olan Kruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.8’de gösterilmiştir:

Tablo 4.8 Eğitim gördüğü bölüm değişkenine ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

	Eğitim gördükleri bölüm	N	Sıra ort.
Akademik uyum	Sosyal Bilimler	307	187.11
	Uygulamalı Bilimler	52	190.63
	Doğa Bilimleri	8	206.31
	Diğer (belirtmeyen)	12	250.33
	Toplam	379	
Sosyal uyum	Sosyal Bilimler	307	189.39
	Uygulamalı Bilimler	52	183.93
	Doğa Bilimleri	8	195.56
	Diğer (belirtmeyen)	12	228.08
	Toplam	379	
Kişisel-duygusal uyum	Sosyal Bilimler	307	184.03
	Uygulamalı Bilimler	52	220.06
	Doğa Bilimleri	8	194.94
	Diğer (belirtmeyen)	12	209.17
	Toplam	379	
Kurumsal uyum	Sosyal Bilimler	307	188.85
	Uygulamalı Bilimler	52	194.08
	Doğa Bilimleri	8	148.00
	Diğer (belirtmeyen)	12	229.67
	Toplam	379	

	Akademik uyum	Sosyal uyum	Kişisel-duygusal uyum	Kurumsal uyum
Kruskal-Wallis H	4.035	1.640	5.213	2.858
df	3	3	3	3
Sig. (p)	.258	.650	.157	.414

Yapılan analiz sonucunda tablodaki veriler yorumlandığında Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin üniversiteye uyum ölçeğinin alt boyutları kapsamında eğitim gördüğü bölüme göre anlamlı farklılık görülmemiştir ($p>.05$). Sonuç olarak öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumları eğitim gördükleri bölüm değişkenine göre farklılaşmadığı anlaşılmıştır. Literatüre bakıldığında da benzer çalışmalar görülmektedir (bkz: Karahan ve diğerleri, 2005.,Özaydın Özkara ve Özkara, 2022).

4.2.5 Okuduğu sınıf grubu değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları

Araştırmada Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin üniversite uyum ölçeği aracılığı ile ölçülen alt boyutlarının okuduğu sınıf grubu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığını öğrenmek adına Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.9’da verilmiştir:

Tablo 4.9 Okuduğu sınıf grubu değişkenine ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

	Sınıf grupları	N	Sıra ort.
Akademik uyum	Tömer, Bilimsel hazırlık	134	194.51
	I ve II sınıflar	133	181.45
	III ve IV sınıflar	112	194.76
	Toplam	379	
Sosyal uyum	Tömer, Bilimsel hazırlık	134	202.41
	I ve II sınıflar	133	174.13
	III ve IV sınıflar	112	193.99
	Toplam	379	
Kişisel-duygusal uyum	Tömer, Bilimsel hazırlık	134	188.13
	I ve II sınıflar	133	182.00
	III ve IV sınıflar	112	201.74
	Toplam	379	
Kurumsal uyum	Tömer, Bilimsel hazırlık	134	167.17
	I ve II sınıflar	133	190.27
	III ve IV sınıflar	112	217.00
	Toplam	379	

Tablo 4.9 devamı

	Akademik uyum	Sosyal uyum	Kişisel-duygusal uyum	Kurumsal uyum
Kruskal-Wallis H	1.250	4.662	2.036	12.636
df	2	2	2	2
Sig. (p)	.535	.097	.361	.002*

Kruskal-Wallis H testi sonucu incelendiğinde öğrencilerin üniversiteye akademik, sosyal ve kişisel-duygusal uyumu okudukları sınıf grubu değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>.05$). Ancak kurumsal uyumda anlamlı farklılaşma görülmektedir ($p<.05$). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak adına bağımsız iki örneklem grubu için kullanılan Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Bu test ilk olarak Tömer ve Bilimsel hazırlık sınıf grubuyla I ve II sınıflar grubu arasında yapılmıştır ve sonuçlar Tablo 4.10'da verilmiştir:

Tablo 4.10 Tömer ve Bilimsel hazırlık sınıf grubu ile I ve II sınıf grubu arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

	Sınıf grupları	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Kurumsal uyum	Tömer, Bilimsel hazırlık	134	125.57	
	I ve II sınıflar	133	142.49	
	Toplam	267		.073

Elde edilen sonuçlara bakıldığında kurumsal uyum boyutunda Tömer ve Bilimsel hazırlık sınıfı grubu öğrencileriyle I ve II sınıflar grubu öğrencileri arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır ($p>.05$). Aynı analiz Tömer ve Bilimsel hazırlık sınıf grubu öğrencileriyle III ve IV sınıflar grubu öğrencileri arasında yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki Tablo 4.11'de verilmiştir:

Tablo 4.11 Tömer ve Bilimsel hazırlık sınıf grubu ile III ve IV sınıf grubu arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

	Sınıf grupları	N	Sıra ort.	Sig/ (p)
Kurumsal uyum	Tömer, Bilimsel hazırlık	134	109.10	
	III ve IV sınıflar	112	140.73	
	Toplam	246		<.001*

Mann-Whitney U testi sonuçlarına bakıldığında Tömer ve Bilimsel hazırlık sınıf grubu öğrencileriyle III ve IV sınıf grubu öğrencileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır ($p<.05$). Çıkan sonuca göre sıra ortalamaları

dikkate alındığında III ve IV sınıf öğrencilerinin Tömer ve Bilimsel hazırlık sınıf öğrencilerinden kurumsal uyum boyutunda daha iyi uyum sağladığı görülmüştür. III ve IV sınıf öğrencilerinin kurumsal açıdan iyi uyum sağlamasının sebebi onların artık üniversitenin öğretim görevlileriyle kurdukları iletişim, üniversitenin idari yapısına olan hakimiyet gibi etkenler olabilir. Aidiyet hissinin zamanla oluşan bir olgu olduğu düşünülürse III ve IV sınıf öğrencilerinin bu durumda kurumsal uyumlarının daha iyi olması normal karşılanabilir. Ayrıca Tömer hazırlık okuyan öğrenciler Türkçeye tam olarak hakim olamadıkları için bu onların uyum sürecinde de zorluk çıkaran bir sebep olabilir.

Son olarak aynı analizi I ve II sınıf grubu öğrencileriyle III ve IV sınıf grubu öğrencileri arasında yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki Tablo 4.12’de verilmiştir:

Tablo 4.12 *I ve II sınıf grubu ile III ve IV sınıf grubu arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları*

	Sınıf grupları	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Kurumsal uyum	I ve II sınıflar	133	114.78	
	III ve IV sınıflar	112	132.76	
	Toplam	245		.048*

Yapılan analiz sonucunda kurumsal boyutta III ve IV sınıf öğrencilerinin uyumu ile I ve II sınıf öğrencilerinin uyumu arasında anlamlı farklılık çıkmıştır. Ancak bu farklılıkta p değerinin .048 çıkması ve bunun üst sınırı (.05)’e yakın olması durumunda bu farklılığın çok yüksek olmadığı anlaşılmıştır. Farklılığın hangi yönde olması durumunu belirlemek adına sıra ortalamalarına bakıldığında III ve IV sınıf grup öğrencilerinin I ve II sınıf grubu öğrencilerinden daha iyi uyum sağladığı görülmüştür.

Genel olarak sınıf grubu değişkeninin uyumun alt boyutlarında nasıl değişiklik gösterdiğine bakıldığında ise tüm alt boyutlarda III ve IV sınıf öğrencilerinin diğer sınıf gruplarına göre daha iyi uyum sağladığı sonucuna varılmıştır. Bunun sebebi III ve IV sınıfların akademik açıdan artık deneyimli olması, sınav sistemine olan hakimiyetleri, öğretim görevlileriyle kurdukları iletişim, uzun süre üniversitede olmanın verdiği aidiyet duygusu, oluşturulmuş sosyal çevre, arkadaşlık ilişkileri gibi etmenler olabilir. Literatürde de benzer sonuçlar açıklanmıştır (bkz: Sağınç, 2011., Mercan ve Yıldız, 2012).

4.2.6 Uyruk değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları

Çalışmanın örneklem grubunu teşkil eden Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilere kişisel bilgi formunda cevaplamaları üzere uyruk değişkenine ilişkin soru sorulmuştur. Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrenciler dendiğinde Azerbaycan, Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan, Kırgızistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrenciler kastedilmiştir. Araştırma diğer Türkiye Cumhuriyetlerinden gelip burada yabancı uyruklu öğrenci statüsünde eğitim alan öğrencileri kapsadığı için Türkiye Cumhuriyeti Devleti vatandaşı olan öğrenciler araştırmanın örneklem grubuna dahil edilmemiştir. Sorulan uyruk değişkenine ilişkin öğrenciler arasında anlamlı farklılık olup olmasını teyit etme amacıyla çoklu gruplara yönelik yapılan Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Testin sonuçları Tablo 4.13'te verilmiştir:

Tablo 4.13 Uyruk değişkenine ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

	Uyruğu	N	Sıra ort.
Akademik uyum	Azerbaycan	143	208.93
	Kazakistan	120	192.11
	Türkmenistan	32	171.58
	Özbekistan	35	167.31
	Kırgızistan	32	166.25
	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti-KKTC	17	141.91
	Toplam	379	
Sosyal uyum	Azerbaycan	143	178.75
	Kazakistan	120	200.26
	Türkmenistan	32	172.53
	Özbekistan	35	200.51
	Kırgızistan	32	189.23
	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti-KKTC	17	224.88
	Toplam	379	
Kişisel-duygusal uyum	Azerbaycan	143	179.36
	Kazakistan	120	188.83
	Türkmenistan	32	179.42
	Özbekistan	35	233.43
	Kırgızistan	32	208.27
	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti-KKTC	17	183.88
	Toplam	379	

Tablo 4.13 devamı

Kurumsal uyum	Azerbaycan	143	208.31
	Kazakistan	120	171.34
	Türkmenistan	32	162.16
	Özbekistan	35	202.13
	Kırgızistan	32	198.95
	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti-KKTC	17	178.26
	Toplam	379	

	Akademik uyum	Sosyal uyum	Kişisel-duygusal uyum	Kurumsal uyum
Kruskal-Wallis H	11.508	5.423	8.108	10.393
df	5	5	5	5
Sig. (p)	.042*	.366	.150	.065

Yapılan analiz sonucunda Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin uyruk değişkenine ilişkin verdikleri cevaba esasen onların sosyal, kişisel-duygusal ve kurumsal uyumlarında anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır ($p>.05$). Ancak akademik uyum boyutunda p değerinin .042 ($p<.05$) çıkması sonucunda bu alt boyutta uyruk değişkenine ilişkin istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi boyutlarda olduğunu öğrenmek için uyruklar ikili gruplar haline getirilerek tek-tek Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Burada test sayısının çok olacağı göz önünde bulundurularak sadece anlamlı farklılık çıkan gruplar arası sonuçlar tablo halinde verilecektir. Aynı zamanda gruplar arası anlamlı farklılığın olup olmamasına bakılırken etki büyüklüğü hesaplama formülü (r) kullanılacaktır: $r = Z / \sqrt{N}$ (Cohen, 1988). Bunun kullanılmasının sebebi uyruk değişkeni açısından analize dahil edilen gruplar arasında sayının eşit dağılmaması ve sayılar arasında büyük fark olmasıdır. Burada Z = Mann-Whitney U testi sonucu çıkan Z değerini, N = toplam örneklem sayısını (analize dahil edilen her iki grubun toplamı) temsil ediyor.

Analiz ilk olarak Azerbaycanlı ve Kazakistanlı öğrenciler arasında yapılmış ve anlamlı fark ortaya çıkmamıştır ($p=.187$, $p>.05$). Sonrasında aynı analiz Azerbaycanlı öğrencilerle Türkmenistanlı öğrenciler arasında tekrarlanmış ve yine anlamlı farklılık gözükmemiştir ($p=.104$, $p>.05$, $r=0,12$). Devamında analiz Azerbaycanlı öğrencilerle Özbekistanlı öğrenciler arasında yapılmış ve analiz sonucunda bu öğrenciler arasında akademik boyutta istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu anlaşılmıştır. Çıkan anlamlılık sonucu Tablo 4.14'te verilmiştir:

Tablo 4.14 Azerbaycanlı ve Özbekistanlı öğrenciler arasında akademik uyum boyutunda çıkan farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

	Uyruğu	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Akademik uyum	Azerbaycan	143	93.34	
	Özbekistan	35	73.80	
	Toplam	178		.044*

Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda Azerbaycanlı öğrencilerle Özbekistanlı öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark ortaya çıkmıştır ($p<.05$). Bu farkın etki büyüklüğü ise $r=0.15$ ($Z= -2.012$, $N=178$), olarak hesaplanmıştır. Bu değerin Cohen'in (1988) sınıflandırmasına göre küçük düzeyde etki olduğu anlaşılmıştır. Sıra ortalamaları dikkate alındığında Azerbaycanlı öğrencilerin akademik boyutta Özbekistanlı öğrencilerden daha iyi uyum sağladığı anlaşılmıştır. Etki büyüklüğüne göre Azerbaycanlı öğrencilerin akademik uyumlarının Özbekistanlı öğrencilerden daha anlamlı şekilde yüksek olması bu durumun uygulamada görece sınırlı bir öneme sahip olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Ancak nihayetinde sonucun bu şekilde çıkmasının sebebi Azerbaycan Türkçesi dilinin Türkiye Türkçesi dili ile aynı dil grubuna mensup olması, kelimelerin, akademik kavramların birbirine yakın olması, öğretim görevlileriyle daha rahat iletişim kurulması gibi etkenler olabilir. Bundan başka sayıya da (N) dikkat edildiğinde Azerbaycanlı öğrencilerin çoğunluk teşkil etmesi, kendi aralarında daha çok birlik teşkil etmeleri de sebepler arasında olabilir. Onlara kıyasla Özbekistanlı öğrencilerin bu konuda sayısının az olması onların akademik alanda uyumlarını negatif yönde etkileyen durum olarak da karşıya çıkabilir.

Sonrasında aynı analiz Azerbaycanlı öğrencilerle Kırgızistanlı öğrenciler arasında yapılmış ve sonuçta anlamlı farklılaşma olduğu ortaya çıkmıştır ($p<.05$). Çıkan sonuç Tablo 4.15'te gösterilmiştir:

Tablo 4.15 Azerbaycanlı ve Kırgızistanlı öğrenciler arasında akademik uyum boyutunda çıkan farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

	Uyruğu	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Akademik uyum	Azerbaycan	143	91.60	
	Kırgızistan	32	71.92	
	Toplam	175		.047*

Mann-Whitney U testi sonucunda Azerbaycanlı öğrencilerle Kırgızistanlı öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark ortaya çıkmıştır ($p<.05$). Bu farkın etki büyüklüğü ise $r=0.15$ ($Z= -1.987$, $N=175$), olarak hesaplanmıştır. Bu değer yine Cohen'in (1988) sınıflandırmasına göre küçük düzeyde etki olduğu anlaşılmıştır. Sıra ortalamaları dikkate alındığında Azerbaycanlı öğrencilerin Kırgızistanlı öğrencilerden akademik açıdan daha iyi uyum sağladığı görülmüştür. Etki büyüklüğüne göre Azerbaycanlı öğrencilerin akademik uyumlarının Kırgızistanlı öğrencilerden daha anlamlı şekilde yüksek olması bu durumun uygulamada görece sınırlı bir öneme sahip olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Bunun sebebi yine dil olarak Azerbaycan Türkçesi ile Türkiye Türkçesinin birbirine olan yakınlığı, eğitim sistemleri arasındaki bazı benzerlikler olabilir. Kırgızistanlı öğrenciler ise daha farklı Türk lehçesi konuştukları için onların geldikleri üniversitede akademik alana uyum sağlamaları adına daha fazla gayret göstermeleri gerekebilir. Yine sayılara dikkat edildiğinde Kırgızistanlı öğrenciler az olduklarından dolayı birlik olmaları durumu daha zor hale geldiğinden uyum konusunda da zorluk yaşayabilecekleri düşünülebilir.

Sonrasında analiz Azerbaycanlı öğrencilerle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti öğrencileri arasında yapılmış ve sonuçta p değerinin .023 çıkması ile iki grup arasında anlamlı farklılık olduğu anlaşılmıştır. Çıkan sonuç Tablo 4.16'da verilmiştir:

Tablo 4.16 *Azerbaycanlı ve KKTC öğrenciler arasında akademik uyum boyutunda çıkan farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları*

	Uyruğu	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Akademik uyum	Azerbaycan	143	83.38	
	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti-KKTC	17	56.29	
	Toplam	160		.023*

Analizden çıkan sonuca göre Azerbaycanlı öğrencilerle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti öğrencileri arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır ($p<.05$). Etki büyüklüğüne bakıldığında ise $r=0.18$ ($Z= -2.280$, $N=160$) olarak hesaplanmıştır. Cohen'in (1988) sınıflandırmasına göre bu değer küçük düzeyde etki olarak anlaşılmıştır. Sıra ortalamaları dikkate alındığında Azerbaycanlı öğrencilerin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti öğrencilerinden akademik açıdan daha iyi uyum

sağladığı gözükmiştir. Ancak bu farkın çıkan etki büyüklüğü değerine istinaden yine uygulamada görece sınırlı bir öneme sahip olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Araştırmanın örneklem grubunu teşkil eden diğer gruplar arasında yine ikili (Kazakistan-Türkmenistan- $p=.356$, $r=0.07$, Kazakistan-Özbekistan- $p=.216$, $r=0.09$ Kazakistan-Kırgızistan- $p=.219$, $r=0.09$ Kazakistan-KKTC- $p=.050$, $r=0.09$, Türkmenistan-Özbekistan- $p=.875$, Türkmenistan-Kırgızistan- $p=.995$, Türkmenistan-KKTC- $p=.636$, Özbekistan-Kırgızistan- $p=.975$, Özbekistan-KKTC- $p=.287$, Kırgızistan-KKTC- $p=.535$) gruplar oluşturularak Mann-Whitney U testi uygulanmış ve gruplar arasında anlamlı farklılık gözükmediği anlaşılmıştır. Burada r değerleri sadece örneklem grubuna dahil olan sayılar açısından büyük farklar olan gruplar arasında hesaplanmıştır.

Yapılan analizler sonucunda kültürel yapı, dil, eğitim sistemi, coğrafi konum gibi etkenlerin birbirine yakın olması ile ilgili olarak uyruklar arasında çok farklılık olmaması normal bir durum olarak görülebilir. Özellikle Eskişehir’de Azerbaycanlı ve Kazakistanlı öğrencilerin diğer gruplara nazaran çoğunluk teşkil etmesi onların burada daha iyi teşkilatlanmalarına olanak sunuyor. Azerbaycanlı öğrenciler için Eskişehir Azerbaycanlılar Derneği olması, Kazakistanlı öğrenciler için Eskişehir Kazakistanlılar Derneği olması bu öğrencilerin burada bir arada olmaları, yardımlaşmaları adına fırsat sunuyor. Bundan başka Azerbaycan ve Türkiye’nin coğrafi konum olarak birbirine çok yakın yerleşmesi, dil yapısında, eğitim sistemindeki benzerlikler bu öğrencilerin daha birçok anlamda daha iyi uyum sağladığını gösteriyor. Dil uyumunun yabancı öğrenciler açısından öneminin vurgulandığı benzer çalışmalar da literatürde görülmüştür (bkz: Altun ve Murat, 2022).

4.2.7 Burs değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları

Türki Cumhuriyetlerden öğrencilerin üniversite uyum ölçeği aracılığı ile ölçülen alt boyutlarının öğrencilerin burs alıp almaması durumu ile alakalı anlamlı farklılık gösterip göstermediğini ölçmek için bağımsız iki örneklem grubu için kullanılan non parametrik test olan Mann-Whitney U testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 4.17’te verilmiştir.

Tablo 4.17 *Burs alma durumu değişkenine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları*

	Burs alma durumu	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Akademik uyum	Evet	62	196.57	
	Hayır	317	188.71	
	Toplam	379		.605
Sosyal uyum	Evet	62	211.02	
	Hayır	317	185.89	
	Toplam	379		.098
Kişisel-duygusal uyum	Evet	62	215.18	
	Hayır	317	185.08	
	Toplam	379		.048*
Kurumsal uyum	Evet	62	217.33	
	Hayır	317	184.65	
	Toplam	379		.032*

Mann-Whitney U testi sonucuna bakıldığında öğrencilerin burs alıp-alması durumu onların akademik ve sosyal uyumlarında anlamlı fark yaratmamıştır. Ancak p değerine dikkat edildiğinde kişisel-duygusal ve kurumsal uyumda fark olduğu gözükmemektedir. Kişisel-duygusal uyumda p değerinin .048 çıkması ve bunun üst sınıra ($p < .05$) yakın olması sonucunda çok yüksek anlamlı fark olmadığı yorumlana bilir. Sıra ortalamalarına bakıldığında ise burs alan öğrencilerin almayan öğrencilerden kişisel-duygusal uyum bakımından daha iyi uyum sağladığı gözlemlenmiştir.

Kurumsal uyum boyutunda ise burs alan öğrencilerle almayan öğrenciler arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir ($p < .05$). Sıra ortalamalarına bakıldığında burs alan öğrencilerin almayan öğrencilerden daha iyi uyum sağladığı anlaşılmaktadır.

Genel olarak tabloya bakıldığında burs alan öğrencilerin almayan öğrencilerden uyumun her 4 boyutunda daha iyi sonuçlar verdiği gözükmemektedir. Bunun sebebi burs alan öğrencilerin maddi olarak bir güvencesinin olması olabilir. Özellikle temel ihtiyaçlarını karşılayabilen öğrencilerde maddi açıdan kaygı düzeyinde azalma görülebilir ve bu da doğrudan kişisel-duygusal uyumu etkileyebilir. Maddi açıdan stresin azalması öğrencinin sosyalleşmesini de çoğaltır ve bu da sosyal uyumda daha iyi sonuçlar verebilir. Bursun akademik performansla ilgili olduğu gerçeği de düşünülürse bu açıdan başarılı olan öğrencilerin kendine

olan güvenleri de arttığı için yine kişisel-duygusal uyumlarını olumlu etkileyebilir. Akademik başarının değerlendirilmesi ve öğrencilere maddi destek sağlanması onlara daha değerli hissettirebilir ve bu da uyum sürecini olumlu etkileyebilir. Maddi açıdan desteklenen, değerli hissettirilen öğrenciler ise kendi çevresine daha kolay adaptasyon sağlayabilir ve bu da kurumsal uyumda yüksek derecede uyumla sonuçlanabilir.

4.2.8 Eğitim düzeyi değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları

Araştırmanın örneklem grubunu temsil eden Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin eğitim düzeyi değişkenine ilişkin üniversiteye uyumlarının kullanılan ölçeğin alt boyutları kapsamında nasıl etkilendiğine bakmak için bağımsız çoklu gruplar için kullanılan Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 4.18’de verilmiştir:

Tablo 4.18 *Eğitim düzeyi değişkenine ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları*

	Eğitim düzeyi	N	Sıra ort.
Akademik uyum	Lisans	263	178.61
	Yüksek Lisans	97	208.38
	Doktora	19	253.84
	Toplam	379	
Sosyal uyum	Lisans	263	187.85
	Yüksek Lisans	97	197.57
	Doktora	19	181.13
	Toplam	379	
Kişisel-duygusal uyum	Lisans	263	187.25
	Yüksek Lisans	97	186.63
	Doktora	19	245.26
	Toplam	379	
Kurumsal uyum	Lisans	263	179.21
	Yüksek Lisans	97	214.75
	Doktora	19	212.95
	Toplam	379	

Tablo 4.18 devamı

	Akademik uyum	Sosyal uyum	Kişisel-duygusal uyum	Kurumsal uyum
Kruskal-Wallis H	12.034	.690	5.096	8.345
df	2	2	2	2
Sig. (p)	.002*	.708	.078	.015*

Analiz sonuçlarına bakıldığında öğrencilerinin eğitim düzeyi değişkeni açısından sosyal ve kişisel-duygusal uyum alt boyutları açısından anlamlı fark görülmediği ortaya çıkmıştır ($p>.05$). Ancak akademik ve kurumsal uyum alt boyutlarında anlamlı fark gözükmemektedir. Bu farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek adına önce akademik boyutta lisans ve yüksek lisans öğrencileri arasında Mann-Whitney U testi uygulanmıştır ve sonuçlar Tablo 4.19’te verilmiştir:

Tablo 4.19 Lisans ve Yüksek Lisans öğrencilerinin akademik ve kurumsal uyum boyutlarının farklılığına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

	Eğitim düzeyi	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Akademik uyum	Lisans	263	172.84	
	Yüksek Lisans	97	201.28	
	Toplam	360		.021*
Kurumsal uyum	Lisans	263	171.44	
	Yüksek Lisans	97	205.07	
	Toplam	360		.006*

Tabloda olan verilere bakıldığında hem akademik hem kurumsal alt boyutlarda lisans öğrencileriyle yüksek lisans öğrencileri arasında anlamlı fark ortaya çıkmıştır ($p<.05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında hem akademik hem kurumsal uyum alt boyutlarında yüksek lisans öğrencilerinin lisans öğrencilerinden daha iyi uyum sağladığı gözükmemektedir.

Bunun sebebi yüksek lisans öğrencilerin öncesinde lisans eğitimi almış olmaları ve uzun zamandır akademinin içinde olmaları gibi unsurlar düşünülebilir. Bundan başka yüksek lisans öğrencilerinin uzun süreli akademik alanda olmalarına istinaden araştırma becerilerini geliştirmeleri, programlı veya disiplinli çalışma

becerisi kazanmaları onların akademik uyumlarını olumlu şekilde etkileyebilir. Aynı zamanda yüksek lisans öğrencilerinin hedef odaklı olarak seçtikleri üniversitede istedikleri programda okumaları kurumsal olarak da onların uyumlarını pozitif yönde etkileyebilir. Yaş ve olgunluk düzeyi açısından da yüksek lisans öğrencileri hem çevrelerine daha kolay adapte olur hem de akademik sorumluluklarını ve kurumsal beklentilerini daha rahat karşılayabilir. Aynı analiz yüksek lisans ve doktora öğrencileri arasında yapılmış ve sonuçlar Tablo 4.20’de verilmiştir.

Tablo 4.20 *Yüksek Lisans ve Doktora öğrencilerinin akademik ve kurumsal uyum boyutlarının farklılığına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları*

	Eğitim düzeyi	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Akademik uyum	Yüksek Lisans	97	56.10	
	Doktora	19	70.74	
	Toplam	116		.083
Kurumsal uyum	Yüksek Lisans	97	58.69	
	Doktora	19	57.55	
	Toplam	116		.893

Yapılan analiz sonucunda akademik ve kurumsal alt boyutlarda yüksek lisans öğrencileriyle doktora öğrencileri arasında anlamlı fark olmadığı ortaya çıkmıştır ($p>.05$). Yani yüksek lisans ve doktora öğrencileri arasında hem akademik hem kurumsal boyutta uyum sağlama konusunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur. Son olarak analiz lisans öğrencileriyle doktora öğrencileri arasında yapılmış ve sonuçlar Tablo 4.21’de verilmiştir:

Tablo 4.21 *Lisans ve Doktora öğrencilerinin akademik ve kurumsal uyum boyutlarının farklılığına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları*

	Eğitim düzeyi	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Akademik uyum	Lisans	263	137.77	
	Doktora	19	193.11	
	Toplam	282		.004*
Kurumsal uyum	Lisans	263	139.77	
	Doktora	19	165.39	
	Toplam	282		.186

Mann-Whitney U testi sonucuna bakıldığında lisans öğrencileriyle doktora öğrencileri arasında akademik boyutta anlamlı fark görüldüğü halde ($p<.05$) kurumsal boyutta anlamlı fark bulunmamıştır ($p>.05$). Akademik boyutta sıra

ortalamları dikkate alındığında doktora öğrencilerinin lisans öğrencilerinde daha iyi uyum sağladığı anlaşılmıştır. Bu farkın etki büyüklüğü ise $r=0.17$ ($Z= -2.857$, $N=282$), olarak hesaplanmıştır. Bu değer yine Cohen'in (1988) sınıflandırmasına göre küçük düzeyde etki olduğu anlaşılmıştır. Etki büyüklüğüne göre doktora öğrencilerinin akademik uyumlarının lisans öğrencilerinden anlamlı şekilde yüksek olması bu durumun uygulamada görece sınırlı bir öneme sahip olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Literatürde de benzer çalışmalar bulunmaktadır (bkznz: Aypay ve diğerleri, 2013).

4.2.9 Yaşadığı yer değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları

Araştırmada Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin Eskişehir'de kaldığı yerle alakalı kişisel bilgi formunda soru sorulmuş ve cevap olarak yurt ve apartta kalan öğrencilerle evde kalan öğrenciler arasında üniversiteye uyum konusunda anlamlı fark olup olmaması durumu araştırılmıştır. Bu farkın anlaşılması adına bağımsız iki örneklem grubu için Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Testten elde edilen sonuçlar Tablo 4.22'de verilmiştir:

Tablo 4.22 Yaşadığı yer değişkenine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

	Yaşadığı yer	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Akademik uyum	Ev	165	192.35	
	Yurt, Apart	214	188.19	
	Toplam	379		.714
Sosyal uyum	Ev	165	197.38	
	Yurt, Apart	214	184.31	
	Toplam	379		.250
Kişisel-duygusal uyum	Ev	165	193.86	
	Yurt, Apart	214	187.02	
	Toplam	379		.546
Kurumsal uyum	Ev	165	202.34	
	Yurt, Apart	214	180.49	
	Toplam	379		.054

Analiz sonucunda evde kalan öğrencilerle yurt veya apartta kalan öğrenciler arasında akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal boyutlarda anlamlı farklılık görülmemiştir ($p>.05$). Sonuç olarak öğrencilerin yaşadıkları yerin onların

üniversiteye uyumlarında farklılaşma yaratmadığı söylenilebilir. Literatürde de benzer sonuçlar çıkmıştır (bkzn: Aypay ve diğerleri, 2013., Usta, Sayın ve Güzelipek 2017).

4.2.10 Anne-baba eğitim düzeyi değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları

Çalışmada Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin anne-baba eğitim düzeylerine ilişkin üniversite uyum sürecinde yaşadıkları süreci belirlemek adına anne-baba eğitim düzeyleri ile ilgili soru sorulmuştur. İlgili cevaplara esasen öğrencilerin anne-babalarının eğitim düzeylerinin üniversiteye uyumunda herhangi bir farklılık yaratıp yaratmadığına ilişkin analiz yapılmıştır. Bu farkı anlamak için Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır ve sonuçlar Tablo 4.23'te gösterilmiştir:

Tablo 4.23 Anne-baba eğitim düzeyi değişkenine ilişkin Kruskal-Wallis H sonuçları

	Anne-baba eğitim düzeyi	N	Sıra ort.
Akademik uyum	Ortaokul	31	191.06
	Lise	107	195.66
	Üniversite	241	187.35
	Toplam	379	
Sosyal uyum	Ortaokul	31	171.71
	Lise	107	178.25
	Üniversite	241	197.57
	Toplam	379	
Kişisel-duygusal uyum	Ortaokul	31	152.60
	Lise	107	192.00
	Üniversite	241	193.92
	Toplam	379	
Kurumsal uyum	Ortaokul	31	181.58
	Lise	107	204.50
	Üniversite	241	184.65
	Toplam	379	

	Akademik uyum	Sosyal uyum	Kişisel- duygusal uyum	Kurumsal uyum
Kruskal-Wallis H	.430	3.246	3.961	2.636
df	2	2	2	2
Sig. (p)	.806	.197	.138	.268

Yapılan analiz sonucunda anne-babası ortaokul, lise, üniversite okuyan öğrencilerin üniversiteye akademik, sosyal, kişisel-duygusal kurumsal boyutlarında anlamlı fark görülmemiştir ($p>.05$). Sonuç olarak öğrencilerin anne-babalarının eğitim düzeylerinin onların üniversiteye uyum düzeylerini etkilemediği söylenilebilir. Literatüre bakıldığında anne-baba eğitim düzeyinin öğrencilerin uyum sürecinde önemli bir değişken olduğu da görülmektedir (bknz: Hertel,2002.,Özkan ve Yılmaz, 2010., Sevinç ve Şener-Kılıç, 2018., York Anderson ve Bowman, 1991).

4.2.11 Eskişehir’de yaşam süresi değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumunun nasıl etkilendiğine dair analiz sonuçları

Araştırma yapılırken anketin kişisel bilgi formu kısmında Türkiye Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin Eskişehir’de yaşam süresinin üniversiteye uyumlarını etkileyip etkilemediğini öğrenmek adına onlara kaldıkları süre ile ilgili soru sorulmuştur. Bu soru kapsamında verilen cevaplar doğrultusunda öğrencilerin Eskişehir’de yaşam sürelerinin onların uyum sürecine etki etmediğine ilişkin analiz yapılmıştır. Analiz yapılması için bağımsız çoklu gruplar için olan non parametrik Kruskal-Wallis H testi seçilmiştir. Testten elde edilen sonuçlar Tablo 4.24’te verilmektedir:

Tablo 4.24 Eskişehir’de yaşam süresine ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

	Eskişehir’de yaşam süresi	N	Sıra ort.
Akademik uyum	0-6 ay	106	194.92
	6-12 ay	70	219.71
	1-3 yıl	118	172.16
	3+ yıl	85	184.17
	Toplam	379	
Sosyal uyum	0-6 ay	106	181.39

	6-12 ay	70	211.66
	1-3 yıl	118	176.91
	3+ yıl	85	201.06
	Toplam	379	
Kişisel-duygusal uyum	0-6 ay	106	184.57
	6-12 ay	70	197.59
	1-3 yıl	118	180.09
	3+ yıl	85	204.28
	Toplam	379	
Kurumsal uyum	0-6 ay	106	178.00
	6-12 ay	70	194.17
	1-3 yıl	118	182.93
	3+ yıl	85	211.35
	Toplam	379	

Tablo 4.24 devamı

	Akademik uyum	Sosyal uyum	Kişisel-duygusal uyum	Kurumsal uyum
Kruskal-Wallis H	8.739	5.946	3.008	5.099
df	3	3	3	3
Sig. (p)	.033*	.114	.390	.165

Yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucunda öğrencilerin Eskişehir’de yaşam sürelerinin onların sosyal, kişisel-duygusal ve kurumsal uyum sürecine etki etmediği ortaya çıkmıştır. Ancak akademik boyutta p değerinin .033* ($p < .05$) çıkması sonucunda burada anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek adına gruplara 2 şekilde bakılması adına Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Test öncelikle 0-6 ay grubu ile 6-12 ay grupları arasında uygulanmış ve çıkan sonuçlar Tablo 4.25’te verilmiştir:

Tablo 4.25 Eskişehir’de 0-6 ay kalan grupla ile 6-12 ay kalan gruplar arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

	Eskişehir’de yaşam süresi	N	Sıra ort.	Sig.(p)
Akademik uyum	0-6 ay	106	83.88	
	6-12 ay	70	95.49	
	Toplam	176		.139

Çıkan sonuçta p değerine bakıldığında bunun .139 olduğu ve $p > .05$ yüksek olduğu için anlamlı fark olmadığı gözükmemektedir. Yani 0-6 ay kalan öğrencilerle 6-12 ay kalan öğrenciler arasında üniversiteye akademik uyum sağlama konusunda

farklılaşma gözükmemektedir. Aynı test 0-6 ay grubu ile 1-3 yıl grubuna yapılmış ve sonuçlar Tablo 4.26’de verilmiştir:

Tablo 4.26 *Eskişehir’de 0-6 ay kalan grupla ile 1-3 yıl kalan gruplar arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları*

	Eskişehir’de yaşam süresi	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Akademik uyum	0-6 ay	106	119.57	
	1-3 yıl	118	106.15	
	Toplam	224		.122

Yine çıkan sonuç kapsamında p değerinin .122 olduğu ve $p > .05$ yüksek olduğu için anlamlı fark olmadığı anlaşılmıştır. Yani 0-6 ay kalan öğrencilerle 1-3 yıl kalan öğrenciler arasında üniversiteye akademik uyum sağlama konusunda farklılaşma olmadığı sonucuna varılmıştır. Sonrasında aynı analiz 0-6 ay grubu ile 3+ yıl grubu arasında yapılmış ve çıkan sonuç Tablo 4.27’de verilmiştir:

Tablo 4.27 *Eskişehir’de 0-6 ay kalan grupla ile 3+ yıl kalan gruplar arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları*

	Eskişehir’de yaşam süresi	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Akademik uyum	0-6 ay	106	98.46	
	3+ yıl	85	92.93	
	Toplam	191		.492

Aynı şekilde yapılan analizden çıkan sonuç kapsamında p değerinin .492 olduğu ve $p > .05$ yüksek olduğu için anlamlı fark olmadığı anlaşılmıştır. Yani 0-6 ay kalan öğrencilerle 3+ yıl kalan öğrenciler arasında üniversiteye akademik uyum sağlama konusunda farklılaşma olmadığı sonucuna varılmıştır. Devamında analiz 6-12 ay kalan öğrencilerle 1-3 yıl kalan öğrenciler arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek adına tekrarlanmıştır ve sonuçlar Tablo 4.28’de verilmiştir:

Tablo 4.28 *Eskişehir’de 6-12 ay kalan grupla ile 1-3 yıl kalan gruplar arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları*

	Eskişehir’de yaşam süresi	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Akademik uyum	6-12 ay	70	109.29	
	1-3 yıl	118	85.72	
	Toplam	188		.004*

Analiz sonucunda Eskişehir’de 6-12 ay süre kalan öğrencilerle 1-3 yıl süre kalan öğrenciler arasında anlamlı fark ortaya çıkmıştır ($p < .05$). Sıra ortalamaları

dikkate alındığında 6-12 ay kalan öğrencilerin 1-3 yıl kalan öğrencilerden akademik açıdan daha iyi uyum sağladığı görülmüştür. Çıkan sonuca bakıldığında birçok sebebi ola bilir. İlk olarak motivasyon farkı düşünülebilir. 6-12 ay kalan öğrencilerin burada kısa süreliğine bulunma durumu ile alakalı olarak akademik açıdan daha iyi uyum sağlamış ola bildiği fikri ileri sürüle bilir. Yüksek motivasyonla geldikleri için daha istikrarlı bir şekilde akademik başarıya odaklanmış olabilirler. Bundan başka analize 1-3 yıl Eskişehir’de bulunan öğrenciler açısından bakıldığında onlarda uzun vadede bulunma durumu ile alakalı motivasyon düşüklüğü veya tükenmişlik hissi görülebilir. Bundan başka 6-12 ay Eskişehir’de bulunan öğrencilerde yeni gelmenin uyandırdığı merak hissi, yeni ortama olan ilgi onları akademik hedeflerine daha odaklanmış bir şekilde bağlamış olabilir. Sonrasında analiz 6-12 ay kalan öğrencilerle 3+ yıl kalan öğrenciler arasında yapılmıştır. Çıkan sonuç Tablo 4.29’da verilmiştir:

Tablo 4.29 *Eskişehir’de 6-12 ay kalan grupla ile 3+ yıl kalan gruplar arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları*

	Eskişehirde Yaşam Süresi	N	Sıra ort	Sig. (p)
Akademik uyum	6-12 ay	70	85.93	
	3+ yıl	85	71.47	
	Toplam	155		.046*

Yapılan analiz sonucunda Eskişehir’de 6-12 ay süre kalan öğrencilerle 3+ yıl süre kalan öğrenciler arasında anlamlı fark ortaya çıkmıştır ($p<.05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında 6-12 ay kalan öğrencilerin 3+ yıl kalan öğrencilerden akademik açıdan daha iyi uyum sağladığı görülmüştür. Sonucun böyle çıkmasının birçok sebebi olabilir. 6-12 ay kalan öğrencilerin yeni geldikleri için motivasyon açısından hala tükenmedikleri zamanda olması onların akademik başarıya daha çok odaklandıklarını gösterebilir. 3+ yıl kalan öğrenciler ise uzun süre burada kalmanın verdiği motivasyon kaybıyla, gün geçtikçe zorlaşan dersler, zorlu sınav programları onlarda düşük akademik uyum gösterebilir.

Analiz son olarak Eskişehir’de 1-3 yıl kalan öğrencilerle 3+ yıl kalan öğrenciler arasında yapılmıştır ve testten elde edilen sonuçlar Tablo 4.29’da verilmiştir:

Tablo 4.30 *Eskişehir’de 1-3 yıl kalan grupla ile 3+ yıl kalan gruplar arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları*

	Eskişehir’de yaşam süresi	N	Sıra ort.	Sig. (p)
Akademik uyum	1-3 yıl	118	99.28	
	3+ yıl	85	105.77	
	Total	203		.438

Yapılan analiz sonucunda Türki Cumhuriyetlerden gelen Eskişehir’de 1-3 yıl kalan öğrencilerle 3+ yıl kalan öğrenciler arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır ($p>.05$). Yani akademik uyum boyutunda bu gruba dahil olan öğrenciler arasında farklılaşma yoktur denilebilir. Literatürde de benzer çalışmalara rastlanılmaktadır (bkz: Church, 1982., Aypay ve diğerleri,2013).

5 SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde bir önceki bölümden elde edilip, yorumlanan bulgular toparlanmış ve alan yazın doğrultusunda tartışılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar değerlendirilerek bu bölümde uygulayıcılara ve araştırmacılara birtakım öneriler sunulmuştur. Bu bölümde aynı zamanda araştırma sürecinde elde edilen verilere göre yorumlanan bulguların, araştırmanın alt amaçlarını ne derecede cevapladığı ve bu cevaplara istinaden ne kadar katkı sağladığı değerlendirilmiştir. Devamında sonuçlarla birlikte uygulama ve bilime öneriler sunulmuştur.

5.1 Sonuç ve tartışma

Bu çalışmada Türkiye’nin Eskişehir ilinde bulunan 3 üniversitede: Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi’nde öğrenim gören Türki Cumhuriyetlerden gelen 379 öğrenciden cinsiyet, yaş, öğrenim gördüğü üniversite, eğitim gördüğü bölüm, okuduğu sınıf, uyruk, burs alma durumu, eğitim düzeyi, yaşadığı yer, anne-baba eğitim düzeyi, Eskişehir’de yaşam süresi gibi değişkenlere yönelik elde edilen veriler doğrultusunda analizler yapılmıştır. Yapılan analizlere ilişkin ulaşılan sonuçlar ve açıklamalar verilmiştir. Araştırmada genel sonuç olarak tüm Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal

uyum açısından uyum düzeylerinin “genel olarak uyum sağlıyorum” düzeyinde olduğu sonucuna varılmıştır.

İlk olarak Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin üniversiteye uyum ölçeği aracılığı ile ölçülen alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine bakılmış ve kişisel-duygusal uyum boyutunda erkek öğrencilerin kadın öğrencilerden daha iyi uyum sağladığı sonucuna varılmıştır. Bu araştırma kapsamında bakıldığında çalışmanın örneklem grubunu temsil eden kadın öğrencilerin başka ülkelerden gelmiş olması gerçeği göz önünde bulundurulduğunda onların alışık oldukları sosyal çevreden, ailelerinden uzak olması uyum sürecini kötü etkileyen etkenler arasında olabilir.

Araştırmada yaş değişkenine uygun öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumlarının nasıl değişkenlik gösterdiği araştırılmış, kişisel-duygusal ve kurumsal uyum alt boyutlarına göre farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırma sonucunda 25+ yaş üzeri grubuna dahil olan öğrencilerin diğer yaş gruplarına göre daha iyi uyum sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversite değişkenine ilişkin uyum süreci incelenmiş ve sonuç olarak öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal ve kurumsal uyumlarının okudukları üniversitelere göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır.

Bundan başka çalışmada öğrencilerin eğitim aldıkları bölüm değişkenine göre uyum süreçlerinin nasıl etkilendiği araştırılmıştır. Alınan sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal, kurumsal uyumlarının eğitim gördükleri bölüm değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür.

Araştırmada öğrencilerin okudukları sınıf değişkenine göre uyum süreçlerinin nasıl etkilendiği konusunda gerekli analizler yapılmış ve kurumsal uyum sağlama konusunda farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma grubunu temsil eden tömer ve bilimsel hazırlık sınıfı öğrencilerinin diğer sınıf öğrencilerine nazaran uyum süreçlerinin daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırma yapılırken uyruk değişkeni açısından Azerbaycan, Kırgızistan, Özbekistan, Kazakistan, Türkmenistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrenciler çalışmaya dahil edilmiştir ve akademik uyum boyutunda anlamlı farklılık olduğu anlaşılmıştır. Çalışmanın en önemli değişkenini kapsayan uyruk

değişkeni açısından öğrencilerin uyum sürecine bakıldığında ise Azerbaycanlı öğrencilerin diğer Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerden daha iyi uyum sağladığı görülmüştür. Sonrasında sırayla Kazakistanlı, Türkmenistanlı, Özbekistanlı, Kırgızistanlı ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden gelen öğrencilerin daha iyi uyum sağladığı görülmüştür.

Burs alma durumunun öğrencilerin uyum sürecine etkisi nasıldır sorusuna bakıldığında ise burs alan öğrencilerin almayan öğrencilere göre hem kişisel-duygusal hem sosyal uyumlarında farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Burs alan öğrencilerin kişisel-duygusal ve sosyal uyumlarının burs almayan öğrencilere göre daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak sonuçlara bakıldığında ise burs alan öğrencilerin burs almayan öğrencilerden her 4 boyut kapsamında daha iyi uyum sağladığı gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin eğitim düzeyi değişkenine ilişkin uyum süreçleri analiz edildiğinde onların uyum süreçlerinin akademik ve kurumsal alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Lisans, Yüksek lisans ve Doktora öğrencileri arasında yapılan bu ölçekte farklılığın çıktığı boyutlarda Doktora öğrencilerinin diğer öğrencilere nazaran daha iyi uyum sağladığı anlaşılmıştır.

Yaşadıkları yer değişkenine ilişkin Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin evde kalma, yurt veya apartta kalma durumu sorulmuş ve yapılan analizler sonucunda onların yaşadıkları yerin üniversiteye uyum sürecine anlamlı etki etmediği sonucuna varılmıştır. Ancak genel olarak bakıldığında evde kalan öğrencilerin akademik, kişisel-duygusal, sosyal ve kurumsal uyumlarının yurt veya apartta kalan öğrencilere nazaran daha iyi olduğu gözlemlenmiştir.

Anne-baba eğitim düzeyi değişkenine ilişkin öğrencilerin akademik, kişisel-duygusal, sosyal ve kurumsal uyumlarının nasıl etkilendiğine bakıldığında sonuç olarak anne-baba eğitim düzeyinin öğrencilerin üniversiteye uyumlarında etki eden önemli bir değişken olarak görülmediği sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin Eskişehir’de yaşam süresine dikkat edildiğinde ise çıkan sonuçlar kapsamında akademik uyum boyutunda anlamlı farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. 6-12 ay kalan öğrencilerin uyum sürecinin uzun süreli yani 1-3 yıl veya 3+ yıl kalan öğrencilerden daha iyi olduğu sonucuna varılmıştır.

Literatür tarandığında yapılmış bu araştırmadan elde edilen sonuçların konu ile ilgili yapılan araştırmaları destekler nitelikte olduğu görülebilir. Geçmiş yıllarda

benzer konular üzerine çalışılmış hem benzer hem farklı sonuçlar alınmıştır. Literatüre bakıldığında öğrencilerin üniversiteye uyum sağlayabilmelerinin cinsiyet açısından fark yaratıp yaratmadığına bakılmış ve yapılan çalışmalarda erkek öğrencilerin kadın öğrencilere nazaran daha iyi sağladığı görülmüştür (Enochsve Roland, 2006; Clinciu, 2013). Sürücü ve Bacanlı (2010) üniversiteye uyumu psikolojik dayanıklılık ve demografik değişkenler açısından incelerken ve öğrencilerin üniversiteye genel, sosyal, akademik uyumlarını araştırmışlar. Analizi yaparken çalışmada öğrencilerin cinsiyeti faktörünü de hesaba katmışlar. Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin üniversite yaşantısına uyumu kız öğrencilerin uyumuna nazaran daha iyi olduğu kanaatine varılarak bu araştırmayla aynı sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Altun ve Murat (2022) araştırmasında Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin uyumu çeşitli değişkenler açısından incelenmiş ve sonuç olarak her iki grubun üniversiteye uyum dendiğinde ilk akla gelen faktörün sosyal uyum olduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda uyum sürecinde yabancı uyruklu öğrencilerin daha çok dil uyumuna, Türk öğrencilerin ise kişisel ve akademik uyuma önem verdiği görülmüştür. Araştırmanın yabancı uyruklu öğrencilerle yapılması kısmında bu araştırmaya katkı sağlaması düşünülmüş ve benzer sonuçlar çıkmıştır. Sevinç ve Gizir (2014) yaptıkları araştırmada üniversite birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumda karşılaştıkları zorlukları sınıflandırmaya ve bu zorluklarla nasıl başa çıkma stratejisi uyguladıklarına dair bir çalışma ortaya koymuşlar. Araştırmada öğrencilerin öğretim elemanlarıyla olan iletişimi, onların mesleki nitelikleri ile ne kadar uyumlu olduğu, sosyal açıdan kurdukları arkadaşlık ilişkileri, üniversite içi ve dışı katıldıkları aktiviteler, duygusal olarak memleket, aile özlemi, eleştirilme kaygısı, kurumsal olarak aidiyet duygusuna kapılamama korkusu gibi konular incelenmiştir. Ve sonuç olarak bu tür konuların üniversite yaşamında akademik, sosyal, kişisel-duygusal ve kurumsal olarak uyumu etkilediği ortaya çıkmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçların bu araştırmayı desteklediği görülmüş, sosyal açıdan aktivitelere katılım, memleket, aile özlemi, aidiyet duygusu oluşturma'nın üniversiteye uyumu olumlu şekilde etkilediği sonucuna varılmıştır. Sağınç (2011) yazdığı yüksek lisans tezinde araştırma amacı olarak üniversite öğrencilerinin üniversiteye uyum sürecini etkileyen gelişimsel ve kültürel faktörleri ortaya koymak ve bununla ilgili bir analiz yapmayı seçmiştir. Yapılan araştırma sonucunda yeni başlayan öğrencilerin uyum

kapasitesi ile ikinci dönem devam eden öğrencilerin uyumu arasında belirgin bir fark ortaya çıkmıştır. Zamanla öğrencilerin uyum süreçlerinin negatif etkilendiği, uyumun azaldığı görülmüştür. Bu araştırma sonucunun yapılan çalışmayı desteklediği görülmüş, zamanla oluşan motivasyon kaybı duygusunun, uzun süre eğitim hayatında olmanın verdiği yorgunluğun uyumu negatif etkilediği sonucuna varılmıştır. Hertel (2002) çalışmasında ebeveynleri en az 1 yıl üniversite hayatı yaşamış olan ikinci nesil öğrencilerle ebeveynleri hiç üniversite hayatı yaşamamış birinci nesil öğrencilerin okula uyumları arasında farkları araştırmıştır. Yapılan araştırma sonucunda ikinci nesil öğrencilerin birinci nesil öğrencilerine kıyasla üniversiteye sosyal bakımdan daha iyi uyum sağladıkları görülmüştür. Bu araştırmadan esinlenerek öğrencilere anne-baba eğitim düzeyi sorulmuştur. Anlamlı fark çıkmasa da öğrencilerin ebeveynlerinin lise ve üniversite bitirmiş olması onların uyumlarını daha iyi şekilde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. İlgili başka bir araştırmaya bakıldığında ebeveynleri üniversite okumuş ikinci nesil öğrencilerin üniversite hakkında daha çok bilgiye sahip olabildiği görülmüştür. Ebeveynlerin desteği, aktardığı bilgi sayesinde öğrenciler sosyal, duygusal ve finansal açıdan herhangi bir eksiklik hissetmeden ve okul terk durumu ihtimalinin azaldığı anlaşılmıştır (York Anderson ve Bowman, 1991). Uyum kelimesi bir kavram olarak ele alınıp araştırmalara bakıldığında bazı çalışmalarda bu kelimenin bir U eğrisi olarak düşünüldüğü görülmüş ve bu uyum sürecinde olan yolcunun bu zaman dilimine nasıl ayak uydurduğu araştırılmıştır. Eğrinin ilk başlangıcında yolcunun yeni karşılaştığı kültürü coşkuyla karşılaması, zamanla bu kültüre uyum sağlamada bir düşüş yaşaması ve bu süreci başarılı şekilde atlattıktan sonra tekrar yüksek kademelere doğru toparlanarak devam etmesi anlatılmaya çalışılmıştır (Church, 1982). Bu çalışmadaki ulaşılan sonucun yapılan çalışmayı desteklediği görülmüş, öğrencilerin uyumlarının Church'un bahsettiği gibi ilk zamanlarda yeni kültürü coşkulu karşılaması ile ilgili olarak uyumlarının daha iyi olması ancak zamanla bunda düşüş yaşaması sonucuna varılmıştır.

U eğrisi fikrini kabul etmeyen bazı araştırmacılar da olmuştur. Shelby ve Woods (1966) Stanford üniversitesinde yaptıkları bir araştırmada hem akademik hem sosyal uyumun U eğrisi şeklinde ilerlemediğini, bu sürecin işleyişinde akademik yılın kademelerinin önemli olduğunu vurgulamışlar. Burada da yapılan çalışmadan esinlenerek öğrencilerin eğitim düzeyi sorulduğunda çıkan sonuçlarda

doktora öğrencilerinin daha iyi uyum sağlaması bu sonucu destekler niteliktedir. Motivasyonun ve adaptasyonun akademik başarı üzerinde etkisini inceleyen Bailey ve Phillips (2015) birinci sınıf öğrencilerinin performanslarının motivasyon ve okula psikososyal uyum sağlama durumları ile ilişkili olup olmadığını araştırmışlardır. Yapılan çalışmalar sonucunda motivasyon faktörünün ilk altı ayda daha çok önem taşıdığı ve uyum sürecinde öğrencilerin üniversiteye akademik, sosyal ve duygusal olarak adaptasyon sağlayabilmelerinde gerekli bir etken olarak görüldüğü öne sürülmüştür.

“Üniversite öğrencilerinin sosyal ve akademik entegrasyonunu” boylamsal bir araştırma ile inceleyen Aypay ve diğerleri (2013) bu entegrasyonun öğrencilerin ilk yılı ve üçüncü yılı arasında nasıl değişim gösterdiğini analiz etmeye çalışmışlardır. Araştırmacılar aynı ölçeği 3 yıl arayla öğrencilere uygulamış ve birtakım sonuçlara ulaşmışlardır. Yapılan analizler sonucunda aradan geçen sürede öğrencilerle öğretim elemanları arasında olan ilişkide herhangi bir ilerleme görülememiştir. Ancak bu süre zarfında öğrencilerin sosyal aktivitelere katılma oranında artış görülmüş ve kendi akranlarıyla olan iletişimde, kurdukları ilişkilerde pozitif yönde gelişim olduğu gözlemlenmiştir. Kaldıkları yurt ve okudukları bölümden memnuniyet oranında ise azalma tespit edilmiştir. Yani açıklamak gerekirse öğrencilerin öğrenim gördükleri alana karşı duydukları yakınlık, merak öğrenim ortamına karşı negatif etki olarak görülmemiştir. Araştırmacılar kuruma karşı olan bağlılığın azalmasını öğrencilerin son sınıf sebebiyle bir takım meslek edinme kaygılarının oluşmasıyla bağlantılı olabileceği fikrini öne sürmüşler.

Sonuçlara dayanarak araştırmada uyruk olarak Azerbaycanlı ve Kazakistanlı olan, yaş olarak 25+ üzeri olan, eğitim düzeyi olarak doktora aşamasında olan, sınıf açısından III ve IV sınıfta olan, burs alarak maddi desteğini sağlayan, yaşadığı yer ev olan ve Eskişehir’de 6-12 ay kalan öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel-duygusal ve kurumsal uyumlarının daha iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Bu sonuçlar kapsamında söz konusu olan gruplara dahil öğrencilerin akademik açıdan daha fazla deneyime, sosyal çevre olarak geniş kütleye, maddi ve çevresel desteklere erişmek açısından güçlü olmalarının onların üniversiteye uyum sürecini daha kolay hale getiren etkenler arasında olduğu sonucuna varılabilir. Elde edilen bulgular sayesinde bu çalışmanın üniversiteye uyum sürecini etkileyen

değişkenleri akademik, sosyal, kişisel-duygusal ve sosyal açıdan inceleyerek önemini ortaya koyduğu ve ilgili alan yazına katkı sağladığı düşünülmektedir.

5.2 Öneriler

Araştırmanın bulgular kısmından elde edilen sonuçlara göre geliştirilmiş öneriler bundan sonraki çalışmalarda araştırmalara yönelik “araştırmacılara önerileri” ve uygulayıcılara yönelik olarak “uygulayıcılara öneriler” alt başlıkları altında verilmiştir.

5.2.1 Araştırmacılara öneriler

1) Bu araştırma yöntem olarak nicel formatta çalışılmıştır. Araştırmaya dahil edilen değişkenler açısından araştırma nitel olarak yapılabilir. Öğrencilerle görüşme yapılarak, süreç daha detaylı öğrenilerek çalışmaya farklı açıdan katkı sağlanabilir.

2) Bu araştırma Türkiye’nin Eskişehir ilinde yürütülmüştür. Türkiye’nin diğer illerinde de bu veya buna benzer çalışmalar yapılabilir.

3) Araştırma üniversitelerde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerle yapılmıştır. Daha kapsamlı hale getirmek için okullarda da eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerle yapılabilir.

4) Araştırmaya örneklem grubu olarak Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrenciler katılmıştır. Diğer ülkelerden gelen yabancı uyruklu öğrencilerle de bu veya buna benzer çalışma yapılabilir.

5) Araştırmada Türkiye’ye Türki Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin uyum süreci araştırılmıştır. Tam tersi Türkiye’den diğer Türki Cumhuriyetlere eğitim almaya gitmiş öğrencilerin uyum süreci de araştırılabilir.

5.2.2 Uygulayıcılara öneriler

1) Genç yaş grubuna mensup öğrenciler için akademik ve psikososyal destek programları oluşturulabilir. Aynı zamanda uyum düzeyleri düşük olan öğrencilere oryantasyon programları, rehberlik çalışmaları ve sosyal aktivitelere katılım konusunda destek sağlanabilir.

2) Yurt ve apartta kalan öğrenciler için onlara kişisel ve kurumsal uyumlarını geliştireebilecekleri, yaşam standartlarını daha iyi düzeyde

sağlayabilecekleri hem fiziki hem sosyal düzenlemeler yapılabilir. Ders çalışmaları için sessiz okuma alanları, grup çalışmaları için odalar artırılabilir.

3) Burs alamayan öğrenciler için psikolojik ve akademik destek programları oluşturulabilir. Onların bu süreci rahat atlatalmaları için onlara danışmanlık, mentorluk hizmetleri sunulabilir.

4) Tömer ve Bilimsel hazırlık sınıflarında eğitim gören öğrenciler için üniversitenin akademik sistemine alışmaları adına onlara uyum sürecine yönelik kurumsal oryantasyon, kültürel adaptasyon, kültürel farkındalık eğitimi veya özel danışmanlık gibi programlar uygulanabilir. ‘Kültür elçiliği’, ‘uyum rehberliği’ gibi uygulamalar öğrencilerin üniversiteye entegrasyon sürecini kolaylaştırabilir.

5) Akran mentorluk sistemi kurularak tecrübeli olan III ve IV sınıf öğrencilerinin kendi deneyimlerini paylaşabilecekleri, yeni gelen öğrencilere rehberlik edebilecekleri programlar geliştirilebilir.

6) Eskişehir’de uzun süreli kalan öğrencilerin ilk zamanlarda gösterdikleri yüksek uyumun sonrasında da devam etmesi adına onlara yönelik akademik ve motivasyon desteği sağlanabileceği görüşmeler yapılabilir.

7) Genel olarak öğrencilerin uyum süreçlerini rahatlatmak maksadıyla onlara kayıt öncesi geniş bilgilendirmeler yapılabilir, oryantasyon haftaları teşkil edilebilir. Psikolojik danışmanlık hizmetlerinden yararlanabileceklerine dair kapsamlı bilgi verilebilir. Aynı zamanda akademik danışmanlık hizmetlerinden yararlanabilecekleri ile ilgili olarak öğrencilere bilgi verilip onların akademik olarak üniversiteye bağlılıkları artırılabilir.

8) Öğrencilerle geldikleri zamanın ilk başlarında onlara kampüse dair bilgiler verilerek üniversitenin sosyal olanaklarını kullanabileceklerine dair konular konuşulabilir. Uluslararası öğrenciler özellikle de hazırlık sınıfında okuyan, daha Türkçeyi rahatça konuşamayan öğrenciler için üniversite olanaklarından bahseden çok dilli içeriklerle desteklenen özel bilgilendirme materyalleri hazırlanabilir.

9) Öğrencilerin uyum sürecinde yaşadıkları problemleri ifade edebilecekleri düzenli bir geri bildirim sistemi kurularak onlardan alınan veriler doğrultusunda öğrencilere destek hizmetleri daha işlevsel hale getirilebilir.

10) Okulların kaynak olanaklarının göçmen öğrencilere uyarlanması ve onların akademik uyumlarının daha iyi hale gelmesi düşünülebilir.

11) Öğrencilerin ülke temsilcileri ile görüşülüp, onların burada kendi ortamlarını sağlayabilecekleri haftalık görüşmeler, programlar, etkinlikler geliştirilebilir. Yetkililere ne önere bileceklerine dair sorular sorularak, öğrencilerin isteklerine yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Abe, J. D. M., Talbot, D. M., & Geelhoed, R. J. (1998). Effects of a peer program on international student adjustment. *Journal of College Student Development*, 39, 539–547. <http://jin.ryugaku-usa.com/pub/win.pdf>
- Akhunlar Turgut, M. N., Sarıot Ertürk, Ö., Karşı, F., Şakiroğlu, M. (2020). Algılanan Stres ve Üniversite Yaşamına Uyum İlişkisinde Bir Aracı Değişken: Ayrılık Anksiyetesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 338-353. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1079768>
- Aktaş, Y. (1997). “Üniversite Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin İncelenmesi: Uzunlamasına Bir Çalışma”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 107-110. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/88131>
- Aladağ, M. (2009). Üniversiteye uyum konusunda yürütülen akran danışmanlığı programının değerlendirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 31, 12-22. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/200011>
- Altun, B., & Murat, M. (2022). Türk ve Yabancı Öğrencilerin Üniversiteye Uyum Süreçlerinin İncelenmesi: Nitel Bir Araştırma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 1921-1953. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1131456>
- Astin, A. (1999). Student involvement: a developmental theory for higher education. *Journal of College Student Development*, 40(5), 518–529. https://www.researchgate.net/publication/220017441_Student_Involvement_A_Development_Theory_for_Higher_Education
- Aypay, A., & Demirhan, A. A. G. (2009). Öğrencilerin Üniversiteye Sosyal Uyumunu bir Üniversite Örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 46-64. <https://doi.org/10.12780/UUSBD38>
- Aypay, A., Sever, M., & Demirhan, G. (2012). Üniversite öğrencilerinin sosyal ve akademik entegrasyonu: Boylamsal bir araştırma. *Gaziantep University*

Journal of Social Sciences, 11(2), 407-422.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/223337>

- Bailey, T. H., & Phillips, L. J. (2016). The influence of motivation and adaptation on students' subjective well-being, meaning in life and academic performance. *Higher Education Research and Development*, 35(2), 201–216. <https://doi.org/10.1080/07294360.2015.1087474>
- Baker RW, Siryk B. Student Adaptation to College Questionnaire (SACQ) manual [Internet]. *Western Psychological Services*; 1999. <https://www.wpspublish.com/sacq-student-adaptation-to-college-questionnaire>
- Baker, R. W., & Siryk, B. (1984). Measuring adjustment to college. *Journal of Counseling Psychology*, 31(2), 179–189. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.31.2.179>
- Baker, R. W., & Siryk, B. (1986). Exploratory intervention with a scale measuring adjustment to college. *Journal of Counseling Psychology*, 33(1), 31–38. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.33.1.31>
- Baker, S.R. (2004). Intrinsic, extrinsic, and amotivational orientations: Their role in university adjustment, stress, well-being, and subsequent academic performance. *Curr Psychol* 23, 189–202. <https://doi.org/10.1007/s12144-004-1019-9>
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. W H Freeman/Times Books/ Henry Holt & Co. https://www.academia.edu/28274869/Albert_Bandura_Self_Efficacy_The_Exercise_of_Control_W_H_Freeman_and_Co_1997_pdf
- Barker, M. (1990). Academic achievement and social adaptation among international students: A comparison groups study of the peer-pairing program. *International Journal of Intercultural Relations*, 14(2), 251–263. [https://doi.org/10.1016/0147-1767\(90\)90008-K](https://doi.org/10.1016/0147-1767(90)90008-K)
- Baumgart, N. L., & Johnstone, J. N. (1977). Attrition at an Australian university: A case study. *The Journal of Higher Education*, 48(5), 553-570. <https://doi.org/10.2307/1981597>
- Bean, J. P. (2005). Nine themes of college student retention. In A. Seidman (ed.), *College student retention: Formula for student success*. Westport, CT: Praeger.
- Bean, J., & Eaton, S. B. (2001-02). The psychology underlying successful retention practices. *Journal of College Student Retention*, 3(1), 73-89.
- Berman, W. H., & Sperling, M. B. (1991). Parental attachment and emotional distress in the transition to college. *Journal of Youth and Adolescence*, 20(4), 427- 440. <https://doi.org/10.1007/BF01537184>
- Borow, H. (1947). The measurement of academic adjustment. *Journal of the American Association of Collegiate Registrars*, 22(2), 274-286.
- Bursal, M. (2017). SPSS ile Temel Veri Analizleri. Ankara: Anı Yayıncılık, 1.Baskı

- Bülbül, T., & Acar Güvendir, M. (2014). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin yükseköğretim yaşamına uyum düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 397-418. <http://dx.doi.org/10.12973/jesr.2014.41.21>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün. E. Ö., Karadeniz. Ş. ve Demirel. F., (2011). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. 8. Baskı. Ankara. Pegem Akademi Yayıncılığı.
- Can N., (1996). Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sorunları ve Örgütsel Yapı, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:7, Sayfa:503-512.
- Chemers, M., Hu, L., & Garcia, B. (2001). Academic self-efficacy and first-year college student performance and adjustment. *Journal of Educational Psychology*, 93, 55 – 64. DOI: [10.1037/0022-0663.93.1.55](https://doi.org/10.1037/0022-0663.93.1.55)
- Chickering, A. W., & Reisser, L. (1993). The seven vectors: An overview. *Education and Identity*, 43–52. <https://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004>
- Church, A. T. (1982). Sojourner adjustment. *Psychological Bulletin*, 91, 540-572. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.91.3.540>
- Clinciu, A.I. (2013) Adaptation and Stress for the First Year University Students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 78, 718-722. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.04.382>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310–357. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.98.2.310>
- Costa,V., & Sarmento, R. (2019). Confirmatory factor analysis- a case study. DOI:[10.48550/arXiv.1905.05598](https://doi.org/10.48550/arXiv.1905.05598)
- Coyle, T. R., & Pillow, D. R. (2008). SATand ACT predict college GPA after removing g. *Intelligence*, 36, 719–729. <https://doi.org/10.1016/j.intell.2008.05.001>
- Creswell, J.W. (2017). *Research Design: Qualitative, Quantative, and Mixed Methods Approach*. 4. Baskıdan Çeviri. Editör: Demir, S.D. Eğiten Kitap Yayıncılık. Ankara.
- De Clercq, M., Galand, B. & Frenay, M. (2017). Transition from high school to university: a person-centered approach to academic achievement. *Eur J Psychol Educ* 32, 39–59. <https://doi.org/10.1007/s10212-016-0298-5>
- Delaney, A.M (2008). Why faculty-student interaction matters in the first-year experience. *Tertiary Education and Management*, 14, 227-241. <https://link.springer.com/article/10.1080/13583880802228224>
- Enochs, W. K. ve Roland, C. B. 2006. Social adjustment of college freshmen: theimportance of gender and living environment. *College Student Journal*, 40(1),63-72

- Erdoğan, S., Şanlı, H. S., ve Bekir, H. Ş. (2005). Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum Durumları. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 479- 49.
- Eryılmaz, A., Deniz, M.E., Uzun, G., Yıldırım Kurtuluş, H. (2023). Examination of university students' experiences regarding the university adaptation process. *Yıldız Journal of Educational Research*, 8(1), 11–27.
- Erzen, E. (2018). *Üniversiteye uyum:ölçek geliştirilmesi ve uyumun kişilik özellikleri, sosyal destek, akademik öz-yeterlilik açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Fenollar, P., Román, S., & Cuestas, P. J. (2007). University students' academic performance: an integrative conceptual framework and empirical analysis. *British Journal of Educational Psychology*, 77(4), 873–891. <https://doi.org/10.1348/000709907X189118>
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). Belief, Attitude, Intention and Behaviour: An Introduction to Theory and Research (p. 290). Reading, MA: Addison-Wesley. <https://people.umass.edu/ajzen/f&a1975.html>
- Freeman, T. M., Anderman, L. H., & Jensen, J. M. (2007). Sense of belonging in college freshmen at the classroom and campus levels. *Journal of Experimental Education*, 75(3), 203–220. <https://doi.org/10.3200/JEXE.75.3.203-220>
- Friedlander, L., Reid, G., Shupak, N., & Cribbie, R. (2007) Social support, self-esteem, and stress as predictors of adjustment to university among first-year undergraduates. *Journal of College Student Development*, 48, 259-274. <https://doi.org/10.1353/csd.2007.0024>
- Gençöz, F. (1998). Uyum Psikolojisi. *Kriz Dergisi*, 6(2), 1–7. <http://dergipark.gov.tr/kriz/issue/41094/496660>
- Gerasimova, N., Gerasymova, I., Dmytryuk, S. (2021) Students 'adaptation to learning as a psychological problem. *Social capital: vectors of development of behavioral economics*. c. 161-170. ISSN 978-619-91511-4-3 <https://eprints.cdu.edu.ua/6233/>
- Gerdes, H., & Mallinckrodt, B. (1994). Emotional, social, and academic adjustment of college students: A longitudinal study of retention. *Journal of Counseling & Development*, 72(3), 281–288. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1994.tb00935.x>
- Gopalan, N., Beutell, N. J., & Middlemiss, W. (2019). International students' academic satisfaction and turnover intentions: Testing a model of arrival, adjustment, and adaptation variables. *Quality Assurance in Education*, 27(4), 533–548. <https://doi.org/10.1108/QAE-01-2019-0001>
- Göksal Göker, Göç Kimlik Aidiyet, Konya: Literatürk Academia Yayınları, 2015, s.34
- Gün, Z. ve Bayraktar, F. (2008). Türkiye’de İç Göçün Ergenlerin Uyumundaki Rolü. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19 (2), 167-176.
- Güvenç, B. (1996), İnsan ve Kültür. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Hertel, J. B. (2002). College student generational status: Similarities, differences, and factors in college adjustment. *Psychological Record*, 52,3–18.
- Hickman, G. P., & Andrews, D. W. (2003). Humor and college adjustment: The predictive nature of humor, academic achievement, authoritative parenting style on the initial adjustment of male and female first- year college students. *Journal of the First-Year Experience*, 15, 61–82. DOI: [10.2190/UQ1B-0UBD-4AXC-U7WU](https://doi.org/10.2190/UQ1B-0UBD-4AXC-U7WU)
- Hu, L.-t., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- İkiz, F. E., & Otlu, B. M. (2015). Üniversite Yaşamına Uyum Sürecinde Yaşanan Sorunlar Ve Başa Çıkma Yolları. *Celal Bayar University Journal of Social Sciences / Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(4), 35–51. <https://doi.org/10.18026/cbusos.93556>
- Jantzer, A. M. (2006). *Retrospective reports of bullying victimization, college adjustment, and the role of coping*. Unpublished dissertation, Southern Illinois University at Carbondale. DOI: [10.1353/csd.2017.0020](https://doi.org/10.1353/csd.2017.0020)
- Julia, M., & Veni, B. (2012). An analysis of the factors affecting students' adjustment at a university in Zimbabwe. *International Education Studies*, 5(6), 244-250. <http://dx.doi.org/10.5539/ies.v5n6p244>
- Kaba, İ., & Keklik, İ. (2016). Öğrencilerin Üniversiteye Uyumlarında Psikolojik Dayanıklılık ve Psikolojik Belirtiler. *Hacettepe Journal of Educational Research*, 2(2). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/450540>
- Kaczmarek, P. G., Matlock, G., Merta, R., Ames, M. H., & Ross, M. (1994). An assessment of international college student adjustment. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 17(4), 241–247. <https://doi.org/10.1007/BF01407740>
- Karahan, T., Sakdoğan, M., Özkamalı, E., Dicle, A. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum Düzeylerinin Denetim Odağı ve Atılganlık Düzeyleri Açısından İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*(18). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/234972>
- Karasar, N. (1998), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Kenneth G. Rice, David A. Cole and Daniel K. Lapsley. (1990). Separation-Individuation, family cohesion and adjustment to college: Measurement Validation and test of a theoretical model. *Journal of Counseling Psychology*, 37(2), 195-202. DOI: [10.1037/0022-0167.37.2.195](https://doi.org/10.1037/0022-0167.37.2.195)
- Kitzrow, M.A. (2009) The Mental Health Needs of Today's College Students: Challenges and Recommendations, *NASPA Journal*, 46:4, 646-660, <https://doi.org/10.2202/1949-6605.5037>
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). Guilford Press.

- Kramer, H. C. (1980). Monitoring freshman perceptions of college. *Journal of the National Association for Women Deans, Administrators, and Counselors*, 44(1), 7-13.
- Lapsley, D. K., Rice, K. G., & Shadid, G. E. (1989). Psychological separation and adjustment to college. *Journal of Counseling Psychology*, 36(3), 286–294. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.36.3.286>
- Levent, F., & Karaevli, Ö. (2014). Uluslararası Öğrencilerin Eğitimine Yönelik Politikalar ve Türkiye İçin Öneriler. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 38(38), 97-118.
- Mattanah, J. F., Hancock, G. R., & Brand, B. L. (2004). Parental Attachment, Separation-Individuation, and College Student Adjustment: A Structural Equation Analysis of Mediational Effects. *Journal of Counseling Psychology*, 51(2), 213–225. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.51.2.213>
- Matthews, T.B. (1998). *The influence of parental attachment and coping style on the adjustment to college*. Unpublished dissertation, Syracuse University
- McDonald, S. D., & Vrana, S. R. (2007). Interracial social comfort and its relationship to adjustment to college. *Journal of Negro Education*, 76, 130–141. <https://www.jstor.org/stable/40034552>
- McKenzie, K., & Schweitzer, R. (2001). Who Succeeds at University? Factors predicting academic performance in first year Australian university students. *Higher Education Research & Development*, 20(1), 21–33. <https://doi.org/10.1080/07924360120043621>
- Mert, A., & Çetiner, P. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum ile Benlik Ayrışması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(3), 190-204. <https://doi.org/10.19126/suje.407960>
- Mooney, S. P., Sherman, M. F., & Io Presto, C. T. (1991). Academic locus of control, self-esteem, and perceived distance from home as predictors of college adjustment. *Journal of Counseling & Development*, 69(5), 445–448. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1991.tb01542.x>
- Munro, B. H. (1981). Dropouts from higher education: Path analysis of a national sample. *American Educational Research Journal*, 18(2), 133–141. <https://doi.org/10.2307/1162377>
- OECD, *Education at a Glance 2013*: OECD Indicators, OECD Publishing, 2013, s. 314-315. https://www.oecd.org/en/publications/education-at-a-glance-2013_eag-2013-en.html
- Özaydın Özkara, B., & Özkara, O. (2022). Pandemi Sürecinin Öğrencilerin Üniversiteye Uyum Durumlarına Etkisi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(2), 517-527. <https://doi.org/10.54979/turkegitimdergisi.1198269>
- Özgüven E. (1992). “H.Ü. Üniversite Öğrencilerinin Sorunları ve Baş Etme Yolları”, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 5-13. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/88249>

- Pascarella, E., & Terenzini, P. T. (2005). How college affects students. A third decade of research. San Francisco: Jossey-Bass. DOI: [10.14426/jsaa.v2i2.80](https://doi.org/10.14426/jsaa.v2i2.80)
- Perera, H. N. (2014). *The role of trait emotional intelligence in adaptation and achievement during the transition to university* (Doctoral dissertation). <https://opus.lib.uts.edu.au/bitstream/10453/34458/9/02whole.pdf>
- Pittman, L. D., & Richmond, A. (2008). University belonging, friendship quality, and psychological adjustment during the transition to college. *Journal of Experimental Education*, 76(4), 343–361. <https://doi.org/10.3200/JEXE.76.4.343-362>
- Restrepo J. E., Cardona E. Y. B., Montoya G. P. C., Cassaretto M., and Vilela P. (2023). Academic stress and adaptation to university life: mediation of cognitive-emotional regulation and social support. *Anales de psicología/annals of psychology*, 39(1), 62-71. <https://doi.org/10.6018/analesps>
- Robbins, S. B., Lauver, K., Le, H., Davis, D., Langley, R., & Carlstrom, A. (2004). Do Psychosocial and Study Skill Factors Predict College Outcomes? A Meta Analysis. *Psychological Bulletin*, 130(2), 261–288. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.130.2.261>
- S. Özkan, E. Yılmaz. (2010) Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum Durumları (Bandırma örneği) *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 13(5), 154-171. https://www.researchgate.net/profile/Emel-Yilmaz-6/publication/292989046_Universite_Ogrencilerinin_Universite_Yasamina_Uyum_Durumlari_Bandirma_OrnegiAdaptation_Status_of_University_Students_to_University_Life_Bandirma_Example/links/56b497a708ae22962fe61139/Ueniversite-Oegrencilerinin-Ueniversite-Yasamina-Uyum-Durumlari-Bandirma-Oernegi-Adaptation-Status-of-University-Students-to-University-Life-Bandirma-Example.pdf
- Sağınç, N. (2011). *Üniversite yaşamına uyum sürecine etki eden faktörler ve birbirleri ile ilişkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. <http://hdl.handle.net/11452/1868>
- Sanagavarapu P, Abraham J. Validating the relationship between beginning students' transitional challenges, well-being, help-seeking, and their adjustments in an Australian university. *Journal of Further and Higher Education*. 2021; 45(5):616–28. <https://doi.org/10.1080/0309877X.2020.1804537>
- Sarı, Ö. ve Önköl, G. (2007). Eleştirel Düşünce Entegrasyon Süreci Olarak Eğitim. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1), 45-52.
- Schneider, M. E., & Ward, D. J. (2003). The role of ethnic identification and perceived social support in Latinos' adjustment to college. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 25, 539–554. DOI: [10.1177/0739986303259306](https://doi.org/10.1177/0739986303259306)
- Schultheiss, D. E. P., & Blustein, D. L. (1994). Role of adolescent–parent relationships in college student development and adjustment. *Journal of Counseling Psychology*, 41, 248–255. DOI: [10.1037/0022-0167.41.2.248](https://doi.org/10.1037/0022-0167.41.2.248)

- Seçer, İ. (2015). SPSS ve LISREL ile Pratik Veri Analizi, Analiz ve Raporlaştırma. Ankara:Anı Yayıncılık, 2.Baskı.
- Selby, H. A., & Woods, C. M. Foreign students at a high-pressure university. *Sociology of Education*, 1966, 39, 138-154
<https://doi.org/10.2307/2111864>
- Sertelin Mercan, Ç., & Yıldız, S. (2012). Eğitim Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *HAYEF Journal of Education*, 8(2), 135-154.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/93140>
- Sevinç Tuhanioglu, S., & Gizir, C. A. (2019). Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyumlarına Katkı Sağlayan Bireysel ve Çevresel Faktörlerin İncelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 9(3), 249-262.
<https://doi.org/10.2399/yod.18.041>
- Sevinç-Tuhanioglu, S. (2017). *Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamlarına uyumlarına katkı sağlayan bireysel ve çevresel faktörlerin incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/nden/erişilmiştir> (Tez No. 454770).
- Sevinç, G., & Şener Kılınç, T. (2018). Güvenli Bağlanma Düzeyi ve Benlik Kurguları ile Üniversiteye Yeni Başlayan Öğrencilerin Uyumları Arasındaki İlişki. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(3), 306-324.
<https://doi.org/10.17244/eku.377465>
- Sevinç, S., & Gizir, C. A. (2014). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin bakış açılarından üniversiteye uyumu olumsuz etkileyen faktörler (Mersin Üniversitesi Örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1285-1308.
http://sedasevinctuhanioglu.com/wp-content/uploads/2019/10/makale-seda_cem_2014.pdf
- Sharma, S. (2016). Adjusment: Process, acheivement, characteristics, measurement and dimensions. *International Journal of Academic Research*, 3(1(2)), 42–45.
https://www.researchgate.net/publication/314087231_ADJUSTMENT_PROCESS_ACHEIVEMENT_CHARACTERISTICS_MEASUREMENT_AND_DIMENSIONS
- Sherry, M. (1980). *Father absence and separation anxiety reactions in collegefreshmen*. Unpublished doctoral dissertation, Michigan State University, East Lansing. <https://d.lib.msu.edu/etd/43580>
- Shim, S. S., & Ryan, A. M. (2012). What do students want socially when they arrive at college? Implications of social achievement goals for social behaviors and adjustment during the first semester of college. *Motivation and Emotion*, 36(4), 504–515. DOI: [10.1007/s11031-011-9272-3](https://doi.org/10.1007/s11031-011-9272-3)
- Sorina, D., Roman, I., & Vac, C. (2019). Emotional intelligence of students – instrument of adaptation and control of the university dropout. *Journal of Educational Sciences and Psychology*, 1x (lxxi)(1) Retrieved from <https://www.proquest.com/scholarly-journals/emotional-intelligence-students-instrument/docview/2302390383/se-2>

- Sürücü, M., & BACANLI, F. (2010). Üniversiteye Uyumun Psikolojik Dayanıklılık ve Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 30(2). <https://arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/5672/makaleler/30/2/arastirmax-universiteye-uyumun-psikolojik-dayaniklilik-demografik-degiskenlere-gore-incelenmesi.pdf>
- Şeker, D. Betül, S.İ., ve Yüceşahin, M.M. (2015). Göç ve Uyum. London: Transnational Press.
- T. C. Kalkınma Bakanlığı, “Yükseköğretimin Uluslararasılaşması çerçevesinde Türk üniversitelerinin Uluslararası Öğrenciler İçin Çekim Merkezi Haline Getirilmesi”, Araştırma Projesi Raporu, Ankara: Kalkınma Araştırmaları Merkezi, 2015, s.18
- Tarasova, S. I., Dukhina, T. N., Limonova, O. O., Kolesnikova, T. V., & Makhova, I. N. (2017). Socio-psychological adaptation of first-year university students. *Revista Espacios*, 38(56). <https://www.revistaespacios.com/a17v38n56/17385635.html>
- TDK. (2020), <https://www.tdk.gov.tr/tdk/>, Erişim Tarihi: 22.01.2024
- Tinto, V. (1975). Dropout from Higher Education: A Theoretical Synthesis of Recent Research. *Review of Educational Research*, 45(1), 89–125. <https://doi.org/10.2307/1170024>
- Tinto, V. (1988). Stages of Student Departure: Reflections on the Longitudinal Character of Student Leaving. *The Journal of Higher Education*, 59(4), 438–455. <https://doi.org/10.2307/1981920>
- Tinto, V. (1993). Leaving college: rethinking the causes and cures of student attrition (2nd ed.). Chicago: The University of Chicago Press.
- Topuzov, O., Shamne, A., Malykhin, O., Aristova, N., & Opaliuk, T. (2020). Adaptation Peculiarities of the First-Year Students to University Life: Study on Stress Resistance. *Romanian Journal for Multidimensional Education/Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 12(2). <https://doi.org/10.18662/rrem/12.2/265>
- Usta, S., Sayın, Y., & Güzelipek, Y. A. (2017). Yabancı Uyraklı Öğrencilerin Kente ve Üniversiteye Uyumı: Karaman İli Örneği. *Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi*(3), 565-577. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1711752>
- Van Rooij, E. C., Jansen, E. P., & van de Grift, W. J. (2018). First-year university students' academic success: the importance of academic adjustment. *European Journal of psychology of education*, 33, 749-767. DOI:10.1007/s10212-017-0347-8
- Wider W, Tanucan JCM, Lin J, Jiang L, Udang LN (2023) Who makes a better university adjustment wingman: Parents or friends? *PLoS ONE* 18(12): e0294658. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0294658>
- Wiley, R. E., & Berman, S. L. (2013). Adolescent identity development and distress in a clinical sample. *Journal of Clinical Psychology*, 69(12), 1299–304.

- Wintre, M. G., & Yaffe, M. (2000). First-year students' adjustment to university life as a function of relationships with parents. *Journal of Adolescent Research, 15*(1), 9–37. <https://doi.org/10.1177/0743558400151002>
- Worthington, R. L., & Whittaker, T. A. (2006). Scale Development Research: A Content Analysis and Recommendations for Best Practices. *The Counseling Psychologist, 34*(6), 806–838. <https://doi.org/10.1177/0011000006288127>
- Wright, E. O. (1973). A study of student leaves of absence. *Journal of Higher Education, 44*, 235-247.
- York-Anderson, D. C., & Bowman, S. L. (1991). Assessing the college knowledge of first-generation and second-generation college students. *Journal of College Student Development, 32*, 116–122.
- Zea MC, Jarama SL, Bianchi FT. Social support and psychosocial competence: Explaining the adaptation to college of ethnically diverse students. *American Journal of Community Psychology*. 1995; 23: 509–31 DOI:10.1007/BF02506966

İnternet kaynakları

<https://www.eskisehir.edu.tr/tr/Icerik/Detay/ogrenci-sayilari-5>

[https://oidb.ogu.edu.tr/Storage/OgrenciIsleri/Uploads/ESOG%C3%9C-2025-N%C4%B0SAN-%C3%96%C4%9ERENC%C4%B0-SAYISI-YABANCI-UYRUKLU\(1\).pdf](https://oidb.ogu.edu.tr/Storage/OgrenciIsleri/Uploads/ESOG%C3%9C-2025-N%C4%B0SAN-%C3%96%C4%9ERENC%C4%B0-SAYISI-YABANCI-UYRUKLU(1).pdf)

<https://oidb.anadolu.edu.tr/ogrenci-islemleri/istatistikler/ogrenci-sayilari/2024-2025-ogretim-yiliiiiiiiiiiiiiii/2024-2025-ogretim-yili-ogretim-yili>

<https://istatistik.yok.gov.tr>

EKLER

EK-1. Katılımcı için Kişisel Bilgi Formu

EK-2. “Üniversiteye Uyum Ölçeği”

EK-3. Araştırmada Kullanılan Ölçek izni

EK-4. Etik Kurul Belgesi

EK-5. Araştırma İzni Belgesi (Eskişehir Anadolu Üniversitesi)

EK-6 Araştırma İzni Belgesi (Eskişehir Teknik Üniversitesi)

EK-7 Araştırma İzni Belgesi (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

EK-8 Örneklem grubu hesaplama (RAOSOFT) sonuçları

EK-1 Katılımcı İçin Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyet: 1) Kadın 2) Erkek |
2. Yaşınız: _____
3. Bölümünüz: _____
4. Sınıfınız: 1) Tömer Hazırlık 2) Bilimsel Hazırlık 3) Birinci Sınıf 4) İkinci Sınıf
5) Üçüncü Sınıf 6) Dördüncü Sınıf
5. Uyruğunuz: _____
6. Burs alıyor musunuz: 1) Evet 2) Hayır
7. Eğitim düzeyiniz: 1) Lisans 2) Yüksek lisans 3) Doktora
8. Yaşadığınız yer: 1) Ev 2) Yurt, Apart
9. Anne-baba eğitim düzeyi: 1) Ortaokul 2) Lise 3) Üniversite
10. Türkiyede kaç senedir bulunuyorsunuz: _____

EK-2 “Üniversiteye Uyum Ölçeği”

ÜÜÖ Aşağıda öğrenim gördüğünüz üniversitenin akademik ve sosyal yaşamının çeşitli yönleriyle ilgili duygu, düşünce ve beklentileri betimleyen ifadeler yer almaktadır. Bugüne kadar geçen süre içinde bu üniversitedeki deneyimlerinizi göz önünde bulundurarak, her bir ifadenin size ne derece uygun olduğunu "Bana hiç uygun değil (1)"- "Bana tamamen uygun (7)" derecelendirmesi üzerinden belirtiniz. Her bir ifade için lütfen sadece bir seçenek işaretleyiniz.		Bana hiç uygun değil							Bana tamamen uygun							
		1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	
1.	Öğretim elemanlarının tutum ve davranışlarını beğeniyorum.															
2.	Üniversitedeki arkadaşlarımla ilişkilerim oldukça iyidir.															
3.	Gün geçtikçe duygularımı anlamakta zorlanıyorum.															
4.	Bu üniversiteyi seçmekle doğru bir karar verdiğimden emin değilim.															
5.	Akademik deneyimlerim, bölümüme olan ilgimi giderek arttırıyor.															
6.	Üniversiteye geldiğimden beri yakın arkadaşlıklar kuramadım.															
7.	Son günlerde içimden hiçbir şey yapmak gelmiyor.															
8.	Yeniden sınava girsem başka bir üniversiteyi seçerdim.															
9.	Bu üniversitedeki akademik deneyimlerimden memnunum.															
10.	Üniversitedeki arkadaş ilişkilerimden memnunum.															
11.	Son zamanlarda duygularımı kontrol etmekte güçlük çekiyorum.															
12.	Yeni sınava giren öğrencilere bu üniversiteyi öneririm.															
13.	Öğretim elemanlarının büyük bir kısmını kendime yakın buluyorum.															
14.	Dersler dışında sınıf arkadaşlarımla görüşmüyorum.															
15.	Bugünlerde çok çabuk sinirleniyorum.															
16.	Kendimi bu üniversiteye ait hissetmiyorum.															
17.	Aldığım derslerin içeriğinden ve kalitesinden memnunum.															
18.	Üniversitenin sosyal ortamına uyum sağladığımı düşünüyorum.															
19.	Son dönemlerde sık sık ağlayacakmış gibi oluyorum.															
20.	Bu üniversiteyi tercih etmiş olmaktan memnunum.															
21.	Bölümümdeki akademik çalışmalar beni heyecanlandırıyor.															
22.	Sınıfımdaki arkadaşlarım bana gerçekten ilgili davranıyorlar.															
23.	Son günlerde karar vermekte zorlanıyorum.															
24.	Bu üniversiteden mezun olup olmamak konusunda kararsızım.															
25.	Aldığım dersler, bölümümle ilgili yeni konulara merakımı arttırıyor.															
26.	Boş zamanlarımın çoğunu üniversitedeki arkadaşlarımla geçiririm.															
27.	Son zamanlarda moralim çok çabuk bozuluyor.															
28.	Keşke başka bir üniversitede okusaydım.															
29.	Aldığım dersler, akademik beklentilerimi karşılıyor.															
30.	Üniversitedeki etkinliklere beraber katılabileceğim arkadaşlarım var.															

ÜÜÖ		Bana hiç uygun değil						Bana tamamen uygun	
		1	2	3	4	5	6	7	
Aşağıda öğrenim gördüğünüz üniversitenin akademik ve sosyal yaşamının çeşitli yönleriyle ilgili duygu, düşünce ve beklentileri betimleyen ifadeler yer almaktadır. Bugüne kadar geçen süre içinde bu üniversitedeki deneyimlerinizi göz önünde bulundurarak, her bir ifadenin size ne derece uygun olduğunu "Bana hiç uygun değil (1)"- "Bana tamamen uygun (7)" derecelendirmesi üzerinden belirtiniz. Her bir ifade için lütfen sadece bir seçenek işaretleyiniz.									
31.	Üniversitedeki sosyal çevremi yeterli buluyorum.								
32.	Son günlerde kendimi oldukça çaresiz hissediyorum.								
33.	Bu üniversitenin bir öğrencisi olmak benim için bir anlam ifade etmiyor.								
34.	Derslerime giren öğretim elemanlarından memnunum.								
35.	Üniversitedeki etkinliklere beraber katıldığım arkadaşlarım var.								
36.	Bugünlerde zihnim çok dağınık.								
37.	Bu üniversitede öğrenim görmekten mutluyum.								
38.	Öğretim elemanlarının sınıf içindeki tutum ve davranışlarını beğeniyorum.								
39.	Bu üniversitede arkadaş edinmek benim için zordur.								
40.	Sınıfta kendimi yabancı gibi hissediyorum.								
41.	Son zamanlarda çok sık başım ağrıyor.								
42.	Bu üniversitede umduğumu bulamadım.								
43.	Öğretim elemanlarının derslerde kullandıkları yöntem ve teknikleri yeterli buluyorum.								
44.	Beni bu üniversiteye bağlayacak sosyal bir ortamım var.								
45.	Akademik gelişimimden memnunum.								

EK- 3 Araştırmada Kullanılan Ölçek İzni

ÖLÇEK İZNİ

Gelen kutusu

ben 13 Oca

alıcı: drsedasevinctuhanioglu v

Hocam merhaba,
Ben Eskişehir Anadolu Üniversitesi yüksek lisans öğrencisi Royala KAZIMOVA. 2017'de geliştirmiş olduğunuz "Üniversiteye Uyum Ölçeği"ni kendi tez çalışmamda kullanmak için izninizi istiyorum. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Saygılarımla,
Royala KAZIMOVA

Seda Sevinç Tuh... 14 Oca

alıcı: ben v

Merhabalar Royala hanım, Ölçeği çalışmanızda kullanmanızdan memnuniyet duyarım. Ölçeğin esas formuna ve ölçekle ilgili bilgilere Yök'ün veri tabanında yüklü herkesin erişimine açık olan doktora tezimin içerisinden ulaşabilirsiniz. Kolaylıklar dilerim, sevgilerimle.

EK-4 Etik Kurul Belgesi

Evrak Kayıt Tarihi: 16.12.2024 Protokol No: 825491

Tarih: 23.12.024

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Türki Cumhuriyetlerden Gelen Öğrencilerin Üniversiteye Uyum Sürecinin İncelenmesi: Eskişehir Örneği
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Doç. Dr. Yücel ŞİMŞEK
TEZ YAZARI:	Royala KAZIMOVA
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu

EK-5 Araştırma İzni Belgesi (Eskişehir Anadolu Üniversitesi)

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik
Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : E-63784619-605-856922
Konu : Araştırma Uygulama İzni (Royala
KAZIMOVA)

25.02.2025

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 20.02.2025 tarihli ve 856689 sayılı yazınız.

İlgi'de kayıtlı yazınız ile Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Royala KAZIMOVA'nın, Doç. Dr. Yücel ŞİMŞEK'in danışmanlığında hazırladığı "Türki Cumhuriyetlerden Gelen Öğrencilerin Üniversiteye Uyum Sürecinin İncelenmesi: Eskişehir Örneği" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasını, 2024-2025 öğretim yılı bahar döneminde Üniversitemizde öğrenim gören Türki Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerle uygulaması Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.
Bilgilerini rica ederim.

Prof. Dr. Erkan ERDEMİR
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Eskişehir Teknik Üni. Evrak Tarih ve Sayısı: 06.03.2025-71534
Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 10.03.2025-865030

T.C.
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : E-53913633-605-71534
Konu : Royala KAZIMOVA'nın Araştırma İzni

06.03.2025

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Royala KAZIMOVA, Doç. Dr. Yücel ŞİMŞEK'in danışmanlığında "Türki Cumhuriyetlerden Gelen Öğrencilerin Üniversiteye Uyum Sürecinin İncelenmesi: Eskişehir Örneği" başlıklı yüksek lisans tez çalışması kapsamında 2024-2025 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Üniversitemizde öğrenim gören Türki Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerle araştırmanın uygulanması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Yunus ÖZDEMİR
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek- 7 Araştırma İzin Belgesi (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 26.03.2025-872375

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
Genel Sekreterlik

Sayı :E-86930425-100-250053955
Konu :Uygulama İzin Talebi (Royala
KAZIMOVA) (Protokol)

26/03/2025

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 25/02/2025 tarihli ve E-63784619-605-856909 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınıza istinaden Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Royala KAZIMOVA'nın hazırladığı "Türki Cumhuriyetlerden Gelen Öğrencilerin Üniversiteye Uyum Sürecinin İncelenmesi: Eskişehir Örneği" başlıklı yüksek lisans çalışması için Veri Toplama ve Saha Araştırmaları İşbirliği protokolü imzalanmış olup ekte gönderilmektedir.

Bilgilerini ve söz konusu proje çalışması sonuçlandıktan, yayımlandıktan, onaylandıktan sonra ilgili sonuç raporlarını, çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde üst yazı ile Üniversitemize gönderilmesi hususunda gereğini arz ederim

Prof.Dr. Kürşat Bora ÇARMAN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek:Protokol (3 Sayfa)

EK-8 Raosoft Sonuçları

Raosoft®		Sample size calculator
What margin of error can you accept? 5% is a common choice	5%	The margin of error is the amount of error that you can tolerate. If 90% of respondents answer <i>yes</i>, while 10% answer <i>no</i>, you may be able to tolerate a larger amount of error than if the respondents are split 50-50 or 45-55. Lower margin of error requires a larger sample size.
What confidence level do you need? Typical choices are 90%, 95%, or 99%	95%	The confidence level is the amount of uncertainty you can tolerate. Suppose that you have 20 yes-no questions in your survey. With a confidence level of 95%, you would expect that for one of the questions (1 in 20), the percentage of people who answer <i>yes</i> would be more than the margin of error away from the true answer. The true answer is the percentage you would get if you exhaustively interviewed everyone. Higher confidence level requires a larger sample size.
What is the population size? If you don't know, use 20000	2114	How many people are there to choose your random sample from? The sample size doesn't change much for populations larger than 20,000.
What is the response distribution? Leave this as 50%	50%	For each question, what do you expect the results will be? If the sample is skewed highly one way or the other, the population probably is, too. If you don't know, use 50%, which gives the largest sample size. See below under More information if this is confusing.
Your recommended sample size is	326	This is the minimum recommended size of your survey. If you create a sample of this many people and get responses from everyone, you're more likely to get a correct answer than you would from a large sample where only a small percentage of the sample responds to your survey.

Online surveys with **Vovici** have completion rates of 66%!

Alternate scenarios								
With a sample size of	100	200	300	With a confidence level of	90	95	99	
Your margin of error would be	9.57%	6.60%	5.24%	Your sample size would need to be	240	326	506	

ÖZ GEÇMİŞ

Adı Soyadı : Royala KAZIMOVA
Yabancı Dil : İngilizce, Türkçe, Rusça

Eğitim bilgileri:

1. İlk okul, Orta okul, Lise: 2006-2017 Şehit Arif VELİYEV adına 258 no'lu okul
2. Lisans: 2017-2021 Bakü Devlet Üniversitesi, Filoloji (Azerbaycan Dili ve Edebiyat öğretmenliği)

Müzik Eğitimi:

1. 2008-2019 Efrasiyab BEDELBEYLİ adına 23 no'lu 11 yıllık müzik okulu

Sanatsal Faaliyetler:

1. 27.04.2015 - Azerbaycan Devlet Akademik Filarmoni'sinde Üzeyir Hacıbeyli Senfoni Orkestrası Eşliğinde Yıl Sonu Gösterisi- *Dmitri Kabalevsky - Konçerto N-1, D- dur, I bölüm*, Baku/Azerbaycan.
2. 14.05.2018 - Reşid BEHBUDOV adına Devlet Mahnı Tiyatrosu'nda Ümumilli lider Haydar Aliyev'in doğumunun 95 yıllık anısına ithafen orkestra ve ansamble piyano eşliğinde Yıl Sonu Gösterisi - *Niyazi "Xoreografik vals"*, Baku/Azerbaycan.
3. 11.11.2021- Sazova Bilim Kültür Sanat Parkı/ TUDAM - Karabağ Zaferinin 1-ci yıl dönümüne ithafen Türk Dünyası Araştırmaları Kulübünün düzenlediği keman eşliğinde gösteri- *Arif MELİKOV "Mehebbet Efsanesi" baletinden "Komdenin Arzuları"*, Eskişehir/Türkiye.